

Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol

Adroddiad Blynyddol

Chwefror 2022

ADRODDIAD BLYNYDDOL 2022/2023

RHAGAIR

Mae'r pandemig Covid yn parhau i effeithio ar waith y Panel gan nad ydym wedi gallu cwrdd ag awdurdodau a'u sefydliadau cynrychioliadol wyneb yn wyneb. Serch hynny, rydym wedi parhau i gwrdd yn rheolaidd a chynnal trafodaethau ystyrlon i gyflawni ein rhwymedigaethau statudol drwy Microsoft Teams neu Zoom.

Mae'r cyfnod hwn wedi bod yn anodd i'r sector cyhoeddus, ond mae awdurdodau lleol yng Nghymru wedi arddangos eu cydnherthedd a'u gallu dros y 18 mis diwethaf. Mae 2022 yn flwyddyn etholiad ar gyfer llywodraeth leol ac mae'r tymor pum mlynedd newydd yn rhoi cyfle i ailosod cyflogau sylfaenol aelodau etholedig i gyd-fynd ag enillion cyfartalog yng Nghymru. Nid yw'r cyflogau wedi cyd-fynd yn y blynyddoedd diwethaf, yn bennaf oherwydd mesurau cyni. Rydym yn credu ei bod yn bwysig bod y taliadau i aelodau etholedig o brif gynghorau yn deg ac nad ydynt ar lefel sy'n atal ymgeiswyr posibl rhag sefyll i gael eu hethol.

Rydym wedi cynnal ymarfer ymgynghori mawr yn ymwneud â'r Fframwaith Cydnabyddiaeth Ariannol ar gyfer cynghorau tref a chymuned ac mae'r canlyniad wedi'i gynnwys yn adran 13 yr adroddiad drafft hwn. Hoffwn fynegi fy ngwerthfawrogiad i'r holl gynghorau ac aelodau a swyddogion unigol am gymryd rhan yn yr ymarfer.

Bu rhai newidiadau i aelodaeth y Panel. Ymunodd Ruth Glazzard â'r Panel ym mis Ebrill ac ymunodd Helen Wilkinson yn lle Claire Sharp ym mis Gorffennaf. Hoffwn ddiolch yn bersonol i Claire am ei chyfraniad i waith y Panel.

Daw'r cyfnod ymgynghori ar gyfer yr Adroddiad drafft hwn i ben ar **26 Tachwedd 2021**. Byddai'r Panel yn gwerthfawrogi derbyn sylwadau a fydd yn cael eu hystyried cyn llunio'r adroddiad terfynol.

John Bader
Cadeirydd

Aelodau'r Panel
John Bader, Cadeirydd
Saz Willey, Is-gadeirydd
Joe Stockley
Ruth Glazzard
Helen Wilkinson

Ceir gwybodaeth fanwl am yr aelodau ar y wefan: [Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol](#)

Cynnwys

Gweithredu Penderfyniadau'r Panel	3
Crynodeb Gweithredol	4
1. Fframwaith y Panel: Egwyddorion Cydnabyddiaeth Ariannol i Aelodau	8
2. Tudalen Grynodedb yr Adroddiad Blynyddol	10
3. Taliadau i Aelodau Etholedig Prif Gyngorau: Cyflogau Sylfaenol, a Uwch-gyflogau a Chyflogau Dinesig	11
4. Cydbwyllgorau Trosolwg a Chraffu	24
5. Darpariaeth Pensiwn ar gyfer Aelodau Etholedig o Brif Gyngorau	25
6. Hawl i Absenoldeb Teuluol	26
7. Taliadau i Aelodau o Awdurdodau Parciau Cenedlaethol	27
8. Taliadau i Aelodau o Awdurdodau Tân ac Achub Cymru	30
9. Taliadau i Aelodau Cyfetholedig o Brif Gyngorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub	33
10. Cyfraniad tuag at Gostau Gofal a Chymorth Personol	35
11. Absenoldeb Oherwydd Salwch i Ddeiliaid Uwch-gyflogau	39
12. Ad-dalu Costau Teithio a Chynhaliaeth pan fo'r Aelod ar Fusnes Swyddogol	41
13. Taliadau i Aelodau o Gyngorau Tref a Chymuned	43
14. Cydymffurfio â Gofynion y Panel	52
15. Cyflogau Penaethiaid Gwasanaeth Cyflogedig Prif Gyngorau ac Awdurdodau Tân ac Achub a Phrif Swyddogion Prif Gyngorau	53
Atodiad 1: Penderfyniadau'r Panel ar gyfer 2022/23	55
Atodiad 2: Rheoliadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol	61
Atodiad 3: Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol Aelodau	76
Atodiad 4: Cyhoeddi Cydnabyddiaeth Ariannol – Gofynion y Panel	78
Atodiad 5: Crynodeb o'r penderfyniadau newydd ac wedi'u diweddarau sydd i'w gweld yn yr adroddiad hwn	80

Amserlen ar gyfer Gweithredu Penderfyniadau'r Panel

Mae Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn ei gwneud yn ofynnol i Adroddiad Blynyddol y Panel ddod i rym o 1 Ebrill. Yn y rhan fwyaf o flynyddoedd, mae hyn yn unol â threfniadau ariannol a gweinyddol yr holl awdurdodau. Fodd bynnag, pan fydd cynghorau newydd yn cael eu hethol bydd rhai o benderfyniadau'r Panel yn effeithiol ar gyfer tymor newydd y cyngor.

Ar 9 Mai 2022, daw trefniadau newydd i rym yn dilyn yr etholiadau llywodraeth leol. Felly mae dau ddyddiad gweithredu gwahanol i'r Adroddiad Blynyddol hwn fel y nodwyd isod:

1. Ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2022 i 8 Mai 2022, bydd yr holl Benderfyniadau yn [Adroddiad Blynyddol](#) Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol 2021/2022 yn parhau i fod yn berthnasol ar gyfer prif gynghorau a chynghorau tref a chymuned.
2. Ar gyfer awdurdodau parciau cenedlaethol ac awdurdodau tân ac achub Cymru bydd y penderfyniadau yn Adrannau [7](#) ac [8](#) yr Adroddiad hwn yn berthnasol o'r flwyddyn ariannol newydd, 1 Ebrill 2022.
3. O 9 Mai 2022, (blwyddyn newydd y cyngor) bydd y penderfyniadau a nodwyd yn yr Adroddiad hwn yn Adrannau [3](#) ac [13](#) yn berthnasol i brif gynghorau a chynghorau tref a chymuned,

Crynodeb Gweithredol

Dyma bedwerydd Adroddiad Blynyddol ar ddeg Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol, i gael ei gyhoeddi o dan ofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 (fel y'i diwygiwyd).

1. Wrth i Gymru adfer o'r pandemig Covid, bydd gan ddemocratiaeth leol a gwasanaethau cyhoeddus rôl hanfodol i'w chwarae wrth gryfhau cadernid ein cymunedau a'n heconomiâu lleol. Mae 2022 yn garreg filltir oherwydd y cyd-destun cyffredinol hwn.
2. Fel Panel, rydym yn credu'n gryf bod hwn yn drobwynt ar gyfer democratiaeth yng Nghymru ac ar gyfer gwerthfawrogi ein gwasanaethau cyhoeddus; mae'n gyfle pwysig i sicrhau dyfodol ein democratiaeth a'n gwasanaethau cyhoeddus. Felly rydym wedi treulio amser yn cysylltu â rhanddeiliaid, yn cymryd seibiant ac adlewyrchu ar effaith ein penderfyniadau a'r negeseuon rydym yn eu cyfathrebu wrth wneud penderfyniadau eleni.
3. Ers ei sefydlu, mae'r Panel wedi mynegi'n gyson ac yn gadarn nad yw democratiaeth leol a llywodraethu gwasanaethau cyhoeddus yn ddi-gost a bod angen rhoi gwerth iddynt os ydym am alluogi i bawb gymryd rhan. Mae angen i gydnabyddiaeth tâl fod ar lefel sy'n ddigonol i annog amrywiaeth o bobl bodlon ac abl i gymryd rhan mewn llywodraethiant lleol drwy swyddi etholedig, penodedig neu gyfetholedig. Mae'n bwysig hyrwyddo diwylliant sy'n annog unigolion i dderbyn cydnabyddiaeth tâl i sicrhau y gall pobl o bob rhan o gymdeithas gymryd rhan yn hyderus yn ein democratiaeth. Fodd bynnag, mae Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Panel ystyried goblygiadau ariannol ei benderfyniadau. Rydym wedi trafod y mater o fforddiadwyedd gyda chynrychiolwyr CLILC a'r consensws cyffredinol yng nghyd-destun incwm a gwariant y cyngor yw nad yw penderfyniadau'r Panel yn cael effaith sylweddol. Rydym yn credu bod y cynigion yn yr Adroddiad drafft hwn yn bodloni'r gofynion deddfwriaethol.
4. Ers 2009, nid yw cydnabyddiaeth tâl ar gyfer aelodau etholedig mewn llywodraeth leol yng Nghymru wedi cyd-fynd â mesurau chwyddiant neu gymaryddion eraill posibl. Mae'r rhain yn cynnwys y Mynegai Prisiau Manwerthu, y Mynegai Prisiau Defnyddwyr, NJC (gweithwyr sector cyhoeddus), Cyflog Byw Cenedlaethol (NLW), [cyfraddau Cyflog Byw y Living Wage Foundation](#), Aelodau Senedd Cymru, ac Aelodau Senedd y DU yn ogystal â'r Arolwg Blynyddol o Oriau ac Enillion (ASHE). Dyma ganlyniad cyni a phwysau ar gyllid cyhoeddus. Mae potensial i achosi anafanteision economaidd-gymdeithasol parhaus, gan ychwanegu at y canfyddiad o ddiffygion democrataidd.

Cynnydd canrannol blynyddol i gyflog sylfaenol, meincnodau a mesurau eraill 2013 i 2021

Blwyddyn Adrodd Blynyddol	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
IRPW Sylfaenol	0.00	0.00	0.95	0.00	0.00	0.75	3.49	2.52	1.06
ASHE*	4.00	0.60	1.00	2.70	1.00	2.10	5.10	0.60	Oct-21
NLW	1.90	3.00	3.10	7.50	4.20	4.40	4.90	6.20	2.18
LWF	3.47	2.68	2.61	5.10	2.42	3.55	2.86	3.33	2.15

- Yn ystod y cyfnod hwn, mae'r broses gwneud penderfyniadau a llywodraethu lleol wedi mynd yn fwy cymhleth gyda chyfrifoldebau cynyddol yn deillio o newidiadau cyfreithiol, cymdeithasol, economaidd, diwylliannol a thechnolegol. Mae ffordd o fyw (a disgwyliadau pobl) hefyd wedi newid yn ystod y ddegawd ddiwethaf. Mae gofynion a disgwyliadau cynyddol am ddulliau hyblyg o gefnogi pobl y mae pwysau teuluol a gofal arnynt i gymryd rhan a chyfrannu at waith a bywyd cyhoeddus, drwy gynnig rhannu swyddi, hyblygrwydd ac absenoldeb am resymau teuluol. Mae'r agenda amrywiaeth mewn democratiaeth wedi datblygu, gyda'r Ddeddf Cydraddoldeb yn sail iddi, ac mae disgwyliad cynyddol y dylid annog a grymuso pobl â nodweddion gwarchoddedig i gymryd rhan. Mae sicrhau bod democratiaeth a llywodraethu'n addas ar gyfer y dyfodol hefyd yn golygu bod pobl ifanc, y rheini mewn gwaith a'r rhai sydd dan anfantais yn gymdeithasol ac yn economaidd hefyd yn cael eu hannog a'u grymuso i gymryd rhan gan ei bod yn amlwg y dylai ein gwasanaethau cyhoeddus fod yn atebol ac y dylent gael eu cyflawni gan bobl sy'n adlewyrchu'r cymunedau y maent yn eu gwasanaethu. Mae tystiolaeth y bydd gwell amrywiaeth yn sicrhau bod penderfyniadau'n ystyried amrywiaeth eang o safbwyntiau.
- Mae'r pandemig Covid wedi rhoi pwysau digynsail ar ein gwleidyddion a'n gweision sifil. Mae hefyd wedi tynnu sylw at bwysigrwydd ein seilwaith lleol a chymunedol ar gyfer datblygu atebion cyflym ac arloesol. Wrth i Gymru ailgodi ar ôl y pandemig, mae ymwybyddiaeth gynyddol bod angen i'n cenedl fanteisio ar dalentau amrywiol i gwrdd â graddfa'r heriau parhaus sy'n wynebu'r genedl. Mae angen i lywodraethu lleol ddefnyddio profiadau a gwybodaeth pobl leol.
- Fel y nodwyd yn yr adroddiad hwn, nid yw taliadau i gynghorwyr yn y 22 o brif gynghorau yng Nghymru wedi cyd-fynd â chymaryddion fel ASHE. Mae cyfyngiadau ariannol ar y sector cyhoeddus ac yn arbennig ar awdurdodau lleol dros sawl blwyddyn wedi golygu nad oedd yn bosibl cadw'r cysylltiad ag enillion cyfartalog Cymru. Mae'r Panel yn credu bod hyn wedi tanbriso gwerth aelodau etholedig ac mai nawr yw'r amser i adfer y cysylltiad hwn fel y cymharydd mwyaf priodol. Bydd yr Aelodau yn y 22 o brif gynghorau yn cael, yn gyfatebol, yr un swm cyfartalog ag yr oedd etholwyr Cymru yn ei gael yn 2020. Rydym yn credu bod hyn yn gosod gwerth teg ar y cyfraniad a wnaed gan wleidyddion lleol. Rydym yn gobeithio hefyd dros amser y bydd hyn yn annog gwell amrywiaeth ac yn galluogi i ymgeiswyr posibl ystyried sefyll mewn etholiad.
- Cynhelir etholiadau lleol yng Nghymru ar 5 Mai 2022 ar gyfer tymor newydd ac, o bosibl, llawer o wleidyddion lleol newydd. 9 Mai 2022 felly yw'r dyddiad gorau yn ein barn ni i 'ailosod yn sylweddol' a buddsoddi mewn democratiaeth leol yng Nghymru. Felly daw ein cynnydd arfaethedig mewn lefelau cydnabyddiaeth tâl i rym ar y dyddiad hwn. Ceir rhagor o fanylion yn [Adran 3](#).

9. Fel Panel, rydym yn bryderus bod yr wybodaeth am daliadau a ddarperir gan wahanol awdurdodau'n dangos mai ychydig iawn o aelodau sy'n defnyddio'r ddarpariaeth yn y fframwaith ar gyfer cymorth ariannol ar gyfer gofal. Rydym yn credu ei bod yn hanfodol bod y Pwyllgorau Gwasanaethau Democrataidd yn parhau i annog a hwyluso gwell defnydd o'r elfen hon o'r Fframwaith Cydnabyddiaeth Tâl fel nad yw aelodau dan anfantais yn ariannol.
10. Rydym hefyd yn credu y bydd annog aelodau â chyfrifoldebau gofalu i fanteisio ar y cymorth ariannol hwn yn rhoi'r neges bositif ein bod yn croesawu ac yn gwerthfawrogi aelodau gyda'r cyfrifoldebau hyn. Gobeithiwn y bydd yn annog eraill â chyfrifoldebau gofalu i ystyried sefyll i gael eu hethol.
11. Bydd taliadau ar gyfer aelodau awdurdodau parciau cenedlaethol ac awdurdodau tân ac achub Cymru yn cynyddu o ganlyniad i'r codiad a gynigir ar gyfer aelodau etholedig mewn prif gynghorau. Fel y nodwyd uchod, daw'r codiadau hyn i rym o 1 Ebrill 2022, sef y flwyddyn ariannol newydd. Ystyriodd y Panel y dewis arall ar gyfer gweithredu yn dilyn cyfarfod blynyddol pob awdurdod, ond gallai hyn olygu oedi sylweddol cyn i unigolion gael y taliadau newydd. Ni fyddai hyn yn deg.
12. Yn gynnar yn 2021 dechreuodd y Panel gynnal adolygiad mawr o'r Fframwaith Cydnabyddiaeth Tâl ar gyfer cynghorau tref a chymuned a chynhaliwyd ymarfer ymgynghori cynhwysfawr gyda'r sector. Roeddem yn gwerthfawrogi lefel y cyswllt gan gynghorau unigol a'r sefydliadau a oedd yn eu cynrychioli. Mae'r pandemig Covid wedi cyfyngu ar gyfleoedd y Panel i gysylltu wyneb yn wyneb yn 2020/2021. Fodd bynnag, roedd cysylltiadau digidol y Panel yn sylweddol. Mae'r Panel yn cydnabod yr amrywiaeth eang o ran daearyddiaeth, cwmpas a graddfa ar draws y 735 o gynghorau tref a chymuned yng Nghymru, o gynghorau cymuned bychan gyda gwariant cymharol fach ac ychydig iawn o gyfarfodydd i gynghorau tref mawr gydag asedau a chyfrifoldebau sylweddol. Mae ein hargymhellion ar gyfer diwygio a'r fframwaith newydd arfaethedig wedi'u hamlinellu yn [Adran 13](#).
13. Wrth ddod i gasgliadau rydym hefyd wedi ystyried:
 - fframwaith cyffredinol [Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol](#);
 - ethos ac egwyddor y [ddyletswydd economaidd-gymdeithasol](#), a ddaeth i rym yng Nghymru yn 2020
 - ymrwymiad parhaus Llywodraeth Cymru i [gydraddoldeb](#) ac [amrywiaeth mewn democratiaeth](#);

Penderfyniadau 2022-2023

14. Mae'r tabl isod yn crynhoi'r penderfyniadau newydd a diweddaraf yn Adroddiad Blynyddol eleni sydd wedi'u llywio gan ein cred a'n rhesymeg dros fuddsoddi mewn democratiaeth leol a gwasanaethau cyhoeddus, a'r egwyddorion a amlinellir uchod.

Mae [Atodiad 1](#) yn amlinellu holl benderfyniadau'r Panel ar gyfer 2022/23.

Crynodeb o'r penderfyniadau newydd a diweddaraf yn yr adroddiad hwn
Prif Gyngorau
Penderfyniad 1: Bydd y cyflog sylfaenol yn 2022/23 ar gyfer aelodau etholedig o brif gynghorau yn £16,800.
Penderfyniad 2: Bydd lefelau uwch-gyflogau yn 2022/23 ar gyfer aelodau o brif gynghorau fel y'u nodir yn Nhabl 4.
Penderfyniad 3: Rhaid talu cyflog Band 3 o £25,593 i bennaeth dinesig pan fo'n cael ei dalu, yn unol â thabl 4.
Penderfyniad 4: Rhaid talu cyflog Band 5 o £20,540 i ddirprwy bennaeth dinesig pan fo'n cael ei dalu, yn unol â thabl 4.
Penderfyniad 5: Rhaid i aelod llywyddol, os penodir un ac os yw'n cael cydnabyddiaeth ariannol, gael £25,593 yn unol â Thabl 4.
Cynorthwywyr i'r Weithrediaeth
Penderfyniad 13: Bydd y Panel yn penderfynu fesul achos ar yr uwch-gyflog priodol, os o gwbl, ar gyfer cynorthwywyr y weithrediaeth.
Awdurdodau Parciau Cenedlaethol
Penderfyniad 23: Y cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin o APC fydd £4,738, yn weithredol o 1 Ebrill 2022.
Penderfyniad 24: Yr uwch-gyflog ar gyfer cadeirydd APC fydd £13,531, yn weithredol o 1 Ebrill 2022.
Penderfyniad 25: Rhaid talu uwch-gyflog APC o £8,478 i ddirprwy gadeirydd os penodir un.
Penderfyniad 26: Gellir talu i gadeiryddion pwyllgorau neu uwch-swyddi eraill. Y tâl fydd £8,478
Awdurdodau Tân ac Achub
Penderfyniad 30: Y cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin o ATA fydd £2,369, yn weithredol o 1 Ebrill 2022.
Penderfyniad 31: Yr uwch-gyflog ar gyfer cadeirydd ATA fydd £11,162, yn weithredol o 1 Ebrill 2022.
Penderfyniad 32: Rhaid talu uwch-gyflog ATA o £6,109 i ddirprwy gadeirydd os penodir un.
Penderfyniad 33: Gellir talu i gadeiryddion pwyllgorau neu uwch-swyddi eraill. Y tâl fydd £6,109.
Cynghorau Tref a Chymuned
Penderfyniad 48: Gall pob cyngor benderfynu cyflwyno lwfans presenoldeb i'r aelodau. Ni chaiff unrhyw daliad fod yn fwy na £30. Ni fydd gan aelod sydd mewn colled ariannol hawl i gael lwfans presenoldeb ar gyfer yr un digwyddiad. Mae'n rhaid i gynghorau sy'n bwriadu cyflwyno system lwfansau presenoldeb amlinellu manylion y cynllun a'i gyhoeddi ar eu gwefan.

1. Fframwaith y Panel: Egwyddorion Cydnabyddiaeth Ariannol i Aelodau

Cynnal ymddiriedaeth a hyder

- 1.1 Mae gan ddinasyddion yr hawl i ddisgwyl bod pawb sy'n dewis gwasanaethu mewn awdurdodau lleol yn cynnal ymddiriedaeth y cyhoedd trwy goleddu'r gwerthoedd a'r foesege sy'n ymhlyg mewn gwasanaeth cyhoeddus o'r fath. Mae'r egwyddorion hyn yn sylfaen i'r cyfraniad y mae gwaith y Panel a'i Fframwaith yn ei wneud tuag at gynnal ymddiriedaeth a hyder y cyhoedd.

Symrwydd

- 1.2 Mae'r Fframwaith yn glir ac yn ddealladwy. Mae hyn yn hanfodol er mwyn i'r Panel allu cyfleu ei Benderfyniadau yn effeithiol i bawb yr effeithir arnynt gan ei waith neu sydd â diddordeb ynddo.

Cydnabyddiaeth ariannol

- 1.3 Mae'r Fframwaith yn darparu ar gyfer taliadau i aelodau o awdurdodau lleol sydd â chyfrifoldeb am wasanaethu eu cymunedau. Ni ddylai lefel y gydnabyddiaeth ariannol fod yn rhwystr i ymgymryd â'r gwaith na pharhau ag ef. Ni ddylai fod unrhyw ofyniad bod adnoddau sy'n angenrheidiol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n cael eu hariannu o'r taliad. Mae'r Fframwaith yn rhoi taliadau ychwanegol i'r rhai y rhoddir mwy o gyfrifoldeb iddynt.

Amrywiaeth

- 1.4 Caiff democratiaeth ei chryfhau pan fo aelodaeth o awdurdodau lleol yn adlewyrchu'n ddigonol gyfansoddiad demograffig a diwylliannol y cymunedau a wasanaethir gan y cyfryw awdurdodau. Bydd y Panel bob amser yn ystyried pa gyfraniad y gall ei fframwaith ei wneud i annog y rhai a dangynrychiolir yn sylweddol i gyfranogi ar lefel awdurdod lleol.

Atebolrwydd

- 1.5 Mae gan drethdalwyr a dinasyddion yr hawl i gael gwerth am arian o arian cyhoeddus sydd wedi'i neilltuo i roi cydnabyddiaeth ariannol i'r rhai a etholir, a benodir, neu a gyfetholir i wasanaethu er budd y cyhoedd. Mae'r Panel yn disgwyl bod pob awdurdod yn trefnu bod gwybodaeth am weithgareddau ei aelodau a chydnabyddiaeth ariannol a roddir iddynt ar gael yn rhwydd ac yn briodol.

Tegwch

- 1.6 Bydd yn bosibl cymhwyso'r fframwaith yn gyson i aelodau pob awdurdod sydd o fewn cylch gwaith y Panel fel modd i sicrhau bod lefelau cydnabyddiaeth ariannol yn deg, yn fforddiadwy ac yn gyffredinol dderbyniol.

Ansawdd

- 1.7 Mae'r Panel yn cydnabod bod y cymysgedd cymhleth o ddyletswyddau llywodraethu, craffu a rheoleiddio sydd ar aelodau yn golygu bod yn rhaid iddynt ymgysylltu â phroses o wella ansawdd yn barhaus. Mae'r Panel yn disgwyl i aelodau ymgymryd â'r cyfleoedd hyfforddi a datblygiad personol hynny sy'n angenrheidiol i gyflawni'r dyletswyddau y cânt gydnabyddiaeth ariannol amdanynt mewn modd priodol.

Tryloywder

- 1.8 Mae er budd y cyhoedd i sicrhau tryloywder cydnabyddiaeth ariannol aelodau. Mae rhai aelodau yn derbyn lefelau ychwanegol o gydnabyddiaeth ariannol am eu bod wedi'u hethol, neu eu penodi, i fwy nag un corff cyhoeddus. Mae'r Fframwaith yn fodd i sicrhau bod gwybodaeth am yr holl gydnabyddiaeth ariannol y mae pob aelod yn ei chael ar gael yn rhwydd i'r cyhoedd.

Cydnabyddiaeth Ariannol i Benaethiaid Gwasanaeth Cyflogedig

- 1.9 Mae'r Panel yn cymhwyso'r egwyddorion hyn, sef tegwch, atebolrwydd a thryloywder, yn ei holl benderfyniadau ynghylch cydnabyddiaeth ariannol i aelodau o'r holl awdurdodau sydd o fewn ei gylch gwaith. Mae'r un egwyddorion yn berthnasol hefyd pan fo'n ofynnol i'r Panel wneud argymhellion mewn perthynas â chydnabyddiaeth ariannol i benaethiaid gwasanaeth cyflogedig yr awdurdodau hyn.

2. Tudalen Grynodedb yr Adroddiad Blynyddol

Math o Daliad	Math o Awdurdod			
	Prif Gyngor	Awdurdod Parc Cenedlaethol	Awdurdod Tân ac Achub	Cyngor Tref a Chymuned
Cyflog Sylfaenol	tudalen 13	tudalen 28	tudalen 32	Amh ² .
Uwch-rolau	tudalen 16	tudalen 28	tudalen 32	tudalen 45
Cadeiryddion Pwyllgorau	tudalen 16	tudalen 28	tudalen 32	Amh.
Grwpiau Gwrthbleidiau	tudalen 16	Amh.	Amh.	Amh.
Penaethiaid a Dirprwyon Dinesig	tudalen 17	Amh.	Amh.	tudalen 48
Aelodau Llywyddol	tudalen 18	Amh.	Amh.	Amh.
Milltired	tudalen 41	tudalen 41	tudalen 41	tudalen 46
Costau Teithio Eraill	tudalen 41	tudalen 41	tudalen 41	tudalen 46
Costau Cynhaliaeth	tudalen 42	tudalen 42	tudalen 42	tudalen 42
Cyfraniad tuag at Gostau Gofal a Chymorth Personol	tudalen 35	tudalen 35	tudalen 35	tudalen 35
Absenoldeb Teuluol	tudalen 26	Amh.	Amh.	Amh.
Absenoldeb oherwydd salwch	tudalen 39	tudalen 39	tudalen 39	Amh.
Cydbwyllgorau Trosolwg a Chraffu	tudalen 24	Amh.	Amh.	Amh.
Pensiwn	tudalen 25	Amh.	Amh.	Amh.
Aelodau Cyfetholedig	tudalen 33	tudalen 33	tudalen 33	Amh.
Lwfansau Penodol neu Ychwanegol	tudalen 20	Amh.	Amh.	Amh.
Taliadau i Gynghorwyr Tref a Chymuned	Amh.	Amh.	Amh.	tudalen 45
Digolledu am Golled Ariannol	Amh.	Amh.	Amh.	tudalen 46
Datganiad o Daliadau	tudalen 78	tudalen 78	tudalen 78	tudalen 78
Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol	tudalen 76	tudalen 76	tudalen 76	Amh.
Cyflogau Pennaeth Gwasanaeth Cyflogedig	tudalen 53	Amh.	tudalen 53	Amh.

² Amherthnasol

3. Taliadau i Aelodau Etholedig o Brif Gynghorau: Cyflogau Sylfaenol, Uwch-gyflogau a Chyflogau Dinesig

Cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau etholedig o brif gynghorau

3.1 Yn 2009, penderfynodd y Panel mai ymrwymiad gwaith cynghorydd etholedig mewn prif gyngor, ar gyfartaledd, yw tri diwrnod gwaith. Nodwyd mai'r uchafswm cyfnod sylfaenol oedd £13,868. Roedd hyn yn adlewyrchu tair rhan o bump o enillion gros canolrifol gweithwyr gwrywaidd amser llawn sy'n byw yng Nghymru, fel y nodwyd yn yr Arolwg Blyneddol o Oriau ac Enillion (ASHE) a gyhoeddwyd gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Roedd y Panel yn credu ei bod yn briodol i ddefnyddio'r ffigur hwn, gan y gellir ei gymharu â chyflog yr etholwyr, wedi'i addasu ar gyfer natur rhan-amser gwaith aelod heb gyfrifoldebau uwch. Pan gyflwynwyd mesurau cyni, lleihawyd y cyflog sylfaenol i £13,175 a thorrodd y cysylltiad ag ASHE. Ers hynny, ni fu unrhyw gysylltiad rhwng cyflog cynghorwyr ac etholwyr. Yn 2019, cymerodd y Panel gamau i atal y bwlb rhag cynyddu gan adolygu dewisiadau i symud tuag at ailosod y cysylltiad gydag ASHE neu feincnod addas arall. Mae papur esboniadol manwl sy'n nodi'r cyd-destun hanesyddol a dadansoddiad ar gael ar [wefan](#) y Panel. Y materion allweddol yw::

3.1.1 Ers 2009, mae'r Panel wedi cyflawni ei ddyletswydd i ystyried fforddiadwyedd a derbynioldeb ac wedi gosod symiau ar gyfer cyflog sylfaenol sydd wedi amrywio ond heb gyd-fynd â mesurau chwyddiant neu gymaryddion eraill. Mae Tabl 1 yn dangos y cynnydd canrannol i'r cyflog sylfaenol a detholiad o feincnodau eraill rhwng 2013 a 2021.

3.1.2 Rhwng 2013 a 2020 cynyddodd cyflog sylfaenol aelodau etholedig eraill Cymru 9% (£13,175 i £14,368). Cynyddodd cyflog Aelod o Senedd Cymru 28.6% (£53,852 i £69,272) a chynyddodd cyflog Aelod o Senedd y DU 23.4% (£66,396 i £81,932). Aildrefnwyd cyflogau Aelodau Senedd Cymru yn 2017 ac Aelodau Senedd y DU yn 2015.

3.1.3 Gan edrych ar rannau eraill y deyrnas Unedig, mae cynghorwyr yr Alban yn cael £18,604 y flwyddyn ac yn 2018 roedd cynghorwyr Gogledd Iwerddon yn cael £15,486. Mae'n anoddach dwyn cymhariaeth gyda Lloegr oherwydd bod strwythur llywodraeth leol yn wahanol yn y wlad honno, er bod enghreifftiau lle bydd aelodau'n cael mwy o gyflog na'u cymheiriaid yng Nghymru.

3.1.4 Mae tabl 1 yn dangos bod cyflog sylfaenol cynghorwyr y meinciau cefn bellach lawer iawn yn is na chyflog cyfartalog (canolrifol) Cymru a chyflog y sector cyhoeddus.

Tabl 1 – Cynnydd canrannol blynyddol i'r cyflog sylfaenol, meincnodau a mesurau amgen 2013 i 2021

Blwyddyn Adroddiad Blynyddol	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
IRPW Sylfaenol	0.00	0.00	0.95	0.00	0.00	0.75	3.49	2.52	1.06
ASHE *	4.00	0.60	1.00	2.70	1.00	2.10	5.10	0.60	Hydref-21
NJC **	1.00	0.43	2.05	1.00	1.00	2.00	2.60	2.75	1.75
Aelod o Senedd Cymru	0.00	0.00	0.00	1.00	17.70	2.10	3.50	0.00	2.40
Aelod o Senedd y DU	1.00	1.00	10.30	1.30	1.40	1.80	2.70	3.10	0.00
RPI***	3.00	2.40	1.00	1.80	3.60	3.30	2.60	1.50	3.80
CPI ****	2.60	1.50	0.00	0.70	2.70	2.50	1.80	0.90	2.00
NLW	1.90	3.00	3.10	7.50	4.20	4.40	4.90	6.20	2.18
LWF	3.47	2.68	2.61	5.10	2.42	3.55	2.86	3.33	2.15

** cynnig cyflogwyr terfynol NJC Gorffennaf 2021; *** RPI a CPI**** ar gyfer Gorffennaf 2021.

Enillion wythnosol gros Cyfartaledd Canolrifol Cymru (canolrif) yn ôl ardal leol yng Nghymru a'r flwyddyn (£) (llyw.cymru)

Aelod o Senedd Cymru

[Bwrdd Cydnabyddiaeth Ariannol](#)

Aelod o Senedd y DU

[Awdurdod Safonau Seneddol Annibynnol](#)

RPI pob eitem

[Mynegai Prisiau Manwerthu](#)

CPI

[Chwyddiant Prisiau Defnyddwyr](#)

NLW

[Cyflog Byw Cenedlaethol](#)

LWF

[Living Wage Foundation](#)

Tabl 2 – Cyflog blynyddol sylfaenol a chyflog cyfartaledd cenedlaethol Cymru cyfwerth ag amser llawn a 3 diwrnod (60%) 2013 i 2021

Blwyddyn	Cyflog sylfaenol IRPW	ASHE Canolrifol Cymru	
		Amser llawn	3 diwrnod
2013	13,175	24,499	14,699
2014	13,175	24,655	14,793
2015	13,300	24,915	14,949
2016	13,300	25,643	15,386
2017	13,300	25,904	15,542
2018	13,400	26,476	15,886
2019	13,868	27,828	16,697
2020	14,218	27,974	16,784
2021	14,368	Hydref 2021	Hydref 2021

- 3.2 Wrth wneud penderfyniadau ar gyfer yr Adroddiad Blynyddol hwn, ystyriodd y Panel gynnydd yr amryw o ffigurau meincnod a amlinellwyd uchod ar gyfer y cyfnod rhwng 2013 a 2021 a'r codiadau cyflog.
- 3.3 Fel yr amlinellwyd yn ein Crynodeb Gweithredol, mae'r Panel yn credu bod yr etholiadau leol ym mis Mai 2022 yn adeg addas i gywiro'r anghydbwysedd rhwng cyflog sylfaenol cynghorwyr a chyflogau cyfartalog eu hetholwyr. Bydd cyflog sylfaenol cynghorwyr y prif gynghorau a etholir yn etholiadau lleol mis Mai 2022 yn cael ei ailosod i gyd-fynd ag AHSE 2020, sef £16,800.

Penderfyniad 1: Bydd y cyflog sylfaenol yn 2022/23 ar gyfer aelodau etholedig o brif gynghorau yn £16,800.

Uwch-gyflogau

Uwch-gyflogau yw taliadau i aelodau'r weithrediaeth, cadeiryddion pwyllgorau ac arweinydd yr wrthblaid.

Nifer yr uwch-gyflogau

- 3.4 Bydd y cyfyngiad ar nifer yr uwch-gyflogau sy'n daladwy ("y cap") yn dal i sefyll ac ni fydd yn newid. Yn 2022-2023 bydd uchafswm nifer yr uwch-gyflogau sy'n daladwy ym mhob cyngor fel y'i nodir yn Nhabl 3.

Taliadau uwch-gyflogau

- 3.5 Mae'r holl uwch-gyflogau'n cynnwys y taliad sylfaenol.
- 3.6 Mae'r Panel yn cydnabod bod blynyddoedd o gynnydd isel, neu ddim cynnydd o gwbl, wedi golygu bod cyflog deiliaid uwch-gyflogau yn sylweddol ac yn gynyddol is na llawer o'r cymaryddion perthnasol.

Arweinwyr

- 3.7 Cydnabyddir yn eang fod swydd arweinydd ar brif gyngor yn swydd gymhleth iawn ac y daw gyda lefel uchel a chynyddol o gyfrifoldeb. Mae tâl arweinwyr ar begwn isaf cymaryddion y sector.
- 3.8 Mae'r Panel wedi clywed dadleuon y dylai cyflog arweinydd fod cyfwerth â chyflog Aelod Senedd y meinciau cefn yng Nghymru, neu Gadeirydd Bwrdd lechyd, neu'n uwch. Mae'r Panel wedi ystyried y dadleuon hyn, ond wedi dod i'r casgliad er bod y swyddi'n debyg, bod gwahaniaethau sylweddol neu hanfodol yn bodoli nad ydynt yn ddefnyddiol wrth wneud cymhariaeth.
- 3.9 Mae'r Panel yn bryderus iawn nad yw'r lefelau tâl presennol yn ddeniadol yn ariannol a bod pobl yn eu gweld fel rhwystr i gyfranogi. I lawer o bobl sy'n fodlon a chymwys, gallai uwch-gyflog olygu gostyngiad mawr mewn enillion. Nid yw hyn yn ysbryd amrywiaeth, cynhwysiant na democratiaeth ac nid yw'n effeithlon ar

gyfer cynnal prif gynghorau'n effeithiol. I ddechrau mynd i'r afael â hyn, mae'r Panel wedi ailosod yr holl daliadau uwch-gyflogau ar gyfer 2022-2023. Cyflog arweinydd y cyngor mwyaf (Grŵp A) fydd £63,000. Mae'r holl daliadau eraill wedi'u penderfynu gan ystyried hyn ac maent wedi'u nodi yn Nhabl 4.

Y Weithrediaeth

3.10 Mae'r Panel yn parhau i fod o'r farn y dylid ystyried bod aelodau'r weithrediaeth yn gweithio oriau sy'n cyfateb i amser llawn (tua 40 awr yr wythnos), ond nid naw tan bump o reidrwydd. Mae trafodaethau parhaus gydag aelodau a swyddogion yn ystod y blynyddoedd diwethaf wedi cadarnhau'r casgliad hwn.

Cadeiryddion Pwyllgorau

3.11 Mae'r Panel yn cydnabod bod gwahaniaeth sylweddol rhwng cyfrifoldebau a swyddogaethau cadeirio gwahanol bwyllgorau. Nid oes rhaid i gynghorau roi tâl i gadeiryddion pwyllgorau. Mater i bob cyngor yw penderfynu pa gadeiryddion pwyllgorau, os o gwbl, sy'n cael tâl. Mae hyn yn caniatáu i gynghorau ystyried gwahanol lefelau cyfrifoldeb.

3.12 Mae'r Panel wedi ystyried elfen swyddogaeth cyflog y cadeirydd. Mae symud i daliad cadeirydd ar lefel benodol yn 2019 wedi lleihau'r gwahaniaeth rhwng uwch-daliadau eraill. I ailosod hyn, mae'r Panel wedi penderfynu peidio â newid yr elfen rôl yn ffigur 2021, sef £8,793 ar gyfer 2022-2023. Bydd y cynnydd cyflog sylfaenol yn berthnasol.

Penderfyniad 2: Bydd lefelau uwch-gyflogau yn 2022/23 ar gyfer aelodau o brif gynghorau fel y'u nodir yn Nhabl 4.

Tabl 3: Uchafswm yr aelodau o gynghorau sy'n gymwys i gael uwch-gyflog

Cyngor	Nifer y cynghorwyr	Nifer yr uwch-gyflogau
Grŵp A (poblogaethau dros 200,000)		
Caerdydd	75	19
Rhondda Cynon Taf	75	19
Abertawe	72	19
Grŵp B (poblogaethau rhwng 100,000 a 200,000)		
Pen-y-bont ar Ogwr	54	18
Caerffili	73	18
Sir Gaerfyrddin	74	18
Conwy	59	18
Sir y Fflint	70	18
Gwynedd	75	18
Castell-nedd Port Talbot	64	18
Casnewydd	50	18
Sir Benfro	60	18
Powys	73	18
Bro Morgannwg	47	18
Wrecsam	52	18
Grŵp C (poblogaethau hyd at 100,000)		
Blaenau Gwent	42	17
Ceredigion	42	17
Sir Ddinbych	47	17
Ynys Môn	30	16
Merthyr Tudful	33	16
Sir Fynwy	43	17
Torfaen	44	17

Tabl 4: Cyflogau sylfaenol sy'n daladwy i aelodau Sylfaenol, Uwch, Dinesig a Llywyddol o Brif Gynghorau

Cyflog sylfaenol (sy'n daladwy i'r holl aelodau etholedig) £16,800			
	Grŵp A Caerdydd, Rhondda Cynon Taf, Abertawe	Grŵp B Pen-y-bont ar Ogwr, Caerffili, Sir Gaerfyrddin, Conwy, Sir y Fflint, Gwynedd, Casnewydd, Castell-nedd Port Talbot, Sir Benfro, Powys, Bro Morgannwg, Wrecsam	Grŵp C Blaenau Gwent, Ceredigion, Sir Ddinbych, Merthyr Tudful, Sir Fynwy, Torfaen, Ynys Môn
Uwch-gyflogau (gan gynnwys cyflog sylfaenol)			
Band 1 Arweinydd	£63,000	£56,700	£53,550
Dirprwy Arweinydd	£44,100	£39,690	£37,485
Band 2 Aelodau Gweithrediaeth	£37,800	£34,020	£32,130
Band 3 Cadeiryddion pwyllgorau (os ydynt yn cael cydnabyddiaeth ariannol):		£25,593	
Band 4 Arweinydd Grŵp yr Wrthblaid Fwyaf ³		£25,593	
Band 5 Arweinwyr grwpiau gwleidyddol eraill		£20,540	

³Arweinydd grŵp yr wrthblaid fwyaf. Gweler Rheoliadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol, Atodiad 2, Rhan 1(2) ar gyfer diffiniad o "grŵp yr wrthblaid fwyaf" a "grŵp gwleidyddol arall".

Nodiadau ar Dabl 4:

- Mae'r Panel o'r farn mai swyddogaethau arweiniol a gweithredol (cyflogau Band 1 a 2 yn eu tro) sydd â'r atebolrwydd unigol mwyaf. Bydd dirprwy arweinydd yn cael cyflog sydd 70% o gyflog eu harweinydd ac aelod gweithredol yn cael cyflog sydd 60% o gyflog eu harweinydd.
- Ystyriodd y Panel y dadleuon o blaid ac yn erbyn newid grwpiau'r cynghorau. Roedd y dewisiadau'n cynnwys dileu neu gynyddu nifer y grwpiau a newid y lefelau bandiau. Daeth y Panel i'r casgliad bod 'maint y boblogaeth' yn ffactor

mawr o ran dylanwadu ar lefelau cyfrifoldeb ac mae wedi cadw'r tri grŵp poblogaeth (A, B a C). Er gwybodaeth: Poblogaeth Grŵp A 200,000 ac uwch; Poblogaeth Grŵp B 100,001 i 199,999; Poblogaeth Grŵp C hyd at 100,000.

- c. Bydd cyflogau cynghorau grŵp B yn 90% o gyflogau Grŵp A. Mae cyflogau cynghorau Grŵp C tua 80% o gyflogau Grŵp A. Er bod poblogaethau a chyllidebau cynghorau Grŵp C yn sylweddol is maent yn wynebu dyletswyddau a heriau tebyg i'r cynghorau yng Grwpiau A a B ac yn gwneud hynny gyda llai o adnoddau. Mae'r Panel felly wedi penderfynu lleihau'r gwahaniaeth rhwng y Grwpiau. Yn 2022/23 bydd cyflogau Grŵp C yn 85% o gyflogau Grŵp A. Mae'r cyflogau wedi'u hamlinellu yn Nhabl 4.
- d. Bydd cadeiryddion pwyllgorau yn cael eu talu ar Band 3. Gall y cyngor benderfynu pa gadeiryddion, os o gwbl, fydd yn cael cydnabyddiaeth tâl. Mae hyn yn galluogi i gynghorau ystyried y gwahanol lefelau o gyfrifoldeb.
- e. Nid yw'r amod bod rhaid i arweinydd grŵp yr wrthblaid neu unrhyw arweinydd grŵp arall gynrychioli o leiaf 10% o aelodau'r cyngor cyn bod yn gymwys am uwch-gyflog wedi newid.
- f. Mae'r Panel wedi penderfynu bod rhaid i'r cyngor sicrhau bod uwch-gyflog ar gael i arweinydd grŵp yr wrthblaid fwyaf.
- g. Mae'r Panel wedi penderfynu, os rhoddir cydnabyddiaeth tâl, bod rhaid rhoi uwch-gyflog Band 5 i arweinwyr grwpiau gwleidyddol eraill.

Taliadau i Benaethiaid a Dirprwyon Dinesig (Cyflogau Dinesig)

- 3.13 Gall cyngor ddewis peidio â thalu unrhyw gyflog dinesig ar gyfer swyddi pennaeth dinesig a/neu ddirprwy bennaeth dinesig. Os rhoddir tâl, rhaid rhoi cydnabyddiaeth tâl i benaethiaid dinesig ar lefel Band 3 a'r dirprwy benaethiaid dinesig ar Band 5. (Penderfyniadau 5, 6, 7 ac 8).
- 3.14 Nid yw swyddi'r pennaeth dinesig a'r dirprwy bennaeth dinesig wedi'u cynnwys yn y cap (ac eithrio Cynghorau Ynys Môn a Merthyr Tudful).
- 3.15 Mae pennaethiaid dinesig yn uwch-swyddi mewn cynghorau sy'n wahanol i arweinyddiaeth wleidyddol neu weithredol. Yn ogystal â chadeirio cyfarfodydd pwysig, y pennaeth dinesig yw 'dinesydd cyntaf' a 'llysgennad' yr awdurdod, gan gynrychioli'r cyngor wrth ymwneud â phob math o sefydliadau a chyrrff. Mae gofyniad y Panel na ddylai aelodau orfod talu am gost y cymorth (gweler **Penderfyniad 10**) sydd ei angen i gyflawni eu dyletswyddau yn berthnasol yn achos dirprwy benaethiaid dinesig hefyd.

Penderfyniad 3: Rhaid talu cyflog Band 3 o £25,593 i Bennaeth Dinesig pan fo'n cael ei dalu, yn unol â thabl 4.

Penderfyniad 4: Rhaid talu cyflog Band 5 o £20,540 i Ddirprwy Bennaeth Dinesig pan fo'n cael ei dalu, yn unol â thabl 4.

- 3.16 Mewn sawl achos, mae penaethiaid dinesig yn cael cymorth ysgrifenyddol, yn cael cludiant ar gyfer dyletswyddau swyddogol, ac yn gallu manteisio ar gyllideb lletygarwch ar wahân sy'n cael ei rheoli gan swyddogion y cyngor.
- 3.17 Mae'r Panel yn cydnabod yr ystod o wahanol fathau o ddarpariaeth a wneir ar gyfer penaethiaid dinesig o ran cludiant, cymorth ysgrifenyddol, rhoddion elusennol a dillad. Nid cydnabyddiaeth ariannol bersonol yw penderfyniadau cyllido mewn perthynas â lefelau o gymorth ychwanegol o'r fath, ond yn hytrach cyllid sy'n ofynnol i gyflawni'r tasgau a'r dyletswyddau. Penderfyniad i'r cyngorau unigol yw'r rhain o hyd. Mae cyngorau'n rhydd i fuddsoddi mewn cymorth ar ba bynnag lefel sy'n briodol yn eu barn nhw ar gyfer yr arweinyddiaeth ddinesig sydd yn ei lle.
- 3.18 Mae Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 yn galluogi cyngorau i benodi aelod llywyddol sy'n gyfrifol am gadeirio cyfarfodydd y cyngor cyfan. Lle penodir un, bydd gan y pennaeth dinesig lai o gyfrifoldebau o ganlyniad i hynny.

Aelodau Llywyddol

- 3.19 Atgoffir cyngorau nad oes rhaid iddynt dalu aelod llywyddol sy'n cael ei benodi. Os bydd yn cael ei dalu, bydd y swydd yn cyfrif tuag at y cap, ac yn derbyn uwch gyflog Band 3.

Penderfyniad 5: Rhaid i aelod llywyddol, os penodir un ac os yw'n cael cydnabyddiaeth ariannol, gael £25,593 yn unol â Thabl 4.

Penderfyniad 6: Ni fydd swydd dirprwy aelod llywyddol yn cael cydnabyddiaeth ariannol.

Y ffactorau allweddol sy'n sail i benderfyniadau'r Panel:

- 3.20 Y cyflog sylfaenol, a delir i bob aelod, yw'r gydnabyddiaeth ariannol am y cyfrifoldeb o gynrychioli'r gymuned a chymryd rhan yn y swyddogaethau craffu, rheoleiddio a swyddogaethau cysylltiedig sy'n rhan o lywodraethu lleol. Y mae'n seiliedig ar gyfnod sy'n gyfwerth â thri diwrnod yr wythnos.
- 3.21 Rhaid talu'r cyflog a'r costau sydd wedi'u pennu yn llawn i bob aelod, oni bai bod unigolyn wedi rhoi gwybod yn ysgrifenedig i swyddog priodol yr awdurdod ei fod wedi dewis yn annibynnol ac yn wirfoddol ei fod am wrthod yr holl daliad neu unrhyw elfen ohono. Mae'n hanfodol bod tryloywder yn y broses hon fel bod unrhyw awgrym posibl bod aelodau'n cael eu rhoi dan bwysau i wrthod cyflogau'n cael ei osgoi.

Rhaid cymhwyso'r canlynol:

Penderfyniad 7:

- a) Ni ddylai aelod etholedig gael cydnabyddiaeth ariannol am fwy nag un uwch-swydd o fewn ei awdurdod ef neu hi.
- b) Ni ddylid talu uwch-gyflog a chyflog dinesig i aelod etholedig.
- c) Mae'r cyflog sylfaenol yn gynwysedig ym mhob uwch-gyflog a chyflog dinesig a delir.
- d) Os yw cyngor yn dewis bod â mwy nag un dirprwy arweinydd sy'n cael cydnabyddiaeth ariannol, dylid rhannu'r gwahaniaeth rhwng uwch-gyflog y dirprwy arweinydd ac aelodau gweithrediaeth eraill â nifer y dirprwy arweinwyr a'i ychwanegu at uwch-gyflog aelodau gweithrediaeth eraill er mwyn cyfrifo'r uwch-gyflog sy'n daladwy i bob dirprwy arweinydd.

Penderfyniad 8: Ni all aelodau sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 gael cyflog gan unrhyw Awdurdod Parc Cenedlaethol neu Awdurdod Tân ac Achub y maent wedi'u penodi iddo. Mae ganddynt hawl o hyd i hawlio costau teithio a chynhaliaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol gan yr Awdurdod Parc Cenedlaethol neu'r Awdurdod Tân ac Achub.

Penderfyniad 9: Ni all aelodau sy'n cael cyflog Band 1 neu Fand 2 dderbyn unrhyw dâl gan gyngor cymuned neu dref y maent yn aelod ohono. Maent yn dal yn gymwys i hawlio costau teithio a chynhaliaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol gan y cyngor cymuned neu'r cyngor tref. Pan fo'r sefyllfa hon yn berthnasol, cyfrifoldeb yr aelod unigol yw cydymffurfio.

Cefnogi gwaith aelodau etholedig o awdurdodau lleol

- 3.22 Mae'r Panel yn disgwyl bod y cymorth a roddir yn ystyried anghenion penodol aelodau unigol. Mae'n ofynnol i Bwyllgorau Gwasanaethau Democrataidd adolygu'n achlysurol y lefel o gymorth a roddir i aelodau i gyflawni'u dyletswyddau. Byddai'r Panel yn disgwyl i'r pwyllgorau hyn gynnal adolygiadau achlysurol a chyflwyno cynigion gerbron y cyngor llawn o ran yr hyn sydd ei angen. Dylai unrhyw gynigion gael eu gwneud gan roi sylw dyledus i Benderfyniadau 10 ac 11 isod. Er enghraifft, nid yw'r Panel yn ei hystyried yn briodol ei gwneud yn ofynnol i aelodau etholedig dalu am unrhyw ddefnydd o ffôn i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau ar gyfer y cyngor.
- 3.23 Mae'r Panel o'r farn ei bod yn angenrheidiol i bob aelod etholedig gael defnydd hwylus o wasanaethau e-bost a chael mynediad electronig at wybodaeth briodol drwy gyswllt â'r rhyngrwyd. Nid yw'r Panel yn ei hystyried yn briodol ei

gwneud yn ofynnol i aelodau etholedig dalu am unrhyw ddefnydd o'r rhynggrwyd i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau ar gyfer y cyngor. Mae'n hanfodol y ceir mynediad at ohebiaeth electronig er mwyn i aelod fod mewn cysylltiad priodol â gwasanaethau'r cyngor a chadw cysylltiad â'r rhai y mae'n eu cynrychioli. Mae cynghorau wedi ymrwymo i 'weithio'n ddi-bapur', a heb fynediad electronig o'r fath byddai aelod yn wynebu cyfyngiadau sylweddol o ran ei allu i gyflawni ei ddyletswyddau. Nid yw'n briodol i gyfleusterau y mae ar aelodau eu hangen fod ar gael yn swyddfeydd y cyngor yn ystod oriau swyddfa yn unig.

- 3.24 Cyfrifoldeb pob cyngor drwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yw rhoi cymorth a ddylai fod yn seiliedig ar asesiad o anghenion ei aelodau. Lle ceir anghenion ychwanegol neu faterion sy'n ymwneud ag anabled, neu lle nodwyd bod gofynion penodol o ran hyfforddiant, bydd angen i bob awdurdod asesu unrhyw ofynion penodol sydd gan aelodau unigol.
- 3.25 Gallai ei swydd fel cynghorydd effeithio'n niweidiol ar ddiogelwch personol yr aelod etholedig. Dyletswydd y Pwyllgorau Gwasanaethau Democrataidd yw ariannu neu ddarparu'r cymorth sy'n angenrheidiol i alluogi cynghorydd i gyflawni ei rôl yn rhesymol ac yn ddiogel. Gallai hyn olygu ariannu mesurau diogelwch priodol i ddiogelu cynghorwyr rhag risg personol neu fgythiad sylweddol. Byddai'r ddarpariaeth sy'n ofynnol yn cael ei dewis ar sail asesiad risg a thrafodaeth â chyrrff perthnasol fel yr heddlu a'r gwasanaethau diogelwch.
- 3.26 Ar gyfer aelodau cyfetholedig, mae'r gofynion cymorth wedi'u nodi yn [Adran 9](#) a Phenderfyniad 42.

Penderfyniad 10: Dylai pob awdurdod sicrhau, drwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd, fod ei holl aelodau etholedig yn cael cymaint o gymorth ag sy'n angenrheidiol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol. Dylai pob aelod etholedig gael cyfleusterau ffôn, e-bost a rhynggrwyd digonol i'w galluogi i gael mynediad electronig at wybodaeth briodol.

Penderfyniad 11: Dylid rhoi cymorth o'r fath heb gostau i'r aelod unigol. Ni ddylai'r priod awdurdod ddidynnu symiau o gyflogau aelodau fel cyfraniad tuag at y costau cymorth y mae'r awdurdod wedi penderfynu eu bod yn angenrheidiol ar gyfer effeithlonrwydd a/neu effeithiolrwydd aelodau.

Uwch-gyflogau penodol neu ychwanegol

- 3.27 Mae'r Panel wedi caniatáu mwy o hyblygrwydd sy'n galluogi i awdurdodau wneud cais am uwch-gyflogau penodol neu ychwanegol nad ydynt yn perthyn i'r fframwaith cydnabyddiaeth ariannol presennol, neu na ellid gwneud lle iddynt o fewn uchafswm uwch-gyflogau'r awdurdod. Os yw'r ychwanegiad arfaethedig yn cael ei gymeradwyo ac yn achosi i'r cyngor fynd y tu hwnt i'r cap hwn, bydd hyn yn cael ei gynnwys yn y gymeradwyaeth (ac eithrio Cynghorau Merthyr Tudful ac Ynys Môn – gweler troednodyn 4). Mae rhai cynghorau wedi codi'r posibilrwydd o weithredu rhai swyddi ag uwch-gyflogau

yn ôl trefniant “rhannu swyddi”. Mae’r Panel yn cefnogi’r egwyddor hon ar y sail ei bod yn cefnogi amrywiaeth a chynhwysiant, a chaiff y broses ei nodi ym Mharagraff 3.29.

Penderfyniad 12: Gall prif gynghorau wneud cais am uwch-gyflogau penodol neu ychwanegol nad ydynt yn syrthio o fewn y Fframwaith presennol.

- 3.28 Cyhoeddwyd canllawiau ar gyfer awdurdodau lleol ynghylch y broses ymgeisio ym mis Ebrill 2014 ac roeddent yn cynnwys yr egwyddorion canlynol:
- a. Ni all cyfanswm yr uwch-gyflogau fod yn uwch na hanner cant y cant⁴ o’r aelodaeth.
 - b. Bydd rhaid i geisiadau gael eu cymeradwyo gan yr awdurdod yn ei gyfanrwydd (oni bai bod hyn wedi’i ddirprwyo o fewn y Rheolau Sefydlog) cyn eu cyflwyno i’r Panel.
 - c. Rhaid bod tystiolaeth glir bod y swydd neu’r swyddi yn cynnwys cyfrifoldeb ychwanegol a ddangosir gan ddisgrifiad o’r rôl, swyddogaeth a hyd.
 - d. Bydd rhaid i bob cais ddynodi’r amseriad ar gyfer ystyried adolygiad ffurfiol o’r rôl gan yr awdurdod yn ei gyfanrwydd.

⁴ Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 Adran 142 (5) Ni all y gyfran sy’n cael ei gosod gan y Panel yn unol ag is-adran (4) fod yn uwch na hanner cant y cant oni bai bod un o Weinidogion Cymru wedi cydsynio i hynny.

3.29 Trefniadau Rhannu Swyddi

Mae adran 58 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 wedi sefydlu trefniadau newydd o ran rhannu swydd ar gyfer arweinyddyr gweithrediadau ac aelodau gweithrediadau. Mae'r Ddeddf yn cynnwys darpariaethau:

- a) sy'n ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol gynnwys darpariaeth yn eu trefniadau gweithredol sy'n galluogi i ddau gynghorydd neu fwy rannu swydd yn y weithrediaeth, gan gynnwys swydd arweinydd y weithrediaeth.
- b) sy'n newid uchafswm aelodau o weithrediaeth pan fo aelodau'r weithrediaeth yn rhannu swydd
- c) yn ymwneud â phleidleisio a chworwm pan fo aelodau'r weithrediaeth yn rhannu swydd.

I aelodau o weithrediaeth: Bydd pob un sy'n rhannu swydd yn cael cyfran briodol o'r grŵp cyflogau fe y'i nodir yn Nhabl 3.

Ni ellir mynd y tu hwnt i'r uchafswm statudol, fel y nodwyd yn y Ddeddf, ar gyfer cabinetau felly bydd y ddau rannwr swydd yn cyfrif tuag at yr uchafswm.

O dan y Mesur, nifer y bobl sy'n cael uwch-gyflog, nid nifer y swyddi ag uwch-gyflogau, sy'n cyfrif tuag at y cap. Felly, ar gyfer yr holl drefniadau rhannu swyddi bydd y cap uwch-gyflog yn cael ei gynyddu yn amodol ar yr uchafswm statudol o 50% o aelodaeth y cyngor. Os yw'r trefniadau'n golygu yr eir y tu hwnt i'r uchafswm statudol, byddai angen i'r Panel geisio cymeradwyaeth Gweinidogion Cymru.

3.30 Cynorthwywyr y Weithrediaeth

Mae'r Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau hefyd yn galluogi i brif gynghorau benodi aelodau etholedig i gynorthwyo'r weithrediaeth i gyflawni ei swyddogaethau.

Gwneir penodiadau o'r fath gan arweinydd y cyngor a gall gynnwys:

- nifer y cynorthwywyr y gellir eu penodi
- cyfnod swydd y cynorthwywyr
- cyfrifoldeb y cynorthwywyr

Mae eithriadau i'r penodiadau fel y nodwyd yn y ddeddfwriaeth ac nid yw cynorthwywyr yn aelodau o'r cabinet.

Mae'r Panel wedi ystyried materion cydnabyddiaeth tâl ar gyfer aelodau sydd wedi'u penodi fel cynorthwywyr y weithrediaeth ond wedi dod i'r casgliad nad yw'n bosibl penderfynu ar daliadau ychwanegol, os o gwbl, nes y bydd rhagor o

wybodaeth ar gael ynglŷn â dyletswyddau'r swyddi. Felly, cynigir y bydd hyn yn cael ei ystyried ymhellach pan fydd cyngor yn penderfynu penodi a phan fydd manylion y cyfrifoldebau penodol ar gael.

I weithredu hyn heb fod angen adroddiad ffurfiol pellach, bydd y penderfyniad a ganlyn yn berthnasol.

Penderfyniad 13: Bydd y Panel yn penderfynu fesul achos ar yr uwch-gyflog priodol, os o gwbl, ar gyfer cynorthwywyr y weithrediaeth.

Nodyn: Os telir uwch-gyflog, bydd pob un yn cyfrif tuag at y cap, fodd bynnag bydd y cap yn cynyddu yn unol â nifer y cynorthwywyr sy'n cael taliadau, yn amodol ar uchafswm statudol o 50 y cant o aelodaeth y cyngor.

4. Cydbwyllgorau Trosolwg a Chraffu (JOSC)

- 4.1 Ychydig o ddefnydd a wnaed o'r trefniadau ar gyfer Cydbwyllgorau Trosolwg a Chraffu. Felly mae'r Panel wedi penderfynu dileu'r taliad o'r Fframwaith. Os, yn y dyfodol, y bydd JOSC yn cael ei ffurfio gan gyngor unigol, a'i fod yn dymuno rhoi cydnabyddiaeth ariannol, gall wneud cais am gydnabyddiaeth ariannol gan ddefnyddio trefniadau sydd i'w gweld ym mharagraffau 3.27 a 3.28. Bydd y pwyllgorau JOSC sy'n gweithredu'n barod yn parhau heb fod angen cadarnhad pellach. Mae'r cyflogau perthnasol wedi'u nodi yn y penderfyniadau a ganlyn.

Penderfyniad 14: Lefel cyflog cadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu fydd £8,793.

Penderfyniad 15: Lefel cyflog is-gadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu fydd £4,396.

5. Darpariaeth Pensiwn ar gyfer Aelodau Etholedig o Brif Gyngorau

- 5.1 Mae Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn rhoi pŵer i'r Panel wneud penderfyniadau am hawliau pensiwn ar gyfer aelodau etholedig o brif gyngorau.

Penderfyniad 16: Bydd yr hawl i ymuno â'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn gymwys i holl aelodau etholedig cymwys o brif gyngorau.

6. Hawl i Absenoldeb Teuluol

Mae'r adran hon yn berthnasol i aelodau etholedig o brif awdurdodau.

- 6.1 Cafodd y Rheoliadau mewn perthynas ag Absenoldeb Teuluol ar gyfer aelodau etholedig o brif gynghorau eu cymeradwyo gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ym mis Tachwedd 2013⁵ ac maent yn cynnwys absenoldebau mamolaeth, newydd-anedig, mabwysiadu ac absenoldeb rhiant o fusnes swyddogol.
- 6.2 Bu'r Panel yn ystyried goblygiadau taliadau cydnabyddiaeth i aelodau o'r fath y rhoddir absenoldeb iddynt dan delerau Rheoliadau Llywodraeth Cymru a chaiff penderfyniadau'r Panel eu nodi isod.

Penderfyniad 17: Mae gan aelod etholedig hawl i gadw cyflog sylfaenol wrth gymryd absenoldeb teuluol dan y rheoliadau gwreiddiol neu unrhyw ddiwygiad i'r rheoliadau, ni waeth beth oedd ei hanes presenoldeb yn union cyn dechrau'r absenoldeb teuluol.

Penderfyniad 18: Pan fo deiliad uwch-gyflog yn gymwys i gael absenoldeb teuluol, bydd yn dal i gael y cyflog tra pery'r absenoldeb.

Penderfyniad 19: Mater i'r awdurdod yw penderfynu a yw'n mynd i benodi rhywun i ddirprwyo ar ran y sawl sy'n absennol. Bydd yr aelod etholedig sy'n dirprwyo ar ran deiliad uwch-gyflog sy'n cymryd absenoldeb teuluol yn gymwys i gael uwch-gyflog, os yw'r awdurdod yn penderfynu hynny.

Penderfyniad 20: Os yw talu cydnabyddiaeth ariannol i'r sawl sy'n dirprwyo'n golygu bod yr awdurdod yn mynd y tu hwnt i'r uchafswm uwch-gyflogau sy'n berthnasol iddo, fel y nodir yn Adroddiad Blynyddol y Panel, bydd ychwanegiad at yr uchafswm yn cael ei ganiatáu tra pery'r trefniant dirprwyo. Fodd bynnag, ni fyddai hyn yn berthnasol i Gynghorau Ynys Môn na Merthyr Tudful pe bai'n golygu bod nifer yr uwch-gyflogau'n uwch na hanner cant y cant o aelodaeth y Cyngor. Mae'n ofynnol cael cymeradwyaeth benodol gan Weinidogion Cymru dan amgylchiadau o'r fath.

Penderfyniad 21: Pan fo Cyngor yn cytuno i dalu i aelod etholedig sy'n dirprwyo yn ystod absenoldeb teuluol, rhaid hysbysu'r Panel o fewn 14 diwrnod i ddyddiad y penderfyniad, ynghylch y manylion gan gynnwys y swydd benodol a hyd y trefniant dirprwyo.

Penderfyniad 22: Rhaid diwygio rhestr cydnabyddiaeth ariannol y Cyngor i adlewyrchu goblygiadau'r absenoldeb teuluol.

⁵ [Rheoliadau Absenoldeb Teuluol ar gyfer Aelodau Awdurdodau Lleol \(Cymru\) 2013](#)

7. Taliadau i Aelodau o Awdurdodau Parciau Cenedlaethol (APCau)

Strwythur Awdurdodau Parciau Cenedlaethol

- 7.1 Mae tri pharc cenedlaethol yng Nghymru – Bannau Brycheiniog, Arfordir Penfro ac Eryri; fe’u ffurfiwyd i warchod tirweddau ysblennydd a darparu cyfleoedd hamdden ar gyfer y cyhoedd. Deddf yr Amgylchedd 1995 a arweiniodd at greu Awdurdod Parc Cenedlaethol (APC) ar gyfer pob parc.
- 7.2 Mae awdurdodau parciau cenedlaethol yn cynnwys aelodau sydd naill ai’n aelodau etholedig a enwebwyd gan y prif gynghorau o fewn ardal y parc cenedlaethol neu’n aelodau a benodwyd gan Lywodraeth Cymru drwy’r broses Penodiadau Cyhoeddus. Caiff aelodau a benodwyd gan Lywodraeth Cymru ac aelodau a enwebwyd gan y cyngor eu trin yn gyfartal o ran cydnabyddiaeth ariannol.
- 7.3 Caiff strwythur y pwyllgor aelodau ym mhob un o’r tri pharc cenedlaethol ei nodi yn Nhabl 5.

Tabl 5: Aelodaeth o Awdurdodau Parciau Cenedlaethol Cymru

Awdurdod Parc Cenedlaethol	Cyfanswm Aelodaeth	Aelodau a Enwebwyd gan Brif Gynghorau	Aelodau a Benodwyd gan Lywodraeth Cymru
Bannau Brycheiniog	18	12: Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent – 1 Cyngor Sir Gaerfyrddin – 1 Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful – 1 Cyngor Sir Fynwy – 1 Cyngor Sir Powys – 6 Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf - 1 Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen – 1	6
Arfordir Penfro	18	12: Cyngor Sir Penfro – 12	6
Eryri	18	12: Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy – 3 Cyngor Gwynedd -9	6

- 7.4 Mae gan Bwyllgorau Safonau APCau hefyd aelodau cyfetholedig annibynnol y mae eu cydnabyddiaeth ariannol wedi’i chynnwys yn y Fframwaith fel y nodir yn [Adran 9](#).
- 7.5 Mae’r Panel wedi seilio’i benderfyniadau ar y pwyntiau allweddol canlynol:
- Mae APCau yn rheoli eu gwaith trwy gyfarfodydd awdurdod ffurfiol, pwyllgorau a grwpiau gorchwyl a gorffen. Mae gan bob un Bwyllgor Datblygu, Pwyllgor Rheoli a/neu Bwyllgor Cynllunio ac mae pwyllgorau

eraill yn cynnwys Perfformiad ac Adnoddau ac Archwilio a Chraffu. Mae aelodau cyffredin o APCau yn aelodau o un pwyllgor o leiaf, yn ogystal â chymryd rhan mewn ymweliadau â safleoedd a phaneli arolygu.

- Mae disgwyl i aelodau gymryd rhan mewn gweithgareddau hyfforddi a datblygu.
- Mae gan gadeirydd APC rôl arwain a dylanwadu yn yr awdurdod, rôl gynrychiadol sy'n debyg mewn rhai ffyrdd i rôl pennaeth dinesig a lefel uchel o atebolrwydd. Nid dim ond arweinydd yr awdurdod yw'r cadeirydd, ond y cadeirydd hefyd yw wyneb cyhoeddus y parc cenedlaethol dan sylw a'r cysylltiad â'r Gweinidog ac ASau y mae'n cael cyfarfodydd rheolaidd gyda hwy. Mae'r rôl yn galw am lawer o ymrwymiad ac amser.

Cyflogau sylfaenol ac uwch-gyflogau

- 7.6 Yr ymrwymiad amser y seilir cydnabyddiaeth ariannol aelodau arno fydd 44 diwrnod. Bydd cyflog aelodau APCau yn cynyddu i £4,738.
- 7.7 Penderfynodd y Panel y dylai cydnabyddiaeth ariannol i gadeirydd APC fod yn gyson â'r rhan o uwch-gyflog Band 3 a delir i gadeirydd pwyllgor prif gyngor. Bydd y cyflog hwn yn cynyddu i £13,531.
- 7.8 Gall APC bennu nifer yr uwch-swyddi sydd ei angen arno yn unol â'i drefniadau llywodraethu.
- 7.9 Mae'r Panel wedi gwneud y penderfyniadau canlynol:

Penderfyniad 23: Y cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin o APC fydd £4,738, yn weithredol o 1 Ebrill 2022.

Penderfyniad 24: Yr uwch-gyflog ar gyfer cadeirydd APC fydd £13,531, yn weithredol o 1 Ebrill 2022.

Penderfyniad 25: Rhaid talu uwch-gyflog APC o £8,478 i ddirprwy gadeirydd os penodir un.

Penderfyniad 26: Gellir talu i gadeiryddion pwyllgorau neu uwch-swyddi eraill. Y tâl fydd £8,478.

Penderfyniad 27: Ni chaiff aelodau dderbyn mwy nag un uwch-gyflog gan APC.

Penderfyniad 28: Caiff uwch-gyflog APC ei dalu gan gynnwys cyflog sylfaenol APC.

Penderfyniad 29: Ni chaiff aelodau o brif gyngor sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan unrhyw APC arall y maent wedi'u penodi iddo. Pan fo'r sefyllfa hon yn berthnasol, cyfrifoldeb yr aelod unigol yw cydymffurfio.

Sylwer: Nid yw absenoldeb teuluol yn berthnasol i aelodau wedi'u penodi gan Lywodraeth Cymru ac mae'r rhai a enwebwyd gan awdurdodau lleol wedi'u cynnwys yn nhrefniadau'r prif gyngor dan sylw, felly nid oes gofyn i APCau wneud unrhyw drefniadau o ran hyn.

8. Taliadau i Aelodau o Awdurdodau Tân ac Achub Cymru (ATAau)

Strwythur Awdurdodau Tân ac Achub

- 8.1 Mae tri awdurdod tân ac achub (ATAau) yng Nghymru: Ffurfiwyd Awdurdodau Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru, Gogledd Cymru a De Cymru fel rhan o ad-drefnu Llywodraeth Leol ym 1996.
- 8.2 Mae ATAau yn cynnwys aelodau etholedig a enwebwyd gan y Prif Gynghorau yn ardaloedd y gwasanaethau tân ac achub.
- 8.3 Caiff strwythur pob un o'r tri ATA ei nodi yn Nhabl 6.

Tabl 6: Aelodau Awdurdodau Tân ac Achub

Awdurdod Tân ac Achub	Nifer yr Aelodau a enwebwyd gan Awdurdodau Lleol
Canolbarth a Gorllewin Cymru	25: Cyngor Sir Caerfyrddin – 5 Cyngor Sir Ceredigion – 2 Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot – 4 Cyngor Sir Penfro – 3 Cyngor Sir Powys – 4 Cyngor Dinas a Sir Abertawe – 7
Gogledd Cymru	28: Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy – 5 Cyngor Sir Ddinbych – 4 Cyngor Sir y Fflint – 6 Cyngor Gwynedd – 5 Cyngor Sir Ynys Môn – 3 Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam – 5
De Cymru	24: Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr – 2 Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent – 1 Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili – 3 Cyngor Dinas Caerdydd – 5 Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful – 1 Cyngor Sir Fynwy – 2 Cyngor Dinas Casnewydd – 2 Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf – 4 Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen – 2 Cyngor Bro Morgannwg – 2

- 8.4 Hefyd mae gan Bwyllgorau Safonau ATAau aelodau cyfetholedig annibynnol, y mae eu cydnabyddiaeth ariannol wedi'i chynnwys yn y Fframwaith fel y nodir yn [Adran 9](#).

8.5 Wrth ystyried cydnabyddiaeth ariannol i aelodau o ATAau, mae'r Panel wedi seilio'i benderfyniadau ar y pwyntiau allweddol canlynol:

- Mae gan y Cadeirydd rôl arwain a dylanwadu yn yr awdurdod, a lefel uchel o atebolrwydd, yn enwedig wrth i faterion dadleuol godi sy'n ymwneud â'r gwasanaeth brys. Yn ogystal â chyfarfodydd yr awdurdod tân, mae gan bob ATA bwyllgorau sy'n cynnwys, mewn gwahanol gyfuniadau: archwilio, rheoli perfformiad, craffu, adnoddau dynol, rheoli adnoddau yn ogystal â grwpiau gorchwyl a gorffen a phaneli disgyblu. Yn ogystal â mynychu cyfarfodydd ffurfiol yr awdurdod a'r pwyllgorau, mae aelodau yn cael eu hannog i ymgymryd â rôl ymgysylltu â'r gymuned, gan gynnwys ymweld â gorsafoddd tân.
- Mae ethos hyfforddi cryf mewn ATAau. Disgwylir i aelodau gymryd rhan mewn gweithgareddau hyfforddi a datblygu. Mae rhaglenni sefydlu ar gael, yn ogystal â hyfforddiant arbenigol ar gyfer peliadau a gwrandawiadau disgyblu.
- Ychwanegir sesiynau hyfforddi'n aml at gyfarfodydd awdurdod i sicrhau bod hyfforddiant yn hygyrch.

Cyflogau Sylfaenol ac Uwch-gyflogau

8.6 Yr ymrwymiad amser y seilir cydnabyddiaeth ariannol arno fydd 22 diwrnod. Bydd cyflog aelodau o ATAau yn codi i £2,369.

8.7 Penderfynodd y Panel y dylai cydnabyddiaeth ariannol i gadeirydd ATA fod yn gyson â'r rhan o uwch-gyflog ym Mand 3 a delir i gadeirydd pwyllgor prif gyngor. Bydd y cyflog hwn yn cynyddu i £11,162.

8.8 Penderfynodd y Panel y bydd cydnabyddiaeth ariannol i ddirprwy gadeirydd ATA yn cael ei chysoni â'r uwch-gyflog ym Mand 5 ar gyfer prif gynghorau. Bydd yn cynyddu i £6,109 a bydd rhaid ei thalu os bydd yr awdurdod yn penodi dirprwy gadeirydd.

8.9 Mae'r ATA yn pennu nifer yr uwch-swyddi sydd ei angen arno yn unol â'i drefniadau llywodraethu. Bydd cadeiryddion pwyllgorau ac unrhyw uwch-swyddi eraill, os cânt eu talu, yn cael eu cysoni â Band 5. Bydd hon yn codi i £6,109.

Byrddau Pensiwn Lleol

8.10 Mae'r Panel wedi ystyried ceisiadau gan ATAau i ganiatáu iddynt dalu cyflogau i gadeiryddion byrddau pensiwn lleol a sefydlwyd dan Reoliadau Cynllun Pensiwn Diffoddwyr Tân (Cymru) 2015. Mae'r Rheoliadau hynny eisoes yn rhoi'r pŵer i ATAau benderfynu sut y dylai byrddau pensiwn lleol weithio a thalu i'r cadeirydd ac aelodau os ydynt yn dymuno. Felly nid yw'n briodol i'r Panel wneud penderfyniad sy'n grymuso ATAau i dalu cyflogau i gadeiryddion byrddau pensiwn lleol. Ni ellir defnyddio'r uwch-gyflogau ym Mhenderfyniad 31 na 32 ar gyfer y rôl hon yn unig.

8.11 Mae'r Panel wedi gwneud y penderfyniadau canlynol:

Penderfyniad 30: Y cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin o ATA fydd £2,369, yn weithredol o 1 Ebrill 2022.

Penderfyniad 31: Yr uwch-gyflog ar gyfer cadeirydd ATA fydd £11,162, yn weithredol o 1 Ebrill 2022.

Penderfyniad 32: Rhaid talu uwch-gyflog ATA o £6,109 i ddirprwy gadeirydd os penodir un.

Penderfyniad 33: Gellir talu i gadeiryddion pwyllgorau neu uwch-swyddi eraill. Y tâl fydd £6,109.

Penderfyniad 34: Ni chaiff aelodau dderbyn mwy nag un uwch-gyflog gan ATA.

Penderfyniad 35: Telir uwch-gyflog ATA gan gynnwys cyflog sylfaenol yr ATA a rhaid iddo adlewyrchu cyfrifoldeb sylweddol a pharhaus.

Penderfyniad 36: Ni chaiff aelodau o brif gyngor sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan unrhyw ATA arall y maent wedi'u henwebu iddo. Pan fo'r sefyllfa hon yn berthnasol, cyfrifoldeb yr aelod unigol yw cydymffurfio.

9. Taliadau i Aelodau Cyfetholedig o Brif Gynghorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub ⁶

- 9.1 Mae'r Panel wedi penderfynu bod ffi ddyddiol neu hanner diwrnod yn gydnabyddiaeth ariannol briodol am y rôl bwysig a gyflawnir gan aelodau cyfetholedig o awdurdodau sydd â hawliau pleidleisio.
- 9.2 Mae nifer y dyddiau mewn unrhyw un flwyddyn y gall aelodau cyfetholedig gael tâl amdanynt yn amrywio gan ddibynnu ar waith penodol y pwyllgor dan sylw. Felly, mae'r cyd-destun hwn ar gyfer taliad yn wahanol i'r cyd-destun ar gyfer aelodau etholedig o brif gynghorau sy'n darparu taliad misol. Dywed llawer o aelodau etholedig o brif gynghorau eu bod yn dibynnu ar hwn fel rhan o incwm craidd, a hebdo ni fyddent yn gallu parhau yn y rôl.
- 9.3 Mewn trafodaeth â'r Panel, cydnabu aelodau cyfetholedig bwysigrwydd y ffioedd y maent yn eu cael ond nid ydynt yn ystyried y taliadau hyn yn incwm ar gyfer byw y maent yn dibynnu arno. Caiff penderfyniadau'r Panel ynghylch ffioedd aelodau cyfetholedig eu gwneud yn y cyd-destun hwn ac felly nid oes modd cymharu unrhyw ymgodiadau â'r newidiadau i gyflogau aelodau etholedig.
- 9.4 Gan gydnabod swyddogaeth bwysig aelodau cyfetholedig, rhaid rhoi taliadau am amser teithio a pharatoi, pwyllgorau a chyfarfodydd o fathau eraill yn ogystal â gweithgareddau eraill, gan gynnwys hyfforddiant, fel y nodir ym Mhenderfyniadau 38 i 41.
- 9.5 Mae'r penderfyniadau wedi'u nodi isod. Rhaid i brif gynghorau, APCau ac ATAau ddweud wrth aelodau cyfetholedig beth yw enw'r swyddog penodol a fydd yn rhoi'r wybodaeth angenrheidiol iddynt ar gyfer eu hawliadau; a rhoi gwybod i'r swyddog hwnnw am yr ystod o daliadau y dylid eu gwneud.

Penderfyniad 37: Rhaid i Brif Gynghorau, APCau ac ATAau dalu'r ffioedd canlynol i aelodau cyfetholedig sydd â hawliau pleidleisio (Tabl 7).

Tabl 7: Ffioedd ar gyfer aelodau cyfetholedig (sydd â hawliau pleidleisio)

Cadeiryddion pwyllgorau safonau a phwyllgorau archwilio	£268 (4 awr a mwy) £134 (hyd at 4 awr)
Aelodau cyffredin o bwyllgorau safonau sydd hefyd yn cadeirio pwyllgorau safonau ar gyfer cynghorau tref a chymuned	£238 o ffi ddyddiol (4 awr a mwy) £119 (hyd at 4 awr)
Aelodau cyffredin pwyllgorau safonau; pwyllgor craffu addysg; pwyllgor craffu troseddau ac anhrefn a phwyllgor archwilio	£210 (4 awr a mwy) £105 (hyd at 4 awr)

Cynghorau tref a chymuned sy'n eistedd ar bwyllgorau safonau prif gynghorau	£210 (4 awr a mwy) £105 (hyd at 4 awr)
---	--

Penderfyniad 38: Mae amser rhesymol i baratoi cyn cyfarfodydd yn gymwys i'w gynnwys mewn hawliadau a wneir gan aelodau cyfetholedig – gall swyddog priodol benderfynu faint cyn y cyfarfod.

Penderfyniad 39: Gellir cynnwys amser teithio i'r cyfarfod ac oddi yno yn yr hawliadau am daliadau a wneir gan aelodau cyfetholedig (hyd at uchafswm y gyfradd ddyddiol).

Penderfyniad 40: Rhaid i swyddog priodol yn yr awdurdod bennu ymlaen llaw a yw cyfarfod wedi'i drefnu ar gyfer diwrnod llawn ac fe delir ffi ar sail y penderfyniad hwn, hyd yn oed os yw'r cyfarfod yn gorffen cyn diwedd pedair awr.

Penderfyniad 41: Rhaid talu ffioedd am gyfarfodydd a gweithgareddau eraill gan gynnwys pwyllgorau a gweithgorau eraill (gan gynnwys grwpiau gorchwyl a gorffen), cyfarfodydd rhagarweiniol gyda swyddogion, hyfforddiant a phresenoldeb mewn cynadleddau neu unrhyw gyfarfod ffurfiol arall y gofynnir i aelodau cyfetholedig ei fynychu.

Cymorth ar gyfer aelodau cyfetholedig

Penderfyniad 42: Dylai pob awdurdod sicrhau, drwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd neu bwyllgor priodol arall, fod ei holl aelodau cyfetholedig sydd â phleidlais yn cael cymaint o gymorth ag sy'n angenrheidiol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol. Dylai cymorth o'r fath fod heb gostau i'r aelod unigol.

⁶ Nid yw'r adran hon yn berthnasol i aelodau cyfetholedig o gynghorau tref a chymuned.

10. Cyfraniad tuag at gostau Gofal a Chymorth Personol

- 10.1 Mae'r adran hon yn berthnasol i aelodau o brif gynghorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol, Awdurdodau Tân ac Achub ac i aelodau cyfetholedig o'r awdurdodau hyn. Dyma'r un ddarpariaeth ar gyfer cynghorau cymuned a thref.
- 10.2 Diben yr adran hon yw galluogi pobl ag anghenion cymorth personol a/neu gyfrifoldebau gofalu i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol fel aelod o awdurdod. Mae'r Panel o'r farn na ddylai'r costau gofal ychwanegol sy'n ofynnol i gyflawni dyletswyddau cymeradwy atal unrhyw unigolion rhag dod yn aelod neu barhau i fod yn aelod o awdurdod na chyfyngu ar eu gallu i gyflawni'r rôl. Mae'r Panel wedi mabwysiadu egwyddorion penodol o ran cymorth ar gyfer costau gofal a oedd yn destun [Adroddiad Atodol](#) a gyhoeddwyd ym mis Chwefror 2020. Mae'r egwyddorion hyn i'w gweld yn nhabl 8.
- 10.3 Adolygodd y Panel drefniadau'r cymorth ariannol hwn ac mae wedi gwneud y newidiadau canlynol:
- a) Gan fod taliadau'n drethadwy o dan reolau presennol CThEM, nid yw ad-daliad llawn yn bosibl felly i fod yn glir mae'n cael teitl newydd sef "cyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol". Bydd angen derbynebau gyda hawliadau o hyd.
 - b) Gellir gwneud hawliad mewn perthynas â dibynnydd o dan 16 mlwydd oed neu berson ifanc dan oed neu oedolyn sydd fel arfer yn byw gyda'r aelod fel rhan o'i deulu ac na ellir ei adael heb oruchwyliaeth.
 - c) Gellir hawlio ad-daliad ar gyfer anghenion gofal neu gymorth yr aelod pan nad yw'r cymorth a/neu gost unrhyw anghenion ychwanegol ar gael gan yr awdurdod, neu pan nad yw'r awdurdod yn talu'n uniongyrchol amdanynt, megis Mynediad i Waith, Taliadau Annibyniaeth Personol, Yswiriant. Gallai'r rhain ddod i'r amlwg pan fo'r anghenion yn rhai diweddar a/neu dros dro.
- 10.4 Dylai aelodau, gan gynnwys aelodau cyfetholedig, gael yr hawl i ad-daliad o'u costau gofal, ar gyfer gweithgareddau y mae'r cyngor unigol wedi'u dynodi'n fusnes swyddogol neu'n ddyletswydd gymeradwy a allai gynnwys amser priodol a rhesymol ar gyfer paratoi a theithio. Mater i'r awdurdodau unigol yw penderfynu ar drefniadau penodol i roi hyn ar waith. Rhaid i bob awdurdod sicrhau bod unrhyw daliadau a wneir â chysylltiad priodol â busnes swyddogol neu ddyletswydd gymeradwy.
- 10.5 Adolygodd y Panel y taliad misol uchaf gan gydnabod nad yw wedi newid ers sawl blwyddyn. Mae gwybodaeth yn dynodi bod costau misol a hawliadau yn amrywio'n sylweddol. Gall y rhain ddibynnu ar nifer y dibynnyddion, eu hoedrannau a ffactorau eraill. Felly, bydd y trefniadau canlynol yn disodli'r cap misol:

- Costau gofal ffurfiol (wedi cofrestru ag Arolygiaeth Gofal Cymru) i'w talu yn unol â thystiolaeth.
- Costau gofal anffurfiol (heb gofrestru) i'w talu hyd at gyfradd uchaf sy'n gyfwerth â [Chyflog Byw Gwirioneddol y DU](#) ar yr adeg pan aethpwyd i'r costau.

I fod yn glir, ni ellir talu costau gofal i rywun sy'n rhan o aelwyd yr aelod.

10.6 Mae'r Panel yn parhau i gydnabod y materion sy'n gysylltiedig â chyhoeddi'r draul ddilys hon ac mae wedi cadw'r gofynion cyhoeddi a nodir yn [Atodiad 4](#). I gefnogi aelodau presennol ac i annog amrywiaeth, mae'r Panel yn erfyn ar awdurdodau i hybu ac annog mwy o aelodau i hawlio'r cyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol.

Tabl 8

Egwyddorion y Panel o ran Gofal a Chymorth Personol

Y lleiafswm y dylai'r Awdurdodau ei wneud		Sut mae mynd ati i wneud hyn
Nodi'n glir ar gyfer pwy mae'r gofal	<p>Aelodau sydd â phrif gyfrifoldeb am ofalu am blentyn neu oedolyn a/neu sydd ag anghenion cymorth personol lle nad yw'r rhain yn dod o dan ddarpariaeth statudol neu ddarpariaeth arall.</p> <p>Hawliau cymorth personol. Gallai hefyd gynnwys cyflwr byrdymor neu gyflwr diweddar nad yw'n berthnasol i Ddeddf Cydraddoldeb 2010, mynediad i waith, Taliadau Personol, yswiriant neu ddarpariaeth arall.</p>	Adolygiad cyfrinachol o anghenion aelodau unigol yn flynyddol a phan fo amgylchiadau'n newid.
Gwella ymwybyddiaeth	Sicrhau bod darpar ymgeiswyr, ymgeiswyr ac aelodau cyfredol yn gwybod bod cymorth ariannol ar gael iddynt os yw eu hamgylchiadau cyfredol neu eu hamgylchiadau yn y dyfodol yn mynnu hynny.	Sicrhau bod gwybodaeth glir a hygyrch ar gael ar y wefan ac mewn deunyddiau ynghylch etholiad a phenodi, mewn sesiynau cysgodi ac yn y sesiwn gynefino ac yn "llawlyfr" yr aelodau. Atgoffa aelodau presennol drwy e-bost a neu hyfforddiant. Cyfeirio at daflenni'r Panel yn ymwneud â Thaliadau i Gynghorwyr .
Hyrwyddo diwylliant cadarnhaol	Sicrhau bod yr holl aelodau yn deall y rheswm dros ofal a chymorth personol ac yn cefnogi ac yn annog eraill i hawlio os oes angen.	Anogaeth o fewn ac ar draws yr holl bleidiau yn yr awdurdodau perthnasol i gefnogi aelodau i hawlio. Cytuno i beidio â hysbysebu

		neu gyhoeddi unrhyw benderfyniadau unigol i beidio â hawlio.
Amlinellu'r dyletswyddau a gymeradwywyd ar gyfer hawlio ad-daliad gofal a chymorth personol	<p>Cyfarfodydd – ffurfiol (y rhai y mae'r awdurdod yn eu galw) a'r rhai sy'n angenrheidiol i waith aelodau (i ymdrin â materion yr etholaeth ond nid materion y blaid) a datblygiad personol (hyfforddiant a gwerthusiadau.)</p> <p>Teithio – mewn cysylltiad â mynd i gyfarfodydd.</p> <p>Paratoi – mae darllen a gweinyddu yn rhan o rôl yr aelod. Ar gyfer rhai cyfarfodydd a phwyllgorau, mae angen gwneud llawer iawn o waith darllen, dadansoddi neu ddrafftio cyn neu ar ôl y cyfarfod.</p> <p>Efallai y bydd gan ddeiliaid cyflogau uwch, sydd â dyletswyddau ychwanegol, gostau uwch.</p>	<p>Mater o ffaith yw dyletswyddau a gymeradwyir fel rheol. Mae dehongliad o Reoliadau'r Panel wedi'i nodi yn yr Adroddiad Blynyddol.</p> <p>“Unrhyw ddyletswydd arall a gymeradwyir gan yr awdurdod, neu unrhyw ddyletswydd o ddoethbarth a gymeradwyir felly, ac yr ymgwymerir â hi at ddibenion cyflawni swyddogaethau'r awdurdod neu unrhyw un o'i bwyllgorau neu mewn cysylltiad â'u cyflawni.”</p>
Bod mor hyblyg â phosibl o ran y gwahanol fathau o gymorth y gellid hawlio ar eu cyfer	<p>Ni ddylai Aelodau fod ar eu colled yn amodol ar y terfyn a bennwyd yn yr Adroddiad Blynyddol.</p> <p>Mae modelau ac anghenion gofal yn amrywio.</p> <p>Gall Aelodau ddefnyddio cyfuniad o sawl dewis gofal.</p> <p>Gall patrymau gofal amrywio dros y flwyddyn ddinesig ac academaidd.</p> <p>Nid yw pob gofal yn seiliedig ar gyfraddau fesul awr (neu ran o awr).</p> <p>Os oes rhaid talu am sesiwn gyfan, rhaid ad-dalu'r gost yn llawn hyd yn oed os mai ond rhan o sesiwn a oedd ei angen.</p> <p>Gall fod angen i Aelodau wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • archebu a thalu am sesiynau ymlaen llaw • ymrwmo i gontract bloc: wythnos, mis neu dymor • talu am sesiynau a gafodd eu 	

	canslo ar fyr rybudd Os yw'r angen am ofal mynd ymlaen i ail sesiwn, dylid ad-dalu cost y ddwy sesiwn	
Cynnal proses hawlio syml ac effeithiol	Dylai'r aelodau wybod sut i hawlio. Dylai'r broses hawlio fod yn glir, yn gymesur ac yn archwiliadwy.	Sicrhau bod aelodau yn deall sut i hawlio a'i bod yn hawdd gwneud hynny Hyblygrwydd i dderbyn anfonebau di-bapur Ffurflen ar-lein Yr un ffurflen neu ffurflen debyg ar gyfer hawlio costau teithio
Cydymffurfio â rheolau'r Panel ran cyhoeddi	Mae Fframwaith y Panel yn nodi: "Mewn perthynas â chyhoeddi ad-daliadau costau gofal, mae'r Panel wedi penderfynu mai dim ond y cyfanswm a ad-dalwyd yn ystod y flwyddyn y dylai'r awdurdodau perthnasol ei gyhoeddi. Mater i bob awdurdod yw penderfynu ar ei ymateb i unrhyw geisiadau Rhyddid Gwybodaeth y bydd yn eu derbyn. Fodd bynnag, ni fwriedir i fanylion unrhyw hawliadau unigol gael eu datgelu."	

Penderfyniad 43: Rhaid i'r holl awdurdodau perthnasol ddarparu taliad tuag at gostau angenrheidiol ar gyfer gofal am blant ac oedolion dibynnol (a roddir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) ac ar gyfer anghenion cymorth personol fel a ganlyn:

- **Costau gofal ffurfiol (wedi cofrestru ag Arolygiaeth Gofal Cymru) i'w talu yn unol â thystiolaeth.**
- **Costau gofal anffurfiol (heb gofrestru) i'w talu hyd at gyfradd uchaf sy'n gyfwerth â [Chyflog Byw Gwirioneddol y DU](#) ar yr adeg pan aethpwyd i'r costau.**

Rhaid i hyn fod am y costau ychwanegol a ysgwyddwyd gan aelodau i'w galluogi i gyflawni busnes swyddogol neu ddyletswyddau cymeradwy. Rhaid i bob awdurdod sicrhau bod unrhyw daliadau a wneir yn gysylltiedig â busnes swyddogol neu ddyletswydd gymeradwy, fel sy'n briodol. Ni ddylid gwneud taliadau nes bydd derbynebaw gan y darparwr gofal wedi'u darparu.

11. Absenoldeb Oherwydd Salwch i Ddeiliaid Uwch-gyflogau

- 11.1 Mae'r Rheoliadau Absenoldeb Teuluol (a gymeradwywyd gan y Cynulliad Cenedlaethol yn 2014) yn benodol iawn mewn perthynas â hawliau a dim ond i aelodau etholedig o brif gynghorau y maent ar gael. Nid yw absenoldeb oherwydd salwch wedi'i gynnwys.
- 11.2 Mae achosion wedi cael eu dwyn i sylw'r Panel sy'n ymwneud â deiliaid uwch-gyflogau ar salwch hirdymor a'r annhegwch canfyddedig o'i gymharu â'r trefniadau ar gyfer absenoldeb teuluol. O ganlyniad, mae cynghorau'n wynebu'r cyfyng-gyngor canlynol:
- gweithredu heb yr aelod unigol ond parhau i dalu'r uwch-gyflog iddo.
 - disodli'r aelod, sydd felly'n colli'r uwch-gyflog (ond yn cadw'r cyflog sylfaenol).
- 11.3 Mae Fframwaith y Panel yn darparu trefniadau penodol ar gyfer salwch hirdymor fel y nodir isod:
- a) Caiff salwch hirdymor ei ddiffinio fel absenoldebau ardystiedig y tu hwnt i 4 wythnos.
 - b) Uchafswm hyd absenoldeb oherwydd salwch o fewn y cynigion hyn yw 26 wythnos neu nes bod cyfnod yr unigolyn yn y swydd yn dod i ben, pa un bynnag sydd gyntaf (ond os bydd yn cael ei ailbenodi bydd unrhyw ran o'r 26 wythnos sy'n weddill yn cael ei chynnwys).
 - c) O fewn y terfynau hyn gall deiliad uwch-gyflog sydd ar absenoldeb hirdymor oherwydd salwch barhau i gael cydnabyddiaeth ariannol am yr swydd a ddelir os yw'r awdurdod yn penderfynu hynny.
 - d) Mater i'r awdurdod yw penderfynu a yw'n mynd i benodi rhywun i ddirprwyo ar ran y sawl sy'n absennol ond bydd yr aelod etholedig sy'n dirprwyo yn gymwys i gael yr uwch-gyflog sy'n briodol i'r swydd.
 - e) Os yw talu cydnabyddiaeth ariannol i'r sawl sy'n dirprwyo yn golygu bod yr awdurdod yn mynd y tu hwnt i'r uchafswm uwch-gyflogau sy'n berthnasol i'r awdurdod hwnnw, fel y nodir yn yr Adroddiad Blynyddol, bydd ychwanegiad at yr uchafswm yn cael ei ganiatáu tra pery'r trefniant dirprwyo. (Fodd bynnag, ni fyddai hyn yn berthnasol i gynghorau Ynys Môn na Merthyr Tudful pe bai'n golygu bod mwy na 50% o'r aelodaeth yn cael uwch-gyflog. Ni fyddai'n berthnasol ychwaith mewn perthynas ag aelod o weithrediaeth cyngor pe bai'n golygu bod y cabinet yn mynd y tu hwnt i 10 swydd – yr uchafswm statudol).
 - f) Pan fo'r Cyngor yn cytuno i dalu i aelod etholedig sy'n dirprwyo, rhaid hysbysu'r Panel, a hynny o fewn 14 diwrnod i ddyddiad y penderfyniad, ynghylch y manylion gan gynnwys y swydd benodol a hyd disgwylidig y trefniant dirprwyo. Rhaid diwygio Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol yr

awdurdodau yn unol â hynny.

- g) Nid yw'n berthnasol i aelodau etholedig o brif gynghorau nad ydynt yn ddeiliaid uwch-swyddi gan eu bod yn parhau i gael cyflog sylfaenol am o leiaf chwe mis, ni waeth beth fo'u presenoldeb, a mater i'r awdurdod yw unrhyw estyniad y tu hwnt i'r raddfa amser hon.

- 11.4 Mae'r trefniant hwn yn berthnasol i aelodau o brif gynghorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub sy'n ddeiliaid uwch-gyflogau, gan gynnwys aelodau a benodwyd gan Lywodraeth Cymru, ond nad ydynt yn aelodau cyfetholedig.

Sylwer:

Mae'r Rheoliadau Absenoldeb Teuluol yn berthnasol i aelodau etholedig mewn achosion o absenoldeb mamolaeth, newydd-anedig, mabwysiadu ac absenoldeb rhiant o fusnes swyddogol. Nid ydynt yn berthnasol i aelodau o Awdurdodau Parciau Cenedlaethol a benodwyd gan Lywodraeth Cymru.

12. Ad-dalu Costau Teithio a Chynhaliaeth pan fo'r Aelod ar Fusnes Swyddogol

- 12.1 Mae'r adran hon yn berthnasol i aelodau o brif gynghorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol, Awdurdodau Tân ac Achub ac i aelodau cyfetholedig o'r awdurdodau hyn. (Rhoddir darpariaeth debyg ar gyfer Cynghorau Tref a Chymuned yn Adran 13 gan fod dull gwahanol yn berthnasol i aelodau o'r fath, sef yn bennaf bod y ddarpariaeth yn ganiataol.)
- 12.2 Gall aelodau hawlio ad-daliadau ar gyfer costau teithio a chynhaliaeth (prydau a llety) lle mae'r rhain wedi deillio o ganlyniad i gyflawni busnes neu ddyletswyddau cymeradwy swyddogol.
- 12.3 Caiff treuliau a ad-delir i aelodau prif gynghorau, gan eu prif gyngor, eu heithrio rhag treth incwm a chyfraniadau yswiriant gwladol cyflogeion. Mae'n bosibl y bydd aelodau Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub yn destun trefniadau eraill fel y'u pennwyd gan CThEM.
- 12.4 Mae'r Panel yn ymwybodol bod aelodau ag anabledau wedi bod yn gyndyn o hawlio treuliau teithio dilys mewn rhai achosion oherwydd ymateb anffafriol yn dilyn cyhoeddi eu costau teithio. Fel dewis arall, gallai trefniadau teithio gael eu gwneud yn uniongyrchol gan yr awdurdod dan amgylchiadau o'r fath.
- 12.5 Mae'r Panel wedi penderfynu na fydd unrhyw newid i gyfraddau milltired y mae gan aelodau hawl i'w hawlio. Dim ond yn ôl cyfraddau cyfredol CThEM y gall yr holl awdurdodau ad-dalu costau teithio eu haelodau sy'n ymgymryd â busnes swyddogol o fewn a/neu'r tu allan i ffiniau'r awdurdod, ac mae'r cyfraddau hyn fel a ganlyn:

Ad-dalu costau milltired

45c y filltir	Hyd at 10,000 o filltiroedd mewn blwyddyn mewn car
25c y filltir	Dros 10,000 o filltiroedd mewn blwyddyn mewn car
5c y filltir	Am bob teithiwr sy'n cael ei gludo ar fusnes yr awdurdod
24c y filltir	Beiciau modur
20c y filltir	Beiciau

- 12.6 Lle mae aelod sydd ar fusnes swyddogol neu ddyletswydd gymeradwy yn cael ei gludo gan drydydd parti (nad yw'n un o aelodau na swyddogion yr awdurdod hwnnw), gall yr aelod hawlio milltired yn ôl y cyfraddau a ragnodir ac unrhyw ffioedd parcio neu dollau ar yr amod bod yr awdurdod wedi'i argyhoeddi bod yr aelod wedi ysgwyddo'r costau hyn.

Ad-dalu costau teithio eraill

- 12.7 Rhaid i'r holl hawliadau eraill am gostau teithio (gan gynnwys teithio mewn

tacsi os mai dyna'r unig dull cludiant neu'r dull cludiant mwyaf addas) gael eu had-dalu dim ond os dangosir derbynebaw sy'n dangos y gost wirioneddol a byddant yn amodol ar unrhyw ofyniad neu gyfyngiad pellach y gall awdurdod ei bennu. Dylai aelodau bob amser fod yn ymwybodol o'r angen i ddewis y dull teithio mwyaf costeffeithiol.

Ad-dalu costau cynhaliaeth

£28 y dydd	Lwfans dydd ar gyfer prydau, gan gynnwys brecwast, lle nad yw'n cael ei ddarparu yn y tâl am aros dros nos
£200 y nos	Llundain
£95 y nos	Ardaloedd eraill
£30 y nos	Aros gyda ffrindiau a/neu deulu

- 12.8 Mae'r cyfraddau hyn yn unol â chyfraddau Llywodraeth Cymru. Argymhellir bod yr awdurdod perthnasol fel arfer yn archebu llety dros nos ac yn talu amdano ar ran aelodau, ac mewn achos o'r fath gall awdurdod bennu ei derfynau rhesymol ei hun ac nid yw'r terfynau sy'n berthnasol pan fo aelod unigol yn hawlio'n ôl-ddyledus am lety dros nos yn berthnasol bryd hynny.
- 12.9 Rhaid i bob awdurdod barhau i ad-dalu costau cynhaliaeth ar gyfer eu haelodau hyd at y cyfraddau uchaf a nodir uchod ar sail hawliadau gyda derbynebaw, ac eithrio ar achlysuron lle mae aelodau'n aros gyda ffrindiau a/neu deulu.
- 12.10 Efallai y bydd achosion lle bydd awdurdod wedi pennu bod costau teithio o fewn ei ffiniau'n daladwy a bod angen ailadrodd y daith ar ddiwrnodau olynol. Lle y bo'n rhesymol ac yn gost-effeithiol ad-dalu costau llety dros nos yn hytrach na chostau milltired dyddiol dro ar ôl tro, ceir caniatâd i wneud hynny.
- 12.11 Nid oes angen dyrannu'r gyfradd ddyddiol uchaf (£28 y dydd) rhwng gwahanol brydau, gan fod y gyfradd ddyddiol uchaf ad-daladwy yn cwmpasu cyfnod o 24 awr a gellir ei hawlio am unrhyw bryd os yw hynny'n berthnasol, cyn belled ag y cyflwynir derbynebaw gyda hawliad o'r fath.

Parcio Ceir Aelodau

Mae gan nifer o gynghorau drefniadau penodol ar gyfer eu haelodau o ran parcio ceir. Mae'r Panel o'r farn mai mater i gynghorau unigol yw penderfynu ar drefniadau gan gynnwys taliadau i, a gan, aelodau, ar yr amod ei fod yn benderfyniad ffurfiol gan y cyngor.

13. Taliadau i Aelodau o Gyngorau Tref a Chymuned

- 13.1 Mae'r Panel yn cydnabod bod amrywiadau eang o ran daearyddiaeth, cwmpas a graddfa ar draws y 735 o gyngorau tref a chymuned yng Nghymru, o gyngorau cymuned bychain â gwariant cymharol isel ac ychydig o gyfarfodydd i gyngorau tref mawr ag asedau a chyfrifoldebau sylweddol. Mae hyn, a'r ffaith nad oes cyngorau ym mhob ardal etholiadol, wedi'i gwneud yn fwy anodd sefydlu trefniadau cydnabyddiaeth tâl nag mewn awdurdodau eraill perthnasol. Oherwydd hyn, penderfynodd y Panel y dylid cynnal adolygiad sylfaenol yn barod ei weithredu o ddyddiad yr etholiadau ar 5 Mai 2022.
- 13.2 Wrth gynnal yr adolygiad, penderfynodd y Panel ei bod yn hanfodol i gysylltu'n gynhwysfawr gyda chynghorau tref a chymuned a sefydliadau cynrychioliadol, gan ymrwymo i ymgynghori ar y cynigion sy'n deillio o'r adolygiad. Canlyniad yr ymgynghoriad oedd bod llawer iawn o gefnogaeth ar gyfer y cynigion newydd ac felly mae'r Panel wedi penderfynu cyflwyno'r Fframwaith newydd fel y nodwyd yn yr adran hon.
- 13.3 Er mwyn gweithredu a chyflawni dyletswyddau fel aelod o gyngor cymuned neu dref, rhaid i bob person wneud datganiad swyddogol yn derbyn y swydd. Yn dilyn y datganiad hwn, bydd aelodau o gyngorau cymuned neu dref yn dal swyddi etholedig ac yn rhan o strwythur llywodraeth leol Cymru. Mae'n bwysig nodi bod person sy'n dilyn y trywydd hwn mewn sefyllfa wahanol i fathau eraill o weithgareddau, er enghraifft gwirfoddoli neu waith elusennol, sydd fel rheol yn dod o dan Gomisiwn Elusennau Cymru a Lloegr.
- 13.4 Dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, mae cyngorau cymuned a thref yn awdurdodau perthnasol at ddibenion cydnabyddiaeth ariannol.
- 13.5 O ganlyniad, bydd hawl gan unigolion sydd wedi derbyn swydd fel aelod o gyngor cymuned neu dref i gael taliadau yn unol â phenderfyniad Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol. Dyletswydd swyddog priodol o'r cyngor (Clerc y Cyngor fel rheol) yw trefnu bod pob unigolyn sydd â hawl i gael ei dalu yn cael y taliadau cywir.
- 13.6 Dylai aelodau dderbyn arian y mae ganddynt hawl ei dderbyn yn gyffredinol.
- 13.7 Gall unigolyn wrthod derbyn taliad yn rhannol neu'n llwyr os yw'n dymuno gwneud hynny. Rhaid i hynny gael ei wneud yn ysgrifenedig, ac mae'n fater i'r unigolyn. Rhaid i aelod o gyngor cymuned neu dref sydd am wrthod taliadau ysgrifennu'n bersonol at y swyddog priodol i wneud hynny.
- 13.8 Mae'r Panel yn credu y dylai unrhyw aelod sydd ag anghenion personol, anghenion cymorth neu gyfrifoldebau gofalu gael ei alluogi i gyflawni ei rôl. Felly, mae'r Panel yn gorchymyn cyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol i holl aelodau o gyngorau cymuned a thref fel y nodir ym Mhenderfyniad 43.
- 13.9 Rhaid i bob cyngor cymuned a thref sicrhau nad yw'n creu amgylchedd sy'n atal

personau rhag cael at unrhyw arian y mae ganddynt hawl iddo ac a allai eu helpu i gymryd rhan mewn democratiaeth leol. Dylid gwneud taliadau yn effeithlon ac yn brydlon.

- 13.10 Ni all aelodau sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 gan brif gyngor gael unrhyw daliad gan gyngor tref neu gymuned, ac eithrio costau teithio a chynhaliadaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol. Fodd bynnag, nid yw hyn yn eu hatal rhag dal uwch-swydd (Arweinydd, Dirprwy Arweinydd) heb daliad.
- 13.11 Mae Tabl 12 yn gosod y camau y mae'n rhaid i gynghorau cymuned a thref eu cymryd yn flynyddol o ran y penderfyniadau a ganlyn.

Tabl 9: Grwpiau Cynghorau Tref a Chymuned

Y grwpiau cyfredol yw:

Grŵp Cynghorau Tref a Chymuned	Incwm <i>neu</i> Wariant yn 2020-21
A	£200,000 ac uwch
B	£30,000 – £199,999
C	Islaw £30,000

- 13.12 Mae'r rhain yn seiliedig yn gyfan gwbl ar gyllid. Rydym yn cydnabod barn llawer o ymatebwyr bod hyn yn gyfyngol. Felly bydd 5 Grŵp yn cael eu sefydlu yn seiliedig ar faint etholaeth y cyngor.

Tabl 10

Rhif y Grŵp	Maint yr Etholaeth
Grŵp 1	Etholaeth o fwy na 14,000
Grŵp 2	10,000 i 13,999
Grŵp 3	5,000 i 9,999
Grŵp 4	1,000 i 4,999
Grŵp 5	O dan 1,000

- 13.3 Yn ogystal, bydd ail ffactor ar gyfer penderfynu ym mha grŵp fydd y cyngor yn cael ei leoli. Os yw'r incwm neu wariant yn fwy na £200,000 y flwyddyn, bydd yn cael ei symud i'r grŵp nesaf,

Taliadau tuag at gostau a threuliau

- 13.14 Mae'r Panel yn parhau i'w gwneud yn ofynnol i dalu £150 fel cyfraniad ar gyfer costau a threuliau pob aelod o gyngor tref a chymuned, ac eithrio ar gyfer cynghorau yn Grŵp 5 pan fydd yn ddewisol,.
- 13.15 Nid oes angen derbynebau ar gyfer y taliadau hyn.

Penderfyniad 44: Rhaid i bob cyngor cymuned a thref sicrhau bod taliad o £150 y flwyddyn ar gael i'w aelodau fel cyfraniad tuag at gostau a threuliau, ac eithrio'r cynghorau yn Grŵp 5 pan fo'r taliad yn ddewisol.

Trethu

13.16 Codwyd y mater o drethu'r taliad o £150 ar sawl achlysur ac mae wedi'i gynnwys yn yr ymatebion i'r ymgynghoriad diweddar. Fel y nodwyd yn glir, nid oes gan y Panel gylch gwaith mewn perthynas â materion yn ymwneud â threthu ond y mae wedi cael gwybod am y trafodaethau rhwng Llywodraeth Cymru a CThEM i sefydlu eithriad posibl sy'n berthnasol i'r holl gynghorau tref a chymuned. Os oes canlyniad positif, ni fydd o fewn amserlen yr Adroddiad drafft hwn. Fodd bynnag, os bydd yn cael ei gyflawni cyn cyhoeddi'r Adroddiad terfynol, bydd y Panel yn cymryd y cyfle i ailstrwythuro'r trefniadau ar gyfer y taliad hwn ac os yw briodol bydd yn addasu'r swm i'w dalu yn ôl y penderfyniad.

Uwch-rolau

13.17 Mae'r Panel yn cydnabod y gall rolau penodol ar gyfer aelodau yn enwedig o fewn y cynghorau tref a chymuned mwy, er enghraifft cadeirydd pwyllgor, olygu mwy o gyfrifoldeb. Mae hefyd yn debygol y bydd gan y cynghorau mwy nifer fwy o bwyllgorau, sy'n adlewyrchu eu lefel gweithgarwch. Mae'r Panel felly wedi amlinellu'r penderfyniadau ar gyfer uwch-swyddi yn nhabl 11 isod.

13.18 Ym mhob achos, dim ond un taliad o £500 gall cynghorydd ei dderbyn, beth bynnag yw nifer yr uwch-swyddogaethau sydd ganddo yn y Cyngor.

13.19 Pan fo person yn aelod o fwy nag un cyngor cymuned neu dref, mae'n gymwys i dderbyn £150 ac, os yn briodol, £500 gan bob cyngor y mae'n aelod ohono.

Cyfraniad tuag at gostau Gofal a Chymorth Personol

13.20 Diben hyn yw galluogi pobl sydd ag anghenion cymorth personol a/neu gyfrifoldebau gofalu i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol fel aelod o awdurdod. Mae Penderfyniadau'r Panel yn [Adran 10](#) yn gymwys i Gynghorau Cymuned a Thref.

Ad-dalu costau teithio a chostau cynhaliaeth

13.21 Mae'r Panel yn cydnabod y gall fod costau teithio a chynhaliaeth sylweddol sy'n gysylltiedig â gwaith aelodau o gynghorau tref a chymuned, yn enwedig pan fo ardal ddaearyddol y cyngor yn fawr a/neu pan fo'n ymgymryd â dyletswyddau y tu allan i'r ardal. Mae opsiwn gan bob cyngor i dalu costau teithio a chynhaliaeth (gan gynnwys teithio mewn tacsi os mai dyna'r unig ddull cludiant neu'r dull cludiant mwyaf addas). Pan fo cyngor yn dewis talu costau teithio a chynhaliaeth bydd y penderfyniadau canlynol yn berthnasol.

Penderfyniad 45: Gall cynghorau tref a chymuned dalu costau teithio pob aelod ar gyfer mynychu dyletswyddau cymeradwy.⁷ Rhaid i daliadau o'r fath fod yn gostau gwirioneddol teithio ar gludiant cyhoeddus neu lwfansau milltiroedd Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi fel y nodir isod:

- 45c y filltir – hyd at 10,000 o filltiroedd yn y flwyddyn.
- 25c y filltir – dros 10,000 o filltiroedd.
- 5c y filltir y teithiwr a gludir ar fusnes yr awdurdod.
- 24c y filltir – beiciau modur preifat.
- 20c y filltir – beiciau.

Penderfyniad 46: Os yw cyngor tref neu gymuned yn penderfynu bod angen arhosiad dros nos ar gyfer dyletswydd benodol, gall roi awdurdod i ad-dalu treuliau cynhaliath i'w aelodau yn ôl y cyfraddau uchaf a nodir isod, ar sail hawliadau gyda derbynebau:

- Lwfans o £28 y cyfnod o 24 awr ar gyfer prydau bwyd, gan gynnwys brecwast pan na fydd wedi'i gynnwys.
- £200 – Llundain dros nos.
- £95 – rhywle arall dros nos.
- £30 – aros gyda ffrindiau a/neu deulu dros nos.

Digolledu am golled ariannol

- 13.22 Mae'r Panel wedi cadw'r cyfleuster sy'n galluogi cynghorau i dalu iawndal i'w haelodau pan fyddant mewn colled ariannol o ganlyniad i fod yn bresennol i gyflawni dyletswyddau cymeradwy. Rhaid i aelodau fedru dangos bod y golled ariannol wedi'i hysgwyddo. Mae opsiwn gan bob cyngor i dalu iawndal am golled ariannol, a phan fo'n gwneud hynny bydd y penderfyniad canlynol yn berthnasol.

Penderfyniad 47: Gall cynghorau tref a chymuned dalu iawndal am golled ariannol i bob un o'u haelodau, lle mae colled o'r fath wedi cael ei hysgwyddo, o ganlyniad i fod yn bresennol i gyflawni dyletswyddau cymeradwy fel a ganlyn:

- Hyd at £55.50 am bob cyfnod nad yw'n fwy na 4 awr
- Hyd at £110.00 am bob cyfnod sy'n fwy na 4 awr ond nad yw'n fwy na 24 awr

⁷ Lle mae aelod sydd ar fusnes swyddogol neu ddyletswydd gymeradwy yn cael ei gludo gan yrrwr sy'n drydydd parti (ddim yn un o aelodau na swyddogion yr awdurdod hwnnw), gall yr aelod hawlio milltiroedd yn ôl y cyfraddau a ragnodir ac unrhyw ffioedd parcio neu dollau ar yr amod bod yr awdurdod wedi'i argyhoeddi bod yr aelod wedi ysgwyddo'r costau hyn.

Lwfans Presenoldeb

13.23 Un o'r pwyntiau y dylid eu codi yn yr ymatebion i'r ymgynghoriad yw cynnwys lwfans presenoldeb. Mae'r Panel yn cydnabod y gallai hyn fod yn ychwanegiad gwerthfawr i gefnogi gwaith cyngor mewn rhai achosion. Felly y mae wedi'i gynnwys fel dewis i bob cyngor.

Penderfyniad 48: Gall pob cyngor benderfynu cyflwyno lwfans presenoldeb i'r aelodau. Ni chaiff unrhyw daliad fod yn fwy na £30. Ni fydd gan aelod sydd mewn colled ariannol hawl i gael lwfans presenoldeb ar gyfer yr un digwyddiad.

Mae'n rhaid i gynghorau sy'n bwriadu cyflwyno Lwfans Presenoldeb amlinellu manylion y cynllun a'i gyhoeddi ar eu gwefan.

Pennaeth Dinesig a Dirprwy Bennaeth Dinesig

- 13.24 Mae penaethiaid dinesig yn uwch swyddi o fewn cynghorau cymuned a thref. Yn ogystal â chadeirio cyfarfodydd pwysig, y pennaeth dinesig yw'r 'llysgennad' sy'n cynrychioli'r cyngor i bob math o sefydliadau a chyrff. Mae'r Panel yn gorchymyn na ddylai aelodau eu hunain orfod talu unrhyw gost sy'n gysylltiedig â chyflawni'r dyletswyddau hyn. Mae'r gofyniad hwn hefyd yn berthnasol yn achos dirprwy bennaethiaid dinesig.
- 13.25 Mae'r Panel yn cydnabod yr amrywiaeth eang o ddarpariaeth sydd ar gael ar gyfer penaethiaid dinesig o ran trafnidiaeth, cymorth ysgrifenyddol, rhoi i elusennau a dillad swyddogol – rydym yn ystyried mai cyllidebau dinesig y cyngor yw'r rhain.
- 13.26 Nid yw penderfyniadau cyllido ynghylch cyllidebau dinesig o'r fath yn fater o daliadau cydnabyddiaeth personol i ddeiliad y swydd – maent yn ymwneud yn hytrach â chyllid sydd ei angen er mwyn i dasgau a dyletswyddau gael eu cyflawni. Mae rhyddid o hyd i gynghorau osod cyllidebau dinesig ar ba lefel bynnag sy'n briodol yn eu tyb hwy ar gyfer lefelau'r arweinyddiaeth ddinesig sydd ganddynt.
- 13.27 I osgoi unrhyw amheuaeth, nid mater o dalu cydnabyddiaeth ariannol i'r unigolyn sy'n dal yr uwch-swydd yw costau mewn perthynas ag, er enghraifft, trafnidiaeth (costau cludiant corfforol neu gostau fesul milltir), cymorth ysgrifenyddol, cyfraniadau elusennol (prynu tocynnau, gwneud cyfraniadau neu brynu tocynnau raffl) a dillad swyddogol. Dylai'r rhain ddod o'r gyllideb ddinesig.
- 13.28 Gan gydnabod bod rhai meiri a chadeiryddion cynghorau tref a chymuned a'u dirprwyon yn brysur iawn yn ystod eu blwyddyn yn y swydd, mae'r Panel wedi penderfynu y dylai cynghorau tref a chymuned fedru gwneud taliad i'r unigolion sy'n dal y rolau hyn.
- 13.29 Taliad personol i unigolyn yw hwn ac mae'n gyfan gwbl ar wahân i'r costau a nodir uchod.
- 13.30 Mae'r Panel wedi penderfynu mai uchafswm y taliad i gadeirydd neu faer

cyngor tref neu gymuned yw £1,500. Uchafswm y taliad i ddirprwy faer neu ddirprwy gadeirydd fydd £500.

Penderfyniad 49: Gall cynghorau tref a chymuned ddarparu taliad i faer neu gadeirydd y cyngor hyd at uchafswm o £1,500. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 ar gyfer costau a threuliau a'r uwch-gyflog o £500 os hawlr y rhain.

Penderfyniad 50: Gall cynghorau tref a chymuned ddarparu taliad i ddirprwy faer neu ddirprwy gadeirydd y cyngor hyd at uchafswm o £500. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 ar gyfer costau a threuliau a'r uwch-gyflog o £500 os hawlr y rhain.

Penderfyniad 51: Y Grŵp perthnasol i gymhwyso'r Fframwaith Cydnabyddiaeth Tâl.

Tabl 11

Math o daliad	Gofyniad
Grŵp 1	(Etholaeth dros 14,000)
Cyflog Sylfaenol	Gorfodol ar gyfer pob Aelod
Cyflog Uwch-rolau	Gorfodol ar gyfer 1 aelod; Dewisol ar gyfer hyd at 7
Lwfans Presenoldeb	Dewisol
Colli Enillion	Gorfodol
Teithio a Chynhaliaeth	Dewisol
Costau Gofal	Gorfodol
Grŵp 2	(Etholaeth 10,000 i 13,999)
Cyflog Sylfaenol	Gorfodol ar gyfer pob aelod
Cyflog Uwch-rolau	Gorfodol ar gyfer 1 aelod; Dewisol ar gyfer hyd at 5
Lwfans Presenoldeb	Dewisol
Colli Enillion	Gorfodol
Teithio a Chynhaliaeth	Dewisol
Costau Gofal	Gorfodol
Grŵp 3	(Etholaeth 5,000 i 9,999)
Cyflog Sylfaenol	Gorfodol ar gyfer pob aelod
Cyflog Uwch-rolau	Dewisol hyd at 3 aelod
Lwfans Presenoldeb	Dewisol
Colli Enillion	Gorfodol
Teithio a Chynhaliaeth	Dewisol
Costau Gofal	Gorfodol
Grŵp 4	(Etholaeth 1,000 i 4,999)
Cyflog Sylfaenol	Gorfodol ar gyfer pob aelod
Cyflog Uwch-rolau	Dewisol hyd at 3 aelod
Lwfans Presenoldeb	Dewisol

Math o daliad	Gofyniad
Colli Enillion	Gorfodol
Teithio a Chynhaliaeth	Dewisol
Costau Gofal	Gorfodol
Grŵp 5	(Etholaeth llai na 1,000)
Cyflog Sylfaenol	Dewisol
Cyflog Uwch-rolau	Dewisol
Lwfans Presenoldeb	Dewisol
Colli Enillion	Gorfodol
Teithio a Chynhaliaeth	Dewisol
Costau Gofal	Gorfodol

Gwneud Taliadau i Aelodau

- 13.31 Mae Tabl 12 yn gosod pob un o'r penderfyniadau uchod, ac yn nodi os oes angen penderfyniad gan y cyngor ynghylch pob un.
- 13.32 O ran taliadau gorfodol, lle nad oes angen penderfyniad gan y cyngor, dylai aelodau dderbyn arian y mae ganddynt hawl ei dderbyn yn gyffredinol.
- 13.33 Pan fo angen penderfyniad gan y cyngor, dylid gwneud hyn yn y cyfarfod cyntaf ar ôl i'r Adroddiad Blynnyddol ddod i law.
- 13.34 Gall cyngor fabwysiadu unrhyw rai neu'r cyfan o'r penderfyniadau nad ydynt yn cynnwys gorchymyn ond os yw'n gwneud penderfyniad o'r fath, rhaid iddo fod yn berthnasol i'w holl aelodau.
- 13.35 Nodir ym mharagraffau 13.37 i 13.39 isod pryd y bydd y taliadau yn dod i rym.
- 13.36 Ar dderbyn Adroddiad Blynnyddol drafft yr hydref blaenorol, dylai cynghorau ystyried y penderfyniadau ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf, a defnyddio hyn wrth lunio cynlluniau ar gyfer y gyllideb.

Tabl 12

Rhif y Penderfyniad	Oes angen penderfyniad gan y cyngor?
44 Rhaid i gynghorau cymuned a thref sicrhau bod taliad o £150 y flwyddyn ar gael i'w aelodau fel cyfraniad tuag at gostau a threuliau, ac eithrio'r cynghorau yn Grŵp 5 pan mae'r taliad yn ddewisol.	Na – mae'r taliad o £150 yn orfodol ar gyfer pob aelod oni bai iddynt hysbysu'r swyddog priodol yn ysgrifenedig nad ydynt am ei gymryd. Nid yw hyn yn berthnasol i gynghorau yn Grŵp 5. Mae'n rhaid i'r cyngor benderfynu a yw'n mabwysiadu'r taliad ac os felly rhaid ei wneud ar gael i bawb.

Rhif y Penderfyniad	Oes angen penderfyniad gan y cyngor?
45 Gall cyngorau tref a chymuned dalu costau teithio pob aelod ar gyfer mynychu dyletswyddau cymeradwy.	Oes – mae talu costau teithio yn ddewisol.
46 Os yw cyngor tref neu gymuned yn penderfynu bod angen arhosiad dros nos ar gyfer dyletswydd benodol, gall roi awdurdod i addalu treuliau cynhaliaeth i'w aelodau.	Oes – mae talu costau cynhaliaeth dros nos yn ddewisol.
47 Gall cyngorau tref a chymuned dalu iawndal am golled ariannol i bob un o'u haelodau, lle mae colled o'r fath wedi cael ei hysgwyddo mewn gwirionedd, o ganlyniad i fod yn bresennol i gyflawni dyletswyddau cymeradwy.	Oes – mae talu lwfans colled ariannol yn ddewisol.
48 Gall pob cyngor benderfynu cyflwyno lwfans presenoldeb i'r aelodau. Ni chaiff unrhyw daliad fod yn fwy na £30. Ni fydd gan aelod sydd mewn colled ariannol hawl i gael lwfans presenoldeb ar gyfer yr un digwyddiad. Mae'n rhaid i gynghorau sy'n bwriadu cyflwyno system Lwfansau Presenoldeb amlinellu manylion y cynllun a'i gyhoeddi ar eu gwefan.	Oes – mae talu lwfans presenoldeb yn ddewisol
49 Gall cynghorau tref a chymuned ddarparu taliad Pennaeth Dinesig i fae neu gadeirydd y cyngor hyd at uchafswm o £1,500.	Oes – mae'r taliad i bennaeth dinesig yn ddewisol.
50 Gall cynghorau tref a chymuned ddarparu taliad Dirprwy Bennaeth Dinesig i ddirprwy faer neu ddirprwy gadeirydd y cyngor hyd at uchafswm o £500.	Oes – mae'r taliad i ddirprwy bennaeth dinesig yn ddewisol.
51 Y Grŵp perthnasol i gymhwyso'r Fframwaith Cydnabyddiaeth Tâl.	
52 Ni all aelodau sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 gan brif gyngor (hynny yw yr arweinydd, dirprwy arweinydd neu aelod gweithrediaeth) gael unrhyw daliad gan Gyngor Tref neu Gymuned, ac eithrio costau teithio a	Na – Gall aelodau o brif gyngor sy'n cael uwch gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 (hynny yw yr arweinydd, dirprwy arweinydd neu aelodau gweithrediaeth) dderbyn costau teithio a chynhaliaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol yn unig; os ydynt yn

Rhif y Penderfyniad	Oes angen penderfyniad gan y cyngor?
chynhaliaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol.	gymwys i'w hawlio ac yn dymuno gwneud hynny.

13.37 Mae pob aelod yn gymwys i dderbyn y £150 fel sydd wedi'i nodi ym Mhenderfyniad 44 a Thabl 11 o ddechrau'r flwyddyn ariannol, oni bai iddynt gael eu hethol yn ddiweddarach yn ystod y flwyddyn ariannol. Os felly, maent y gymwys i gael taliad cymesur o'r dyddiad hwnnw ymlaen.

13.38 Mae symiau eraill sy'n daladwy i aelodau mewn cydnabyddiaeth am ddyletswyddau penodol neu fel pennaeth dinesig neu ddirprwy bennaeth dinesig fel y gwelir ym Mhenderfyniadau 49 a 50 yn daladwy pan fydd yr aelod yn ymgymryd â'r swydd yn ystod y flwyddyn ariannol.

13.39 Mater i bob cyngor fydd gwneud a chofnodi penderfyniad polisi ynglŷn â:

- phryd y bydd taliad yn cael ei wneud i'r aelod;
- sut i rannu'r cyfanswm taladwy i nifer o daliadau llai; ac
- a ddylid adfer unrhyw daliadau i aelodau sy'n gadael neu'n newid eu swyddi yn ystod y flwyddyn ariannol, ac os felly, sut.

13.40 Mae taliadau yn ymwneud â Phenderfyniadau 45, 46, 47 a 48 yn daladwy pan fo'r gweithgarwch dan sylw wedi digwydd.

13.41 Fel y nodwyd ym mharagraff 13.7, gall unrhyw aelod unigol wneud penderfyniad personol i ddewis rhoi heibio rhan neu'r cyfan o'r hawl i unrhyw un o'r taliadau hyn drwy hysbysu swyddog priodol y cyngor yn ysgrifenedig.

Penderfyniad 52: Ni all aelodau sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 gan brif gyngor (hynny yw yr Arweinydd, Dirprwy Arweinydd neu Aelod Gweithrediaeth) gael unrhyw daliad gan Gyngor Tref neu Gymuned, ac eithrio costau teithio a chynhaliaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol.

Gofynion o ran cyhoeddusrwydd

13.42 Mae'n ofynnol i gynghorau tref a chymuned gyhoeddi manylion yr holl daliadau a wneir i aelodau unigol mewn Datganiad o Daliadau blynyddol ar gyfer pob blwyddyn ariannol. Rhaid i'r wybodaeth hon gael ei chyhoeddi ar hysbysfyrdau a/neu wefannau cynghorau (gyda mynediad rhwydd) a chael ei darparu ar gyfer y Panel trwy'r e-bost neu drwy'r post fan bellaf erbyn 30 Medi yn dilyn diwedd y flwyddyn ariannol ddiwethaf. Mae'r Panel yn tynnu sylw at y gofynion a nodir yn [Atodiad 4](#). Mae'r Panel yn nodi gyda phryder nad yw nifer sylweddol o gynghorau wedi cydymffurfio â'r gofyniad hwn o hyd.

14. Cydymffurfio â Gofynion y Panel

Cylch Gwaith y Panel dan y Mesur

- 14.1 Mae Adran 153 o'r Mesur yn galluogi'r Panel i'w gwneud yn ofynnol i awdurdod perthnasol⁸ gydymffurfio â'r gofynion a osodir arno gan Adroddiadau Blynyddol y Panel ac yn galluogi'r Panel i fonitro sut mae awdurdodau perthnasol yn cydymffurfio â phenderfyniadau'r Panel.
- 14.2 Rhaid i awdurdod perthnasol weithredu penderfyniadau'r Panel yn yr adroddiad hwn o ddyddiad ei gyfarfod blynyddol neu ddyddiad a nodir yn yr Adroddiad Blynyddol.

Monitro cydymffurfiaeth

- 14.3 Bydd y Panel yn monitro sut y mae pob awdurdod perthnasol yn cydymffurfio â'r Penderfyniadau yn yr Adroddiad Blynyddol hwn trwy ystyried y gofynion canlynol:
- (i) Rhaid i awdurdod perthnasol gynnal **Rhestr flynyddol o Gydabyddiaeth Ariannol Aelodau** (Rheoliadau 4 a 5 Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol). Mae canllawiau yn Atodiad 3 yn nodi'r hyn y mae'n rhaid ei gynnwys yn y Rhestr.
 - (ii) Rhaid i awdurdod perthnasol wneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi'r Rhestr yn ardal yr awdurdod (Rheoliad 46 Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol) ac anfon y Rhestr at y Panel cyn gynted ag y bo'n ymarferol a dim hwyrach na 31 Gorffennaf yn y flwyddyn y mae'n berthnasol iddi. Mae Atodiad 4 yn cynnwys rhagor o fanylion am y gofynion cyhoeddusrwydd.
 - (iii) Rhaid hysbysu'r Panel am unrhyw ddiwygiadau a wneir i'r Rhestr yn ystod y flwyddyn cyn gynted â phosibl wedi i'r diwygiad gael ei wneud.

Sylwer: Nid yw'r gofynion uchod yn berthnasol i Gyngorau Tref a Chymuned ar hyn o bryd.

Mae'r canlynol yn berthnasol i'r holl awdurdodau gan gynnwys Gyngorau Tref a Chymuned.

- (iv) Rhaid i awdurdod perthnasol wneud trefniadau i gyhoeddi o fewn ardal yr awdurdod, y cyfanswm a dalwyd ganddo yn ystod y flwyddyn ariannol flaenorol i bob aelod ac aelod cyfetholedig o safbwynt cyflog (sylfaenol, uwch a dinesig), lwfansau, ffioedd ac ad-daliadau mewn Datganiad o Daliadau (yn unol ag Atodiad 4 sy'n nodi cynnwys y Gofynion o ran Cyhoeddusrwydd). Rhaid i hyn gael ei gyhoeddi cyn gynted ag y bo'n ymarferol a heb fod yn hwyrach na 30 Medi yn dilyn diwedd y flwyddyn ariannol flaenorol – **a rhaid ei gyflwyno i'r Panel erbyn y dyddiad hwnnw.**

⁸ Dehongliad o "Awdurdod Perthnasol" yn ôl Rheoliadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol (IRPW), Rhan 1, 'Dehongli'.

15. Cyflogau Penaethiaid Gwasanaeth Cyflogedig Prif Gyngorau ac Awdurdodau Tân ac Achub a Phrif Swyddogion Prif Gyngorau

- 15.1 Diwygiodd Adran 63 o Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 gan fewnosod Adran 143A. Mae hyn yn galluogi'r Panel i ffurfio barn ynglŷn ag unrhyw beth yn Natganiadau Polisi Tâl awdurdodau sy'n ymwneud â chyflog y pennaeth gwasanaeth cyflogedig (fel arfer Pennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig neu'r prif swyddog tân). Diwygiodd adran 39 o Ddeddf Llywodraeth Leol (Cymru) 2015 y Mesur ymhellach gan estyn y swyddogaeth hon i gynnwys Prif Swyddogion Prif Gyngorau. Serch hynny, daeth y swyddogaeth hon i ben ar 31 Mawrth 2020.
- 15.2 Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi canllawiau diwygiedig ar gyfer y Panel sydd i'w gweld yn [Canllaw Diwygiedig i Banel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol o dan Adran 143A o Fesur Llywodraeth Leol \(Cymru\) 2011 ac Adran 39 o Ddeddf Llywodraeth Leol \(Cymru\) 201](#). Mae'r rhain yn nodi'r sail y bydd y Panel yn ei defnyddio i gyflawni'r swyddogaeth sydd wedi'i chynnwys yn y ddeddfwriaeth.
- 15.3 Swyddogaethau'r Panel a'r gofynion ar awdurdodau a sefydlwyd gan y ddeddfwriaeth a'r canllawiau dilynol yw:
- Os yw prif gyngor yn bwriadu newid cyflog pennaeth y gwasanaeth cyflogedig, neu os yw awdurdod tân ac achub yn bwriadu newid cyflog ei bennaeth gwasanaeth cyflogedig rhaid iddo ymgynghori â'r Panel oni bai bod y newid yn cyd-fynd â newidiadau a gymhwysir i swyddogion eraill yn yr awdurdod hwnnw (boed y newid yn gynnydd neu'n ostyngiad). Mae 'cyflog' yn cynnwys taliadau o dan gontract am wasanaethau, yn ogystal â thaliadau cyflog o dan gontract cyflogaeth.
 - Rhaid i'r awdurdod roi sylw i argymhelliad/argymhellion y Panel wrth ddod i benderfyniad.
 - Caiff y Panel ofyn am unrhyw wybodaeth y mae'n ystyried ei bod yn angenrheidiol i ddod i gasgliad a chyflwyno argymhelliad. Rhaid i'r awdurdod ddarparu'r wybodaeth a geisir gan y Panel.
 - Caiff y Panel gyhoeddi unrhyw argymhelliad y mae'n ei wneud ar yr amod bod y rhain yn cydymffurfio ag unrhyw ganllawiau a gyhoeddir gan Lywodraeth Cymru. Y bwriad yw, er budd tryloywder, y bydd fel arfer yn gwneud hynny.
 - Gallai argymhelliad/argymhellion y Panel:
 - gymeradwyo cynnig yr awdurdod
 - mynegi pryderon am y cynnig
 - argymell amrywiadau i'r cynnig

- 15.4 Mae gan y Panel bŵer cyffredinol hefyd i adolygu Datganiadau ar Bolisiau Tâl Awdurdodau i'r graddau y maent yn ymwneud â phenaethiaid gwasanaeth cyflogedig.
- 15.5 Mae'n bwysig nodi na fydd y Panel yn penderfynu beth fydd pennaeth gwasanaeth cyflogedig unigol yn ei dderbyn.
- 15.6 Mae'r Panel yn ymwybodol iawn bod y swyddogaeth hon yn wahanol iawn i'w gyfrifoldebau statudol mewn perthynas â chydabyddiaeth ariannol aelodau. Fodd bynnag, mae'n ymgymryd â'r rôl hon drwy fod yn glir ac yn agored, gan ystyried yr holl ffactorau perthnasol mewn perthynas ag achosion unigol penodol. Anogir awdurdodau i ymgynghori â'r Panel yn gynnar yn ei broses ar gyfer gwneud penderfyniad ar y materion hyn. Bydd hyn yn galluogi'r Panel i ymateb mewn modd amserol.

Datganiadau Polisi Cyflog

Mae paragraff 3.7 o'r canllawiau i'r Panel gan Lywodraeth Cymru yn datgan fel a ganlyn: "Nid yw'r ddeddfwriaeth yn cyfyngu'r Panel i rôl adweithiol". Mae'n galluogi'r Panel i ddefnyddio'i bŵer i wneud argymhellion sy'n ymwneud â darpariaethau o fewn Datganiadau Polisi Cyflog awdurdodau lleol.

Newidiadau i gyflogau prif swyddogion prif gynghorau – penderfyniadau'r Panel 2021

Mae llythyrau a anfonwyd i awdurdodau lleol yn rhoi gwybod iddynt am benderfyniad y Panel ar gael ar [wefan y Panel](#).

Enw'r Awdurdod Lleol	Cynnig	Penderfyniad y Panel
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	Cynnig cyflog y Prif Swyddog	Cymeradwywyd
Cyngor Sir Ceredigion	Adolygiad o gyflog y Prif Swyddog	Cymeradwywyd

Atodiad 1: Penderfyniadau'r Panel ar gyfer 2022/23

Prif Gyngorau	
1.	Bydd y cyflog sylfaenol yn 2022/23 ar gyfer aelodau etholedig o brif gyngorau yn £16,800.
2.	Bydd lefelau uwch-gyflogau yn 2022/23 ar gyfer aelodau o brif gyngorau fel y'u nodir yn Nhabl 4.
3.	Rhaid talu cyflog Band 3 o £25,593 i bennaeth dinesig pan fo'n cael ei dalu, yn unol â Thabl 4.
4.	Rhaid talu cyflog Band 5 o £20,540 i ddirprwy bennaeth dinesig pan fo'n cael ei dalu, yn unol â Thabl 4.
5.	Rhaid i aelod llywyddol, os penodir un ac os yw'n cael cydnabyddiaeth ariannol, gael £25,593 yn unol â Thabl 4.
6.	Ni fydd swydd dirprwy aelod llywyddol yn cael cydnabyddiaeth ariannol.
7.	<p>a) Ni ddylai aelod etholedig gael cydnabyddiaeth ariannol am fwy nag un uwch-swydd o fewn ei awdurdod ef neu hi.</p> <p>b) Ni ddylid talu uwch-gyflog a chyflog dinesig i aelod etholedig.</p> <p>c) Mae'r cyflog sylfaenol yn gynwysedig ym mhob uwch-gyflog a chyflog dinesig a delir.</p> <p>d) Os yw cyngor yn dewis bod â mwy nag un dirprwy arweinydd sy'n cael cydnabyddiaeth ariannol, dylid rhannu'r gwahaniaeth rhwng uwch-gyflog y dirprwy arweinydd ac aelodau gweithrediaeth eraill â nifer y dirprwy arweinwyr a'i ychwanegu at uwch-gyflog aelodau gweithrediaeth eraill er mwyn cyfrifo'r uwch-gyflog sy'n daladwy i bob dirprwy arweinydd.</p>
8.	Ni all aelodau sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 gael cyflog gan unrhyw Awdurdod Parc Cenedlaethol neu Awdurdod Tân ac Achub y maent wedi'u penodi iddo. Mae ganddynt hawl o hyd i hawlio costau teithio a chynhaliaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol gan yr Awdurdod Parc Cenedlaethol neu'r Awdurdod Tân ac Achub
9.	Ni all aelodau sy'n cael cyflog Band 1 neu Fand 2 dderbyn unrhyw dâl gan Gyngor Cymuned neu Gyngor Tref y maent yn aelod ohono. Maent yn dal yn gymwys i hawlio costau teithio a chynhaliaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol gan y Cyngor Cymuned neu'r Cyngor Tref. Pan fo'r sefyllfa hon yn berthnasol, cyfrifoldeb yr aelod unigol yw cydymffurfio.

10.	Dylai pob awdurdod sicrhau, drwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democraidaidd, fod ei holl aelodau etholedig yn cael cymaint o gymorth ag sy'n angenrheidiol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol. Dylai pob aelod etholedig gael cyfleusterau ffôn, e-bost a rhyngwyd digonol i'w galluogi i gael mynediad electronig at wybodaeth briodol.
11.	Dylid rhoi cymorth o'r fath heb gostau i'r aelod unigol. Ni ddylai'r priod awdurdod ddidynnu symiau o gyflogau aelodau fel cyfraniad tuag at y costau cymorth y mae'r awdurdod wedi penderfynu eu bod yn angenrheidiol ar gyfer effeithlonrwydd a/neu effeithiolrwydd aelodau.
Uwch-gyflogau Penodol neu Ychwanegol	
12.	Gall Prif Gyngorau wneud cais am uwch-gyflogau penodol neu ychwanegol nad ydynt yn syrthio o fewn y Fframwaith Cydnabyddiaeth Ariannol presennol.
Cynorthwyr y Weithrediaeth	
13.	Bydd y Panel yn penderfynu fesul achos beth yw'r uwch-gyflog priodol, os o gwbl, ar gyfer Cynorthwyr y Weithrediaeth.
Cydbwyllgorau Trosolwg a Chraffu (JOSC)	
14.	Lefel cyflog Cadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu fydd £8,793.
15.	Lefel cyflog Is-gadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu fydd £4,396.
Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	
16.	Bydd yr hawl i ymuno â'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn gymwys i holl aelodau etholedig cymwys o brif gynghorau.
Absenoldeb Teuluol	
17.	Mae gan aelod etholedig hawl i gadw cyflog sylfaenol wrth gymryd absenoldeb teuluol dan y rheoliadau gwreiddiol neu unrhyw ddiwygiad i'r rheoliadau, ni waeth beth oedd ei hanes presenoldeb yn union cyn dechrau'r absenoldeb teuluol.
18.	Pan fo deiliad uwch-gyflog yn gymwys i gael absenoldeb teuluol, bydd yn dal i gael y cyflog tra pery'r absenoldeb.
19.	Mater i'r awdurdod yw penderfynu a yw'n mynd i benodi rhywun i ddirprwyo ar ran y sawl sy'n absennol. Bydd yr aelod etholedig sy'n dirprwyo ar ran deiliad uwch-gyflog sy'n cymryd absenoldeb teuluol yn gymwys i gael uwch-gyflog, os yw'r awdurdod yn penderfynu hynny.

20.	Os yw talu cydnabyddiaeth ariannol i'r sawl sy'n dirprwyo'n golygu bod yr awdurdod yn mynd y tu hwnt i'r uchafswm uwch-gyflogau sy'n berthnasol iddo, fel y nodir yn Adroddiad Blynyddol y Panel, bydd ychwanegiad at yr uchafswm yn cael ei ganiatáu tra pery'r trefniant dirprwyo. Fodd bynnag, ni fyddai hyn yn berthnasol i Gynghorau Ynys Môn na Merthyr Tudful pe bai'n golygu bod nifer yr uwch-gyflogau'n uwch na hanner cant y cant o aelodaeth y Cyngor. Mae'n ofynnol cael cymeradwyaeth benodol gan Weinidogion Cymru dan amgylchiadau o'r fath.
21.	Pan fo Cyngor yn cytuno i dalu i aelod etholedig sy'n dirprwyo yn ystod absenoldeb teuluol rhaid hysbysu'r Panel a hynny o fewn 14 diwrnod i ddyddiad y penderfyniad, ynghylch y manylion gan gynnwys y swydd benodol a hyd y trefniant dirprwyo.
22.	Rhaid diwygio rhestr cydnabyddiaeth ariannol y Cyngor i adlewyrchu goblygiadau'r absenoldeb teuluol.
Awdurdodau Parciau Cenedlaethol	
23.	Y cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin o APC fydd £4,738, yn weithredol o 1 Ebrill 2022.
24.	Yr uwch-gyflog ar gyfer cadeirydd APC fod yn £13,531, yn weithredol o 1 Ebrill 2022.
25.	Rhaid talu uwch-gyflog APC o £8,478 i ddirprwy gadeirydd os penodir un.
26.	Gall swyddi cadeiryddion pwyllgorau neu uwch-swyddi eraill fod yn rhai a thâl. Y cyflog fydd £8,478.
27.	Ni chaiff aelodau dderbyn mwy nag un uwch-gyflog gan APC.
28.	Caiff uwch-gyflog APC ei dalu gan gynnwys cyflog sylfaenol APC.
29.	Ni chaiff aelodau o brif gyngor sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan unrhyw APC arall y maent wedi'u penodi iddo. Pan fo'r sefyllfa hon yn berthnasol, cyfrifoldeb yr aelod unigol yw cydymffurfio.
Awdurdodau Tân ac Achub	
30.	Y cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin o ATA fydd £2,369, yn weithredol o 1 Ebrill 2022.
31.	Yr uwch-gyflog ar gyfer cadeirydd ATA fydd £11,162, yn weithredol o 1 Ebrill 2022.
32.	Rhaid talu uwch-gyflog ATA o £6,109 i ddirprwy gadeirydd os penodir un.
33.	Gellir talu i gadeirydd pwyllgor neu uwch-swydd arall. Y tâl fydd £6,109.
34.	Ni chaiff aelodau dderbyn mwy nag un uwch-gyflog gan ATA.
35.	Telir uwch-gyflog ATA gan gynnwys cyflog sylfaenol yr ATA a rhaid iddo adlewyrchu cyfrifoldeb sylweddol a pharhaus.

36.	Ni chaiff aelodau o brif gyngor sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan unrhyw ATA arall y maent wedi'u henwebu iddo. Os yw'r sefyllfa hon yn berthnasol, cyfrifoldeb yr aelod unigol yw cydymffurfio.
Aelodau Cyfetholedig	
37.	Rhaid i brif gynghorau, APCau ac ATAAu dalu'r ffioedd canlynol i aelodau cyfetholedig (sydd â hawliau pleidleisio) fel y gwelir yn Nhabl 7.
38.	Mae amser rhesymol i baratoi cyn cyfarfodydd yn gymwys i'w gynnwys mewn hawliadau a wneir gan aelodau cyfetholedig – gall swyddog priodol benderfynu faint cyn y cyfarfod.
39.	Gellir cynnwys amser teithio i'r cyfarfod ac oddi yno yn yr hawliadau am daliadau a wneir gan aelodau cyfetholedig (hyd at uchafswm y gyfradd ddyddiol).
40.	Rhaid i swyddog priodol yn yr awdurdod bennu ymlaen llaw a yw cyfarfod wedi'i drefnu ar gyfer diwrnod llawn ac fe delir ffi ar sail y penderfyniad hwn, hyd yn oed os yw'r cyfarfod yn gorffen cyn diwedd pedair awr.
41.	Rhaid talu ffioedd am gyfarfodydd a gweithgareddau eraill gan gynnwys pwyllgorau a gweithgorau eraill (gan gynnwys grwpiau gorchwyl a gorffen), cyfarfodydd rhagarweiniol gyda swyddogion, hyfforddiant a phresenoldeb mewn cynadleddau neu unrhyw gyfarfod ffurfiol arall y gofynnir i aelodau cyfetholedig ei fynychu.
42.	Rhaid i bob awdurdod sicrhau, drwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democraidaidd neu bwyllgor priodol arall, fod ei holl aelodau cyfetholedig sydd â phleidlais yn cael cymaint o gymorth ag sy'n angenrheidiol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol. Dylai cymorth o'r fath fod heb gostau i'r aelod unigol.
Cyfraniad tuag at gostau Gofal a Chymorth Personol	
43.	<p>Rhaid i'r holl awdurdodau perthnasol ddarparu taliad tuag at gostau angenrheidiol ar gyfer gofal am blant ac oedolion dibynnol (a roddir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) ac ar gyfer anghenion cymorth personol fel a ganlyn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Costau gofal ffurfiol (wedi cofrestru ag Arolygiaeth Gofal Cymru) i'w talu yn unol â thystiolaeth. • Costau gofal anffurfiol (heb gofrestru) i'w talu hyd at y gyfradd uchaf sydd gyfwerth â chyflog fesul awr Cyflog Byw Gwirioneddol y DU ar yr adeg pan aethpwyd i'r costau. <p>Rhaid i hyn fod am y costau ychwanegol a ysgwyddwyd gan aelodau i'w galluogi i gyflawni busnes swyddogol neu ddyletswyddau cymeradwy. Rhaid i bob awdurdod sicrhau bod unrhyw daliadau a wneir yn gysylltiedig â busnes swyddogol neu ddyletswydd gymeradwy, fel sy'n briodol. Ni ddylid gwneud taliadau nes bydd derbynebau gan y darparwr gofal wedi'u darparu.</p>

Cynghorau Tref a Chymuned	
44.	Rhaid i gynghorau tref a chymuned sicrhau bod taliad o £150 y flwyddyn ar gael i'w haelodau fel cyfraniad at gostau a threuliau, ac eithrio'r cynghorau yn Grŵp 5 lle mae'r taliad yn ddewisol.
45.	Gall cynghorau tref a chymuned dalu costau teithio pob aelod ar gyfer mynychu dyletswyddau cymeradwy. Rhaid i daliadau o'r fath fod yn gostau gwirioneddol teithio ar gludiant cyhoeddus neu lwfansau milltiroedd Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi fel y nodir isod: <ul style="list-style-type: none"> • 45c y filltir – hyd at 10,000 o filltiroedd yn y flwyddyn. • 25c y filltir – dros 10,000 o filltiroedd. • 5c y filltir y teithiwr a gludir ar fusnes yr awdurdod. • 24c y filltir – beiciau modur preifat. • 20c y filltir – beiciau.
46.	Os yw cyngor tref neu gymuned yn penderfynu bod angen arhosiad dros nos ar gyfer dyletswydd benodol, gall roi awdurdod i ad-dalu treuliau cynhaliaeth i'w aelodau yn ôl y cyfraddau uchaf a nodir isod, ar sail hawliadau gyda derbynebau: <ul style="list-style-type: none"> • Lwfans o £28 y cyfnod o 24 awr ar gyfer prydau bwyd, gan gynnwys brecwast pan na fydd wedi'i gynnwys. • £200 – Llundain dros nos. • £95 – rhywle arall dros nos. • £30 – aros gyda ffrindiau a/neu deulu dros nos.
47.	Gall cynghorau tref a chymuned dalu iawndal am golled ariannol i bob un o'u haelodau, lle mae colled o'r fath wedi cael ei hysgwyddo, o ganlyniad i fod yn bresennol i gyflawni dyletswyddau cymeradwy fel a ganlyn: <ul style="list-style-type: none"> • Hyd at £55.50 am bob cyfnod nad yw'n fwy na 4 awr. • Hyd at £110.00 am bob cyfnod sy'n fwy na 4 awr ond nad yw'n fwy na 24 awr.
48	Gall pob cyngor benderfynu cyflwyno lwfans presenoldeb i'r aelodau. Ni chaiff unrhyw daliad fod yn fwy na £30. Ni fydd gan aelod sydd mewn colled ariannol hawl i gael lwfans presenoldeb ar gyfer yr un digwyddiad. Mae'n rhaid i gynghorau sy'n bwriadu cyflwyno system Lwfansau Presenoldeb amlinellu manylion y cynllun a'i gyhoeddi ar eu gwefan.

49.	Gall cynghorau tref a chymuned ddarparu taliad Pennaeth Dinesig i faer/cadeirydd y cyngor hyd at uchafswm o £1,500. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 ar gyfer costau a threuliau a'r uwch-gyflog o £500 os hawlir y rhain.
50.	Gall cynghorau tref a chymuned ddarparu taliad Dirprwy Bennaeth Dinesig i ddirprwy faer/dirprwy gadeirydd y cyngor hyd at uchafswm o £500. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 ar gyfer costau a threuliau a'r uwch-gyflog o £500 os hawlir y rhain.
51	Y Grŵp perthnasol i gymhwyso'r Fframwaith Cydnabyddiaeth Tâl.
52.	Ni all aelodau sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 gan brif gyngor (hynny yw yr Arweinydd, Dirprwy Arweinydd neu Aelod Gweithrediaeth) gael unrhyw daliad gan Gyngor Tref neu Gymuned, ac eithrio costau teithio a chynhaliaeth a chyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol.

⁹ Lle mae aelod sydd ar fusnes swyddogol neu ddyletswydd gymeradwy yn cael ei gludo gan yrrwr sy'n drydydd parti (ddim yn un o aelodau na swyddogion yr awdurdod hwnnw), gall yr aelod hawlio milltiredd yn ôl y cyfraddau a ragnodir ac unrhyw ffioedd parcio neu dollau ar yr amod bod yr awdurdod wedi'i argyhoeddi bod yr aelod wedi ysgwyddo'r costau hyn.

Atodiad 2: Rheoliadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol (IRPW)

- a) cydnabyddiaeth ariannol i aelodau ac aelodau cyfetholedig o awdurdodau perthnasol**
- b) swyddogaethau sy'n ymwneud â chyflogau Penaethiaid Gwasanaeth Cyflogedig Prif Gyngorau ac Awdurdodau Tân ac Achub**

Cyflwyniad

Mae Rhan 8 (adrannau 141 i 160) ac atodlen 2 a 3 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 (*y Mesur*) yn nodi'r trefniadau ar gyfer taliadau a phensiynau aelodau o awdurdodau perthnasol a swyddogaethau a chyfrifoldebau Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol (y Panel).

Mae Adrannau 62 i 67 o Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 yn diwygio adrannau 142, 143, 144, 147, 148 ac 151 y Mesur ac yn rhoi pwerau ychwanegol i'r Panel.

Mae'r pwerau a geir yn rhan 8 ac atodlenni 2 a 3 o'r Mesur (fel y'u diwygiwyd) wedi disodli'r Offerynnau Statudol canlynol:

- Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau Cyngorau Sir a Chyngorau Bwrdeistref Sirol ac Awdurdodau Parciau Cenedlaethol) (Cymru) 2002 (Rhif 1895 (Cy.196)).
- Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau Awdurdodau Tân) (Cymru) 2004 (Rhif 2555 (Cy.227)).
- Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau) (Cymru) 2007 (Rhif 1086 (Cy.115)).

Mae'r Mesur hefyd wedi disodli'r adrannau yn Neddf Llywodraeth Leol 1972, Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 a Deddf Llywodraeth Leol 2000 sy'n ymwneud â thaliadau i gynghorwyr yng Nghymru.

Nodir y taliadau ar gyfer aelodau cyngorau tref a chymuned yn Rhan 5 o'r Rheoliadau hyn. Dirymwyd Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau Cyngorau Cymuned) (Cymru) 2003 (Rhif 895 (Cy. 115)) ar 1 Ebrill 2013.

Rhan 1

Cyffredinol

1. a. Teitl byr y Rheoliadau hyn yw: "Rheoliadau IRPW".

- b. Daw'r Rheoliadau IRPW hyn i rym ar 1 Ebrill 2021 ac maent yn disodli'r rhai a oedd mewn grym ers 1 Ebrill 2012. Nodir y dyddiad gweithredu ar gyfer pob awdurdod perthnasol yn yr Adroddiad Blynyddol neu Adroddiad Atodol y Panel.
- c. Mae'n ofynnol i Awdurdodau Iunio rhestr o daliadau i aelodau ac aelodau cyfetholedig erbyn 31 Gorffennaf bob blwyddyn, er mwyn iddynt allu eu cyflwyno i'r Panel a'u cyhoeddi (gweler paragraff 46).

Dehongli

2. Yn Rheoliadau IRPW:

- Ystyr "Deddf 1972" yw Deddf Llywodraeth Leol 1972.
- Ystyr "Deddf 2000" yw Deddf Llywodraeth Leol 2000.
- "Ystyr "Deddf 2013" yw Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013.
- Ystyr "taliad" yw'r union swm neu'r uchafswm y gellir ei dalu i aelodau ac aelodau cyfetholedig awdurdod perthnasol am gostau yr aethpwyd iddynt yn anochel wrth gyflawni busnes swyddogol yr awdurdod perthnasol.
- Ystyr "adroddiad blynyddol" yw adroddiad a luniwyd gan y Panel yn unol ag adran 145 o'r Mesur.
- Mae ystyr "dyletswydd gymeradwy" mewn perthynas â chynghorau tref a chymuned fel y nodir yn Rhan 5 o'r Rheoliadau hyn
- Ystyr "awdurdod" yw awdurdod perthnasol yng Nghymru fel y'i diffinnir yn Adran 144(2) o'r Mesur ac mae'n cynnwys prif gyngor (cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol), awdurdod Parc Cenedlaethol ac awdurdod tân ac achub yng Nghymru, cyngor cymuned neu dref.
- Mae i "Cyflog Sylfaenol" yr un ystyr ag a nodir ym mharagraff 6 o'r Rheoliadau hyn a gellir ei amodi fel "Cyflog Sylfaenol ALI" i gyfeirio at gyflog sylfaenol aelod o brif gyngor; "Cyflog Sylfaenol Parc Cenedlaethol" i gyfeirio at gyflog sylfaenol aelod o awdurdod Parc Cenedlaethol; a "Cyflog Sylfaenol awdurdod tân ac achub" i gyfeirio at Gyflog Sylfaenol aelod o awdurdod tân ac achub yng Nghymru.
- Mae i "Prif Swyddog" prif gyngor yr ystyr a ddiffinnir yn Neddf Lleoliaeth 2011
- "Pennaeth Dinesig" yw'r sawl a etholwyd gan y cyngor i gyflawni dyletswyddau cadeirydd y cyngor hwnnw, ac mae wedi'i ddynodi'n faer neu'n gadeirydd.
- Mae "pwyllgor" yn cynnwys is-bwyllgor.
- Mae "cyngor tref neu gymuned" yn golygu mewn perthynas â Rhan 8 y Mesur, cyngor cymuned fel y'i diffinnir yn adran 33 Deddf Llywodraeth Leol 1972 neu gyngor tref yn unol ag adran 245B o'r un Ddeddf.
- Ystyr "drafft ymgynghori" yw'r fersiwn ddrafft o adroddiad Blynyddol neu

Atodol a luniwyd gan y Panel o dan Adran 146(7) neu 147(8) o'r Mesur. Mae'n rhaid i'r Panel ystyried y sylwadau hyn.

- “Awdurdod cyfansoddol” – yn achos awdurdodau Parciau Cenedlaethol, prif gyngor a leolir o fewn ardal awdurdod Parc Cenedlaethol yw hwn; yn achos awdurdodau tân ac achub yng Nghymru prif gyngor a leolir o fewn ardal awdurdod tân ac achub yw hwn.
- Mae i “Cyfraniad tuag at Gostau Gofal a Chymorth Personol” yr un ystyr ag a nodir ym mharagraff 21 o'r Rheoliadau hyn.
- Ystyr “grŵp rheoli” yw grŵp gwleidyddol mewn prif gyngor lle mae unrhyw un o'i aelodau yn rhan o'r weithrediaeth.
- Mae i “aelod cyfetholedig” yr ystyr a nodir yn adran 144 (5) o'r Mesur, hynny yw'r rhai sydd â'r hawl i bleidleisio ar faterion sy'n dod o fewn cylch gwaith y pwyllgor y maent yn gwasanaethu arno.
- Mae i “taliad aelod cyfetholedig” yr un ystyr ag a nodir ym mharagraff 19 o'r Rheoliadau hyn.
- Ystyr “Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd” yw'r prif gyngor a sefydlwyd o dan adran 11 o'r Mesur.
- “Dirprwy Bennaeth Dinesig” yw'r sawl a etholwyd gan y cyngor i fod yn ddirprwy i faer neu gadeirydd y cyngor hwnnw.
- Ystyr “gweithrediaeth” yw gweithrediaeth awdurdod ar ffurf fel y nodir yn adrannau 11(2) i (5) o Ddeddf 2000, fel y'u diwygiwyd gan adran 34 o'r Mesur.
- Mae i “trefniadau gweithredol” yr ystyr a roddir gan adran 10(1) o Ddeddf 2000.
- Mae i “absenoldeb teuluol”, fel y'i diffinnir yn Adran 142 (2)(b) o'r Mesur, yr ystyr a roddir iddo gan Ran 2 o'r Mesur a'r Rheoliadau perthnasol.
- Mae ystyr “Lwfans Colled Ariannol” mewn perthynas â chynghorau cymuned neu dref fel y nodir yn Rhan 5 o'r Rheoliadau.
- Ystyr “awdurdod tân ac achub” yw awdurdod a sefydlwyd gan gynllun o dan adran 2 o Ddeddf Gwasanaethau Tân ac Achub 2004 neu gynllun y mae adran 4 o'r Ddeddf honno yn gymwys iddo.
- Ystyr “Pennaeth gwasanaeth cyflogedig” yw fel y dynodwyd o dan adran 4(1) o Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989.
- Ystyr Cydbwyllgor Trosolwg a Chraffu yw pwyllgor neu is-bwyllgor a sefydlwyd gan ddau brif gyngor neu fwy o dan Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cydbwyllgorau Trosolwg a Chraffu) (Cymru) 2013.
- Ystyr “grŵp yr wrthblaid fwyaf” yw grŵp gwleidyddol ac eithrio grŵp rheoli sydd â nifer uwch o aelodau nag unrhyw grŵp gwleidyddol arall yn yr awdurdod.
- Ystyr “aelod” yw person sy'n gwasanaethu mewn awdurdod
 - Ar gyfer prif gyngor neu gyngor cymuned neu dref gall “Aelod” fod yn:
 - “Aelod Etholedig” sy'n unigolyn sydd wedi'i ethol i wasanaethu fel

cynghorydd i'r awdurdod hwnnw. Mae'n bosibl i berson gadw swydd etholedig os, ar ôl cwblhau etholiad, nad oes ymgeisydd a bod y person yn cadw'r swydd yn amodol ar y broses briodol.

- “Aelod Cyfetholedig” yw person sy'n aelod o bwyllgor y cyngor neu yn gwneud swyddogaeth yn amodol ar y broses briodol.
 - Yn achos awdurdod Parc Cenedlaethol “Aelod” yw person a benodwyd gan awdurdod cyfansoddol a hefyd unigolyn a benodwyd gan Weinidogion Cymru.
 - Yn achos awdurdodau tân ac achub ystyr “Aelod” yw unigolyn a benodwyd gan awdurdod cyfansoddol.
- Ystyr “awdurdod Parc Cenedlaethol” yw awdurdod Parc Cenedlaethol a sefydlwyd o dan adran 63 o Ddeddf yr Amgylchedd 1995.
 - Mae i “busnes swyddogol” yr ystyr a nodir yn Adran 142 (10) o'r Mesur mewn perthynas ag ad-dalu lwfansau i ad-dalu costau gofal, teithio a chostau cynhaliaeth yr aethpwyd iddynt yn anochel gan aelodau ac aelodau cyfetholedig awdurdod perthnasol (ac eithrio cyngorau tref a chymuned) wrth:
 - a. Fynychu cyfarfod o'r awdurdod neu unrhyw un o bwyllgorau'r awdurdod neu unrhyw gorff arall y mae'r awdurdod yn gwneud penodiadau neu enwebiadau iddo neu unrhyw un o bwyllgorau corff o'r fath.
 - b. Mynychu cyfarfod unrhyw gymdeithas o awdurdodau y mae'r awdurdod yn aelod ohoni.
 - c. Mynychu cyfarfod yr awdurdod ei gynnal gan yr awdurdod neu gan un o bwyllgorau'r awdurdod neu gan un o gydbwyllgorau'r awdurdod ac un neu fwy o awdurdodau eraill.
 - d. Mynychu unrhyw ddigwyddiad hyfforddi neu ddatblygu a gymeradwyir gan yr awdurdod neu ei weithrediaeth.
 - e. Dyletswydd yr ymgwymerir â hi at ddibenion cyflawni swyddogaethau gweithrediaeth neu mewn cysylltiad â'u cyflawni o fewn yr ystyr a nodir yn Rhan 2 o Ddeddf 2000, fel y'i diwygiwyd.
 - f. Dyletswydd yr ymgwymerir â hi yn unol â rheol sefydlog sy'n ei gwneud yn ofynnol i aelod neu aelodau fod yn bresennol pan fydd dogfennau tendro yn cael eu hagor.
 - g. Dyletswydd yr ymgwymerir â hi mewn cysylltiad â chyflawni unrhyw swyddogaeth sydd gan yr awdurdod i archwilio safle neu awdurdodi archwiliad o safle.
 - h. Dyletswydd yr ymgwymerir â hi gan aelodau prif gynghorau mewn cysylltiad â chyfrifoldebau etholaeth neu ward sy'n deillio o gyflawni swyddogaethau prif gyngor.
 - i. Unrhyw ddyletswydd arall a gymeradwyir gan yr awdurdod, neu unrhyw ddyletswydd o ddsbarth a gymeradwyir felly, ac yr ymgwymerir â hi at ddibenion cyflawni swyddogaethau'r awdurdod neu unrhyw un o'i bwyllgorau neu mewn cysylltiad â'u cyflawni.

- Ystyr “grŵp gwleidyddol arall” yw grŵp gwleidyddol ac eithrio grŵp rheoli neu grŵp yr wrthblaid fwyaf (os o gwbl) sy'n cynnwys dim llai na 10 y cant o aelodau'r awdurdod hwnnw.
- Ystyr “pwyllgor trosolwg a chraffu” yw pwyllgor yn yr awdurdod sydd â'r pwerau a nodir yn adran 21(2) a (3) o Ddeddf 2000, fel y'u diwygiwyd gan Ran 6 o'r Mesur.
- “Ystyr “Panel” yw Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol fel y nodir yn adran 141(1) ac atodlen 2 o'r Mesur.
- Ystyr "datganiad polisi cyflog" yw datganiad a gynhrychir gan awdurdod perthnasol o dan adran 38 o Ddeddf Lleoliaeth 2011.
- Gellir ffurfio “grŵp gwleidyddol” o aelodau plaid wleidyddol gydnabyddedig, neu gall fod yn grŵp o aelodau annibynnol sydd heb gyswllt ag unrhyw blaid wleidyddol gydnabyddedig arall
- Ystyr "Aelod llywyddol" yw aelod o brif gyngor sydd wedi ei ddynodi gan y cyngor hwnnw i gyflawni swyddogaethau mewn perthynas â chadeirio ei gyfarfodydd a'i drafodion.
- Mae “prif gyngor” wedi'i ddiffinio gan Ddeddf 1972 a'i ystyr yw cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol.
- Mae i “swyddog priodol” yr un ystyr ag yn adran 270(3) o Ddeddf 1972. Mewn cynghorau cymuned a thref, gallai'r ‘swyddog priodol’ fod y clerch neu swyddog arall a benodwyd at y diben hwnnw.
- Ystyr "corff cyhoeddus" yw corff fel y'i diffinnir yn adran 67(b) o Ddeddf 2013.
- “Ystyr "darpariaeth gymwys" yw darpariaeth sy'n gwneud amrywiad i benderfyniad blaenorol y Panel. (Adran 65 (c) o Ddeddf 2013).
- "Awdurdod cymwys perthnasol" yw awdurdod o fewn ystyr adran 63 o Ddeddf 2013, y mae'n ofynnol iddo gynhyrchu datganiad polisi cyflog.
- Diffinnir “awdurdod perthnasol” yn Adran 144(2) o'r Mesur (fel y'i diwygiwyd) ac yn adran 64 o Ddeddf 2013, ac, at ddibenion y Rheoliadau hyn, mae'n cynnwys awdurdod lleol/prif gyngor, cyngor tref neu gymuned, awdurdod Parc Cenedlaethol ac awdurdod tân ac achub yng Nghymru.
- Mae i “materion perthnasol” yr un diffiniad ag a nodir yn Adran 142(2) o'r Mesur.
- Ystyr “rhestr” yw rhestr sy'n nodi penderfyniadau'r awdurdod mewn perthynas â thaliadau sydd i'w gwneud yn ystod y flwyddyn (fel y maent yn ymwneud â'r awdurdod hwnnw) i holl aelodau ac aelodau cyfetholedig yr awdurdod hwnnw.
- Mae i “Uwch-gyflog” yr un ystyr ag a nodir ym mharagraff 11 o'r Rheoliadau hyn a gellir ei amodi fel “Uwch-gyflog Prif gyngor” i gyfeirio at uwch-gyflog aelod o brif gyngor; “Uwch-gyflog Parc Cenedlaethol” i gyfeirio at uwch-gyflog aelod o awdurdod Parc Cenedlaethol; neu “Uwch-gyflog Awdurdod Tân ac Achub” i gyfeirio at uwch-gyflog aelod o awdurdod Tân ac Achub.
- Mae “absenoldeb oherwydd salwch” yn golygu'r trefniadau a nodir yn yr Adroddiad Blynyddol.
- Mae i “adroddiad atodol” yr ystyr a nodir yn adran 146(4 i 8) o'r Mesur.

- Mae i “taliad teithio a chynhaliaeth” yr un ystyr ag a nodir ym mharagraff 25 o'r Rheoliadau hyn.
- Mae i “blwyddyn” yr ystyron canlynol:

“blwyddyn ariannol” – cyfnod o ddeuddeng mis sy'n dod i ben ar 31 Mawrth;

“blwyddyn galendr” – y cyfnod o ddeuddeng mis sy'n dod i ben ar 31 Rhagfyr;

“blwyddyn ddinesig” – y flwyddyn sy'n dechrau ar ddyddiad cyfarfod blynyddol yr awdurdod lleol ac yn dod i ben ar y diwrnod cyn y cyfarfod blynyddol y flwyddyn ganlynol; yn achos awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac awdurdodau Tân ac Achub dyma'r cyfnod o 12 mis sy'n dilyn cyfarfod blynyddol yr awdurdod.

Rhan 2: Rhestr Taliadau i Aelodau neu Aelodau Cyfetholedig

Dechrau cyfnod swydd

3. Mae cyfnod swydd:

- Aelod etholedig o brif gyngor neu gyngor cymuned neu dref yn dechrau 4 diwrnod ar ôl yr etholiad yn amodol ar ddatganiad gan yr aelod hwnnw ei fod yn derbyn y swydd honno o dan adran 83(1) o Ddeddf 1972.
- Aelod o awdurdod parc cenedlaethol sy'n gynghorydd yn dechrau ar y dyddiad y penodir yr aelod hwnnw fel y cyfryw gan awdurdod cyfansoddol ac mae cyfnod swydd aelod a benodwyd gan Lywodraeth Cymru yn dechrau ar ddyddiad y penodiad hwnnw. Mae cyfnod swydd Cadeirydd a Dirprwy Gadeirydd yr awdurdod parc cenedlaethol yn dechrau pan fydd yn derbyn y swydd honno ar ôl cael ei ethol neu ei benodi'n gadeirydd neu'n ddirprwy gadeirydd awdurdod parc cenedlaethol.
- Aelod o awdurdod tân ac achub yng Nghymru sy'n gynghorydd yn dechrau ar y dyddiad y penodir yr aelod hwnnw fel y cyfryw gan awdurdod cyfansoddol ac mae cyfnod swydd Cadeirydd a Dirprwy Gadeirydd yr awdurdod tân ac achub yn dechrau ar y dyddiad y'u hetholir gan yr awdurdod hwnnw i'r swydd honno.
- Aelod cyfetholedig o awdurdod perthnasol yn dechrau ar y dyddiad y'i penodir gan yr awdurdod perthnasol.

Rhestr taliadau i aelodau (y Rhestr) (nid yw'n berthnasol i gynghorau cymuned neu dref – gweler Rhan 5)

4. Rhaid i awdurdod lunio rhestr o'r taliadau y mae'n bwriadu eu gwneud i'w aelodau a'i aelodau cyfetholedig bob blwyddyn. Rhaid i swm y taliadau hynny gyd-fynd â'r penderfyniadau a wnaeth y Panel ar gyfer y flwyddyn honno yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol. Rhaid llunio'r rhestr cyn pen pedair wythnos yn dilyn cyfarfod blynyddol yr awdurdod.

Diwygio'r Rhestr

5. Gall awdurdod ddiwygio'r Rhestr unrhyw bryd yn ystod y flwyddyn (fel y mae'n ymwneud â'r awdurdod) ar yr amod bod y cyfryw ddiwygiadau yn cyd-fynd â phenderfyniadau'r Panel ar gyfer y flwyddyn honno.

Cyflog Sylfaenol

6. Rhaid i awdurdod ddarparu ar gyfer talu cyflog sylfaenol, fel y'i pennwyd gan y Panel yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol, i bob un o'i aelodau. Rhaid talu'r un cyflog i bob aelod. Yn achos prif gynghorau yn unig, mae'r cyflog hwn yn parhau'n daladwy yn ystod cyfnod o absenoldeb teuluol.
7. Ni all aelod dderbyn mwy nag un cyflog sylfaenol gan awdurdod perthnasol, ond gall aelod o un awdurdod perthnasol dderbyn cyflog sylfaenol pellach drwy gael ei benodi'n aelod o awdurdod perthnasol arall (ac eithrio yn yr achos a nodir ym mharagraff 16).
8. Pennir y cyflog sylfaenol yn unol ag Adran 142(3) o'r Mesur a bydd yn un o'r canlynol:
 - Y swm y mae'n rhaid i'r awdurdod ei dalu i aelod o'r awdurdod.
 - Yr uchafswm y gall yr awdurdod ei dalu i aelod o'r awdurdod.
9. Os bydd cyfnod swydd aelod yn dechrau neu'n dod i ben rywbryd heblaw ar ddechrau neu ar ddiwedd blwyddyn (fel y mae'n ymwneud â'r awdurdod), bydd gan yr aelod hwnnw hawl i gyfran o'r cyflog sylfaenol sy'n cyfateb i'r gyfran o nifer y diwrnodau yn y flwyddyn honno y mae'r aelod yn ei swydd.
10. Os caiff aelod ei atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag bod yn aelod o awdurdod (gweler Rhan 3 o Ddeddf 2000) rhaid i'r awdurdod wrthod talu'r rhan o'r cyflog sylfaenol sy'n daladwy i'r aelod hwnnw mewn perthynas â'r cyfrifoldebau neu'r dyletswyddau y mae'r aelod hwnnw wedi'i atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag eu cyflawni. Rhaid gwrthod y taliad hefyd os yw yn unol â chyfarwyddyd Gweinidogion Cymru (Adran 155(1) o'r Mesur).

Uwch-gyflog

11. Yn amodol ar baragraffau 12 i 18 gall awdurdod dalu uwch-gyflog i aelodau y mae wedi rhoi cyfrifoldebau penodol iddynt. Rhaid i'r cyfryw daliadau gyd-fynd â phenderfyniad y Panel ar gyfer y flwyddyn honno (fel y mae'n ymwneud â'r awdurdod) y gwneir y taliadau mewn perthynas â hi a rhaid eu nodi yn Rhestr yr awdurdod hwnnw. Yn achos prif gynghorau yn unig, bydd uwch-gyflog yn parhau'n daladwy yn ystod absenoldeb teuluol deiliad y swydd.
12. Bydd y Panel yn pennu'r canlynol yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol:
 - Y categorïau o aelodau sy'n gymwys i gael uwch-gyflog na fyddant, o

- bosibl, yr un fath ar gyfer pob awdurdod neu categori o awdurdod.
- Y disgrisiwn sydd ar gael i awdurdodau o ran talu uwch-gyflogau na fyddant, o bosibl, yr un fath ar gyfer pob awdurdod neu categori o awdurdod.
13. Bydd yr uwch-gyflogau sy'n daladwy yn cydymffurfio ag Adran 142(3) o'r Mesur a byddant yn nodi:
- Y swm y mae'n rhaid i awdurdod perthnasol ei dalu i aelod o'r awdurdod.
 - Yr uchafswm y gall awdurdod perthnasol ei dalu i aelod o'r awdurdod.
14. Bydd yr uwch-gyflog yn gyfuniad o'r cyflog sylfaenol a swm ychwanegol ar gyfer y cyfrifoldeb penodol perthnasol a bennwyd gan y Panel yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol. Mae'n bosibl na fydd y swm hwn yr un fath ar gyfer pob awdurdod neu categori o awdurdod.
15. Bydd y Panel, yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol, yn pennu naill ai'r gyfran uchaf o'i aelodaeth neu gyfanswm yr aelodau y gall awdurdod dalu uwch-gyflogau iddynt. Ni all y ganran fod yn uwch na hanner cant y cant heb ganiatâd penodol Gweinidogion Cymru (Adran 142(5) o'r Mesur). Yn achos prif gynghorau yn unig gellir mynd y tu hwnt i'r gyfran neu'r nifer uchaf i gynnwys talu uwch-gyflog i aelod ychwanegol a benodir i ddirprwyo dros dro yn ystod absenoldeb teuluol deiliad swydd ag uwch-gyflog (yn amodol ar y terfyn o 50%).
- 15(a). Yn achos Awdurdodau Tân ac Achub ac Awdurdodau Parciau Cenedlaethol gellir mynd y tu hwnt i'r gyfran neu'r nifer uchaf i gynnwys talu uwch-gyflog i aelod ychwanegol a benodir i ddirprwyo dros dro yn ystod absenoldeb oherwydd salwch deiliad swydd ag uwch-gyflog fel y pennwyd yn yr Adroddiad Blynyddol neu mewn Adroddiad Atodol.
- 15(b). Mae taliadau i gadeiryddion Cydbwyllgorau neu Is-bwyllgorau i Gydbwyllgorau Trosolwg a Chraffu yn ychwanegol at y gyfran uchaf o'i aelodaeth y gall awdurdod dalu uwch-gyflogau iddynt yn amodol ar yr uchafswm cyffredinol o hanner cant y cant sydd wedi'i gynnwys yn Adran 142(5) o'r Mesur. Bydd y Panel yn pennu symiau taliadau o'r fath mewn Adroddiad Blynyddol neu Atodol.
16. Ni ddylai awdurdod dalu mwy nag un uwch-gyflog i unrhyw aelod. Ni all aelod o brif gyngor sy'n cael uwch-gyflog fel arweinydd awdurdod lleol neu aelod o weithrediaeth awdurdod lleol (y mae'r Panel wedi pennu ei fod yn llawn-amser) gael ail gyflog fel aelod a benodir i wasanaethu ar awdurdod parc cenedlaethol neu awdurdod tân ac achub yng Nghymru.
- 16(a). Nid yw paragraff 16 yn berthnasol i daliadau a wneir i gadeirydd Cydbwyllgor neu Is-bwyllgor i Gydbwyllgor Trosolwg a Chraffu sy'n cael uwch-gyflog am rôl nad yw wedi'i dosbarthu fel un sy'n gyfwerth ag amser llawn. Mae'n parhau i fod yn berthnasol i arweinwyr neu i aelodau o weithrediaeth.
17. Os nad oes gan aelod, drwy gydol y flwyddyn, gyfrifoldebau penodol sy'n rhoi hawl iddo gael uwch-gyflog, bydd tâl yr aelod hwnnw'n gyfran o'r cyflog sy'n

cyfateb i'r gyfran o nifer y diwrnodau yn y flwyddyn honno y mae'r aelod hwnnw'n ysgwyddo'r cyfryw gyfrifoldeb.

18. Os caiff aelod ei atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag bod yn aelod o'r awdurdod (gweler Rhan 3 o Ddeddf 2000) ni ddylai'r awdurdod dalu uwch-gyflog yr aelod tra bydd wedi'i atal dros dro (Adran 155(1) o'r Mesur). Os bydd y penderfyniad i'w atal dros dro yn ymwneud â'r elfen o'r taliad sy'n ymwneud â'r cyfrifoldeb penodol yn unig, gall yr aelod gadw'r cyflog sylfaenol. Mae'n rhaid gwrthod y taliad hefyd os yw yn unol â chyfarwyddyd Gweinidogion Cymru.

Talu i Aelodau Cyfetholedig

19. Rhaid i awdurdod perthnasol ddarparu ar gyfer talu ffi i aelod cyfetholedig fel y'i pennwyd gan y Panel yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol. Mewn perthynas â'r rheoliad hwn ystyr 'aelod cyfetholedig' yw aelod fel y'i diffinnir yn Adran 144(5) o'r Mesur ac y'i nodir ym mharagraff 2 o'r Rheoliadau hyn.
20. Os caiff aelod cyfetholedig ei atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag bod yn aelod o awdurdod (gweler Rhan 3 o Ddeddf 2000) ni ddylai'r awdurdod dalu ffi aelod cyfetholedig tra bydd wedi'i atal dros dro (Adran 155(1) o'r Mesur).

Taliadau

Cyfraniad tuag at Gostau Gofal a Chymorth Personol

21. Rhaid i awdurdodau ddarparu ar gyfer gwneud ad-daliad i aelodau ac aelodau cyfetholedig awdurdod mewn perthynas â'r cyfryw gostau sy'n gysylltiedig â threfnu gofal ar gyfer plant neu ddibynyddion neu ar gyfer yr aelod unigol yr aethpwyd iddynt yn anorfod wrth gyflawni busnes swyddogol fel aelod neu aelod cyfetholedig o'r awdurdod hwnnw. Ni ddylid gwneud taliadau o dan y paragraff hwn:
 - Mewn perthynas ag unrhyw blentyn dros bymtheg oed neu ddibynnydd oni bai bod yr aelod/aelod cyfetholedig yn bodloni'r awdurdod bod angen goruchwyliaeth ar y plentyn neu'r dibynnydd a achosodd i'r aelod fynd i gostau angenrheidiol ar gyfer gofal y plentyn neu'r dibynnydd hwnnw wrth gyflawni dyletswyddau aelod neu aelod cyfetholedig.
 - I fwy nag un aelod/aelod cyfetholedig o'r awdurdod mewn perthynas â gofal ar gyfer yr un plentyn neu ddibynnydd am yr un sesiwn ofal.
 - I roi mwy nag un ad-daliad ar gyfer gofal i aelod neu aelod cyfetholedig o'r awdurdod na all ddangos er bodd yr awdurdod fod yn rhaid i'r aelod/aelod cyfetholedig wneud trefniadau ar wahân ar gyfer gofalu am wahanol blant neu ddibynyddion.
22. Mae'r Panel yn pennu'r trefniadau o ran y cyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol sy'n daladwy gan awdurdod yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol.

23. Os caiff aelod/aelod cyfetholedig ei atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag bod yn aelod neu'n aelod cyfetholedig o'r awdurdod (gweler Rhan 3 o Ddeddf 2000) rhaid i'r awdurdod beidio â thalu'r rhan o'r cyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol sy'n daladwy i'r aelod neu'r aelod cyfetholedig hwnnw mewn perthynas â'r cyfrifoldebau neu'r dyletswyddau y mae'r aelod neu'r aelod cyfetholedig wedi'i atal dros dro neu wedi'i atal dros dro yn rhannol rhag eu cyflawni. Rhaid gwrthod y taliad hefyd yn unol â chyfarwyddyd Gweinidogion Cymru am resymau ac eithrio gwaharddiad (Adran 155(1) o'r Mesur).
24. Rhaid i Restr awdurdod nodi'r trefniadau o ran y cyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol sy'n daladwy a'i drefniadau ar gyfer cyflwyno hawliadau, gan roi sylw llawn i benderfyniadau'r Panel yn hyn o beth.

Taliadau teithio a chynhaliaeth

25. Yn amodol ar baragraffau 26 a 27 isod mae gan aelod neu aelod cyfetholedig hawl i gael taliadau gan yr awdurdod ar ffurf taliadau teithio a chynhaliaeth yn ôl cyfraddau a bennwyd gan y Panel yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol. Bwriedir i'r cyfryw daliadau dalu costau yr aed iddynt gan aelod neu aelod cyfetholedig wrth gyflawni'r busnes swyddogol oddi mewn i ffin yr awdurdod neu oddi allan iddi.

(Dim ond i brif gyngorau y mae paragraffau 26 a 27 yn berthnasol)

26. Dim ond os yw'r awdurdod yn fodlon y gellir cyfiawnhau hynny am resymau economaidd y dylid talu tâl cynhaliaeth i aelod o brif gyngor am gyflawni busnes swyddogol o fewn ffiniau sir neu fwrdeistref sirol lle mae'n aelod. Nid yw hyn yn berthnasol i aelodau cyfetholedig o gyngor sy'n byw y tu allan i'r awdurdod hwnnw.
27. Gall prif gyngor wneud darpariaeth, yn amodol ar unrhyw gyfyngiadau yr ystyria'n briodol, i aelodau hawlio costau milltiredd ar gyfer busnes swyddogol mewn cysylltiad â chyfrifoldebau etholaeth neu ward lle maent yn deillio o gyflawni swyddogaethau'r sir neu'r fwrdeistref sirol.
28. Os caiff aelod neu aelod cyfetholedig ei atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag bod yn aelod neu'n aelod cyfetholedig o'r awdurdod (gweler Rhan 3 o Ddeddf 2000) rhaid i'r awdurdod wrthod talu'r tâl teithio a chynhaliaeth sy'n daladwy i'r aelod/aelod cyfetholedig hwnnw mewn perthynas â'r cyfrifoldebau neu'r dyletswyddau y mae'r aelod wedi'i atal dros dro neu wedi'i atal dros dro yn rhannol rhag eu cyflawni. Rhaid gwrthod y taliad hefyd yn unol â chyfarwyddyd Gweinidogion Cymru am resymau ac eithrio gwaharddiad. (Adran 155(1) o'r Mesur).

Rhan 3: Darpariaethau pellach

Pensiynau

29. O dan Adran 143 o'r Mesur, caiff y Panel wneud penderfyniadau o ran y trefniadau pensiwn ar gyfer aelodau o brif gynghorau yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol. Gall penderfyniadau o'r fath:
- Nodi pa aelodau y bydd yn ofynnol i'r prif gyngor dalu pensiwn iddynt.
 - Disgrifio'r materion perthnasol y bydd yn ofynnol i awdurdod lleol dalu pensiwn mewn cysylltiad â hwy.
 - Gwneud penderfyniadau gwahanol ar gyfer prif gynghorau gwahanol.

Taliadau i gefnogi swyddogaeth aelod o awdurdod lleol

30. Rhaid i awdurdod lleol ddarparu ar gyfer gofynion aelod i gyflawni ei rôl a'i gyfrifoldebau yn fwy effeithiol. Y Panel fydd yn pennu sut y dylid darparu'r cymorth hwn yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol.

Trefniadau mewn perthynas ag absenoldeb teuluol

31. Mae Rhan 2 o'r Mesur yn nodi hawliau aelodau o brif gynghorau o ran absenoldeb teuluol. Bydd y Panel yn nodi ei benderfyniadau a'r trefniadau gweinyddol ar gyfer y taliadau hyn yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol.

Absenoldeb oherwydd salwch

32. Bydd trefniadau absenoldeb hirdymor oherwydd salwch gan ddeiliaid uwch-gyflogau prif gynghorau, Awdurdodau Tân ac Achub ac Awdurdodau Parciau Cenedlaethol fel y nodir yn Adroddiad Blynyddol neu Adroddiad Atodol y Panel.

Rhan 4: Taliadau

Ad-dalu taliadau

33. Gall awdurdod fynnu bod y cyfryw ran o daliad yn cael ei had-dalu pan fydd taliad eisoes wedi'i wneud ar gyfer unrhyw gyfnod pan fydd yr aelod neu'r aelod cyflogedig dan sylw:
- a. wedi'i atal dros dro neu wedi'i atal dros dro yn rhannol rhag cyflawni dyletswyddau neu gyfrifoldebau'r aelod neu aelod cyfetholedig hwnnw yn unol â Rhan 3 o Ddeddf 2000 neu Reoliadau a wnaed o dan y Ddeddf honno.
 - b. yn peidio â bod yn aelod neu'n aelod cyfetholedig o'r awdurdod.
 - c. neu heb fod â hawl, mewn unrhyw ffordd, i gael cyflog, lwfans neu ffi mewn perthynas â'r cyfnod hwnnw.

Peidio â derbyn taliadau

34. O dan Adran 154 o'r Mesur gall unrhyw aelod neu aelod cyfetholedig, drwy hysbysu swyddfa briodol yr awdurdod yn ysgrifenedig, ddewis peidio â derbyn unrhyw ran o'i hawl i gael taliad a bennwyd gan y Panel ar gyfer y flwyddyn benodol honno (fel y mae'n ymwneud â'r awdurdod).

Rhan 5: Darpariaethau penodol sy'n ymwneud â chynghorau tref a chymuned ("y cyngor")

Dehongli

35. At ddibenion y Rhan hon, ystyr aelod yw aelod etholedig ac aelod cyfetholedig.

Taliadau

36. Taliadau:
- a) Penderfynir drwy'r Adroddiad Blynyddol neu drwy Adroddiad Atodol ar y trefniadau a'r swm ar gyfer taliad blynyddol i aelodau mewn perthynas â'r costau yr eir iddynt wrth gyflawni rôl aelod. Hefyd, lle bo'n briodol, ystyrir yr amrywiad ym maint neu amgylchiadau ariannol cynghorau gwahanol.
 - b) Gall y cyngor, os yw'n penderfynu, wneud taliadau i aelodau mewn perthynas â chostau teithio i fynychu dyletswyddau cymeradwy y tu mewn neu'r tu allan i ardal y cyngor. Nodir y swm y gellir ei hawlio yn Adroddiad Blynyddol neu Atodol y Panel.
 - c) Gall y cyngor, os yw'n penderfynu, ad-dalu costau cynhaliaeth i'w aelodau pan fyddant yn mynychu dyletswyddau cymeradwy y tu mewn neu'r tu allan i ardal y cyngor. Nodir y trefniadau ar gyfer ad-dalu yn Adroddiad Blynyddol neu Atodol y Panel.
 - d) Gall y cyngor, os yw'n penderfynu, dalu iawndal am Golled Ariannol i'w aelodau lle mae colled o'r fath wedi digwydd trwy fynychu dyletswyddau cymeradwy y tu allan i ardal y cyngor. Nodir y taliadau yn Adroddiad Blynyddol neu Atodol y Panel.
 - e) Gall y cyngor, os yw'n penderfynu, roi taliad i gadeirydd, dirprwy gadeirydd neu faer y cyngor at ddibenion cyflawni swyddogaethau'r swydd honno. Nodir y taliad yn Adroddiad Blynyddol neu Atodol y Panel.
 - f) Penderfynir drwy'r Adroddiad Blynyddol neu drwy Adroddiad Atodol ar y trefniadau ar gyfer taliadau i aelodau o gyngor mewn uwch-swyddi. Hefyd, lle bo'n briodol, ystyrir maint neu amgylchiadau ariannol cynghorau gwahanol.
 - g) Rhaid i'r cyngor ad-dalu'r cyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol i aelod fel y penderfynwyd yn Adroddiad Blynyddol y Panel.
37. Gall aelod ddewis peidio â derbyn unrhyw ran o'i hawl i gael taliad o dan y Rheoliadau hyn trwy hysbysu swyddog priodol y cyngor yn ysgrifenedig.

38. Rhaid i aelod sy'n hawlio iawndal am Golled Ariannol lofnodi datganiad nad yw'r aelod wedi gwneud, nac yn bwriadu gwneud, unrhyw hawliad arall mewn perthynas â'r mater y mae'r hawliad yn ymwneud ag ef.
39. "Ystyr "Dyletswydd Gymeradwy" dan y Rhan hon yw:
- i. Mynychu cyfarfod o'r cyngor neu unrhyw un o bwyllgorau neu is-bwyllgorau'r cyngor neu unrhyw gorff arall y mae'r cyngor yn penodi neu'n enwebu pobl iddo neu unrhyw un o bwyllgorau neu is-bwyllgorau corff o'r fath.
 - ii. Mynychu unrhyw gyfarfod arall a awdurdodir gan y cyngor neu gan un o bwyllgorau neu is-bwyllgorau'r cyngor, neu un o gydbwyllgorau'r cyngor ac un neu fwy o gynghorau, neu is-bwyllgor i gydbwyllgor o'r fath, ar yr amod bod o leiaf ddau aelod o'r cyngor wedi cael eu gwahodd a, lle caiff y cyngor ei rannu'n grwpiau gwleidyddol, bod o leiaf ddau grŵp o'r fath wedi'u gwahodd.
 - iii. Mynychu cyfarfod unrhyw gymdeithas ar gyfer cynghorau y mae'r cyngor yn aelod ohoni.
 - iv. Mynychu unrhyw ddigwyddiad hyfforddi neu ddatblygu a gymeradwyir gan y cyngor.
 - v. Unrhyw ddyletswydd arall a gymeradwyir gan y cyngor neu ddyletswydd o fath a gymeradwyir gan y cyngor i gyflawni ei swyddogaethau neu swyddogaethau unrhyw un o'i bwyllgorau neu is-bwyllgorau.

Rhan 6: Amrywiol

Trefniadau ar gyfer taliadau

40. Rhaid i Restr awdurdod nodi'r trefniadau ar gyfer talu cyflogau, lwfansau a ffioedd i holl aelodau ac aelodau cyfetholedig yr awdurdod hwnnw. Gellir gwneud y taliadau hynny ar yr adegau ac mor rheolaidd ag a bennir gan yr awdurdod.

Hawliadau

41. Rhaid i awdurdod nodi terfyn amser rhwng y dyddiad y mae hawl i daliad teithio neu gynhaliaeth yn digwydd a phan fydd yn rhaid i gais am y lwfansau hynny gael ei wneud gan y sawl y maent yn daladwy iddo. Fodd bynnag, nid yw hyn yn rhwystro awdurdod rhag gwneud taliad os na hawlir y lwfans o fewn y cyfnod a nodwyd.
42. Rhaid cyflwyno derbynebaw priodol sy'n profi costau gwirioneddol gydag unrhyw hawliad am gostau teithio, lwfans cynhaliaeth neu gostau gofal yn unol â'r Rheoliadau hyn (ac eithrio ceisiadau am gostau teithio mewn cerbyd modur preifat neu ar feic).

Osgoi dyblygu

43. Rhaid i hawliad am gostau teithio, costau cynhaliaeth neu gostau gofal gynnwys datganiad wedi'i lofnodi gan yr aelod neu'r aelod cyfetholedig yn nodi nad yw'r aelod neu'r aelod cyfetholedig wedi gwneud ac na fydd yn gwneud unrhyw hawliad arall mewn perthynas â'r mater y mae'r hawliad yn ymwneud ag ef neu mae'n rhaid anfon datganiad o'r fath gyda'r hawliad.

Cofnodion o daliadau

44. Rhaid i awdurdod gadw cofnod o'r taliadau a wnaed yn unol â'r Rheoliadau hyn fel y nodwyd mewn Adroddiad Blynyddol neu Atodol.

Gofynion o ran cyhoedduswydd

(Mae cynnwys gofynnol gofynion o ran cyhoedduswydd wedi'i gynnwys mewn atodiad i'r Adroddiad Blynyddol)

45. Rhaid i awdurdod, cyn gynted ag y bo'n ymarferol ar ôl penderfynu ar ei Restr Cydnabyddiaeth Ariannol ar gyfer y flwyddyn o dan y Rheoliadau hyn ac unrhyw Adroddiad gan y Panel, a heb fod yn hwyrach na 31 Gorffennaf yn y flwyddyn y mae'r Rhestr yn cyfeirio ati, wneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi'r Rhestr yn ardal yr awdurdod a rhoi gwybod i'r Panel. **(Nid yw'r adran hon yn berthnasol i gynghorau tref a chymuned).**
46. Cyn gynted ag y bo'n ymarferol, a heb fod yn hwyrach na 30 Medi ar ôl diwedd blwyddyn, rhaid i **bob awdurdod perthnasol** wneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi, yn ardal yr awdurdod a rhoi gwybod i'r Panel:
- y cyfanswm a dalwyd ganddo i bob aelod neu aelod cyfetholedig mewn perthynas â chyflog sylfaenol, uwch-gyflog, ffi aelod cyfetholedig, a thaliadau teithio a chynhaliaeth.
 - cyfanswm y gwariant ar gyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol.
47. O fewn yr un terfyn amser ac yn yr un modd, rhaid i awdurdod wneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi unrhyw gydnabyddiaeth ariannol ychwanegol a dderbyniodd aelod a enwebwyd neu a benodwyd i awdurdod perthnasol arall. **(Mae'r adran hon yn berthnasol i'r prif gynghorau yn unig).**

Cyhoedduswydd i Adroddiadau'r Panel

48. O dan Adran 146(7) (a) a (b) o'r Mesur, bydd y Panel yn anfon drafft ymgynghori o'i Adroddiad Blynyddol neu Adroddiad Atodol i bob awdurdod perthnasol i'w ddosbarthu i aelodau ac aelodau cyfetholedig yr awdurdod, er mwyn i aelodau ac aelodau cyfetholedig gyflwyno sylwadau arno i'r Panel, o fewn cyfnod o wyth wythnos fel arfer.
49. Yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol bydd y Panel yn nodi'r trefniadau ar gyfer cyhoeddi ei Adroddiadau yn unol ag Adran 151 ac Adran 152 o'r Mesur.

Monitro Cydymffurfiaeth â Phenderfyniadau'r Panel

50. Mae Adran 153 o'r Mesur yn nodi bod yn rhaid i awdurdodau perthnasol gydymffurfio â'r gofynion a osodir gan y Panel yn ei Adroddiadau Blynyddol. Mae hefyd yn rhoi pŵer i'r Panel fonitro'r taliadau a wneir gan awdurdodau perthnasol a'i gwneud yn ofynnol i'r wybodaeth a nodir gan y Panel gael ei darparu. Nodir y gofynion o dan yr adran hon yn Adroddiad Blynyddol y Panel.

Atodiad 3: Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol Aelodau

1. Rhaid i brif gynghorau, awdurdodau parciau cenedlaethol (APCau) ac awdurdodau tân ac achub (ATAau) yng Nghymru (ond nid cynghorau tref a chymuned) gynnal Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol flynyddol ('y Rhestr') sy'n cyd-daro â phenderfyniadau'r Panel ynghylch cyflogau i aelodau a thaliadau i aelodau cyfetholedig ac y mae'n rhaid iddi gynnwys yr wybodaeth ganlynol:

Mewn perthynas â phrif gyngor:

- a. Enwau'r aelodau a fydd yn cael y cyflog sylfaenol yn unig a'r swm i'w dalu.
- b. Enwau'r aelodau a fydd yn cael uwch-gyflog Band 1 a Band 2, y swydd a'r portffolio sydd ganddynt a'r swm i'w dalu.
- c. Enwau'r aelodau a fydd yn cael uwch-gyflog Band 3, Band 4 a Band 5, y swydd a'r portffolio sydd ganddynt a'r swm i'w dalu.
- d. Enwau'r aelodau a fydd yn cael cyflog dinesig a'r swm i'w dalu.
- e. Enwau'r aelodau a fydd yn cael ffi aelod cyfetholedig a ph'un a ydynt yn gadeirydd ynteu'n aelod cyffredin a'r swm i'w dalu.
- f. Enwau'r aelodau a fydd yn derbyn uwch-gyflog fel cadeirydd Cydbwyllgor neu Is-bwyllgor i Gydbwyllgor Trosolwg a Chraffu a'r swm i'w dalu.
- g. Enwau'r aelodau a fydd yn cael uwch-gyflog penodol neu ychwanegol a gymeradwywyd gan y Panel a'r swm i'w dalu.

Mewn perthynas ag Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub:

- a. Enwau'r aelodau a fydd yn cael y cyflog sylfaenol yn unig a'r swm i'w dalu.
 - b. Enw'r aelod a fydd yn cael uwch-gyflog fel cadeirydd yr awdurdod a'r swm i'w dalu.
 - c. Enwau'r aelodau a fydd yn cael uwch-gyflog fel dirprwy gadeirydd yr awdurdod neu gadeirydd pwyllgor a'r swm i'w dalu.
 - d. Enwau'r aelodau a fydd yn cael ffi aelod cyfetholedig a pha un a ydynt yn gadeirydd neu'n aelod cyffredin a'r symiau i'w dalu.
2. Rhaid hysbysu'r Panel ynghylch diwygiadau a wneir i'r Rhestr yn ystod blwyddyn y cyngor cyn gynted ag y bo'n ymarferol.
 3. Rhaid i brif gynghorau gadarnhau yn eu Rhestr flynyddol nad ydynt wedi mynd dros uchafswm yr uwch-gyflogau a bennwyd ar gyfer y cyngor.

4. Rhaid i brif gynghorau, APCau ac ATAAu gynnwys datganiad o dreuliau y gellir eu caniatáu a'r dyletswyddau y gellir eu hawlio mewn perthynas â hwy ar gyfer gofal, teithio a chynhaliaeth yn eu Rhestr flynyddol sy'n cyd-daro â phenderfyniadau'r Panel.
5. Rhaid i'r Atodlen nodi'r trefniadau ar gyfer talu cyflogau, lwfansau a ffioedd i holl aelodau ac aelodau cyfetholedig o'r awdurdod perthnasol (Rheoliad 35 Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol); y trefniadau ar gyfer hawlio ar gyfer gofal a chymorth personol, treuliau teithio a chynhaliaeth (Rheoliadau 24 a 36-37 Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol); y trefniadau ar gyfer osgoi dyblygu (Rheoliad 38 Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol); a'r trefniadau ar gyfer ad-dalu cyflogau, lwfansau a ffioedd (Rheoliad 33 Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol). Rhaid i'r rhestr hon hefyd gynnwys y dyletswyddau y gall aelodau ac aelodau cyfetholedig hawlio ad-daliad tuag at dreuliau teithio, cynhaliaeth a chostau gofal a chymorth personol mewn perthynas â hwy.
6. Rhaid i brif gynghorau ddatgan y canlynol yn y Rhestr:
 - A oes datganiad o gyfrifoldeb sylfaenol cynghorydd wedi'i wneud.
 - A oes disgrifiadau o rôl deiliaid swyddi ag uwch-gyflog wedi'u llunio.
 - A gedwir cofnodion o bresenoldeb cynghorwyr.
7. Rhaid i brif gynghorau, APCau ac ATAAu wneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi'r Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol i Aelodau cyn gynted ag y bo'n ymarferol a heb fod yn hwyrach na 31 Gorffennaf yn y flwyddyn y mae'n berthnasol iddi. Dylid cyhoeddi'r Rhestr mewn modd hwylus i aelodau'r cyhoedd.
8. Rhaid anfon y **Rhestr** at Ysgrifenyddiaeth y Panel erbyn 31 Gorffennaf.
9. Rhaid i unrhyw newidiadau i'r Rhestr yn ystod y flwyddyn gael eu cyhoeddi'n brydlon yn y dull uchod a rhaid rhoi gwybod yn brydlon i Ysgrifenyddiaeth y Panel am bob newid.
10. Cadw. Dylai'r terfyn amser ar gyfer cadw cyhoeddiadau fod yn gyson â pholisi'r cyngor ar gadw dogfennau

Atodiad 4: Cyhoeddi Cydnabyddiaeth Ariannol – Gofynion y Panel

Yn unol ag Adran 151 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, mae'r Panel yn gwneud y canlynol yn ofynnol:

1. Rhaid i awdurdodau perthnasol gyhoeddi Datganiad o Daliadau a wnaed i'w aelodau ar gyfer pob blwyddyn ariannol. Rhaid cyhoeddi'r wybodaeth hon ar ffurf ac mewn lleoliad sy'n hygyrch i aelodau'r cyhoedd fan bellaf erbyn 30 Medi yn dilyn diwedd y flwyddyn ariannol flaenorol, a'i darparu ar gyfer y Panel hefyd o fewn yr un terfyn amser. Rhaid darparu'r wybodaeth ganlynl:
 - a. Swm y cyflog sylfaenol, yr uwch-gyflog, y cyflog dinesig a'r ffi aelod cyfetholedig a dalwyd i bob aelod neu aelod cyfetholedig o'r awdurdod perthnasol a enwir gan gynnwys achosion lle dewisodd yr aelod beidio â chael y cyfan neu ran o'r cyflog, neu'r ffi ar gyfer blwyddyn y Cyngor sydd dan sylw. Lle talwyd uwch-gyflog, dylid darparu teitl yr uwch-swydd a ddelir.
 - b. Y taliadau a wnaed gan gynghorau tref a chymuned i aelodau a enwir fel:
 - Taliadau mewn perthynas â defnyddio'r ffôn, technoleg gwybodaeth, deunyddiau traul ac yn y blaen
 - Taliadau cyfrifoldeb
 - Lwfansau a dalwyd i faer neu gadeirydd a dirprwy faer neu ddirprwy gadeirydd
 - lawndal am golled ariannol
 - Costau a ysgwyddwyd mewn perthynas â theithio a chynhaliaeth
 - c. Yr holl dreuliau teithio a chynhaliaeth a thaliadau eraill a gafodd pob aelod ac aelod cyfetholedig a enwir o'r awdurdod perthnasol, gyda phob categori wedi'i nodi ar wahân.
 - d. Swm unrhyw daliadau pellach a gafodd unrhyw aelod a enwir a oedd wedi'i enwebu i, neu'i benodi gan awdurdod perthnasol arall neu gorff cyhoeddus arall yn ôl y diffiniad yn Adran 67 o Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013, sef:
 - bwrdd iechyd lleol
 - panel heddlu a throseddu
 - awdurdod perthnasol
 - corff a ddynodwyd yn gorff cyhoeddus mewn gorchymyn a wnaed gan Weinidogion Cymru.
 - e. Enwau'r aelodau na chawsant y cyflog sylfaenol neu'r uwch-gyflog am eu bod wedi'u hatal dros dro am y cyfan neu ran o'r cyfnod blynyddol y mae'r Rhestr yn berthnasol iddo.

- f. Mewn perthynas â chyhoeddi'r cyfraniad tuag at gostau gofal a chymorth personol, dim ond y cyfanswm a ad-dalwyd yn ystod y flwyddyn y mae'n ofynnol i awdurdodau perthnasol ei gyhoeddi. Mater i bob awdurdod yw penderfynu ar ei ymateb i unrhyw geisiadau Rhyddid Gwybodaeth y bydd yn eu derbyn. Fodd bynnag, ni fwriedir i fanylion unrhyw hawliadau unigol gael eu datgelu.
2. Os **nad oes** unrhyw ffigurau i adrodd arnynt, dylid cyhoeddi hynny a'i ddarparu i'r Panel erbyn 30 Medi.
3. Cadw. Dylai'r terfyn amser ar gyfer cadw cyhoeddiadau fod yn gyson â pholisi'r cyngor ar gadw dogfennau

Atodiad 5: Crynodeb o'r penderfyniadau newydd ac wedi'u diweddarau sydd i'w gweld yn yr adroddiad hwn

Mae rhifau'r rhan fwyaf o'r penderfyniadau yn yr adroddiad hwn wedi newid ers yr adroddiadau diwethaf.

Er mwyn helpu awdurdodau, mae'r tabl hwn yn nodi'r penderfyniadau yn yr adroddiad hwn sydd naill ai'n gwbl newydd neu wedi'u diweddarau.

Prif Gyngorau	
Penderfyniad 1:	Bydd y cyflog sylfaenol yn 2022/23 ar gyfer aelodau etholedig o brif gyngorau yn £16,800.
Penderfyniad 2:	Bydd lefelau uwch-gyflogau yn 2022/23 ar gyfer aelodau o brif gyngorau fel y'u nodir yn Nhabl 4.
Penderfyniad 3:	Rhaid talu cyflog Band 3 o £25,593 i bennaeth dinesig pan fo'n cael ei dalu yn unol â Thabl 4.
Penderfyniad 4:	Rhaid talu cyflog Band 5 o £20,540 i ddirprwy bennaeth dinesig pan fo'n cael ei dalu, yn unol â Thabl 4.
Penderfyniad 5:	Rhaid i aelod llywyddol, os penodir un ac os yw'n cael cydnabyddiaeth ariannol, gael £25,593 yn unol â Thabl 4.
Cynorthwyr y Weithrediaeth	
Penderfyniad 13:	Bydd y Panel yn penderfynu fesul achos beth yw'r uwch-gyflog priodol, os o gwbl, ar gyfer Cynorthwyr y Weithrediaeth
Awdurdodau Parciau Cenedlaethol	
Penderfyniad 23:	Y cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin o APC fod yn £4,738, yn weithredol o 1 Ebill 2022.
Penderfyniad 24:	Yr uwch-gyflog ar gyfer cadeirydd APC fydd £13,531, yn weithredol o 1 Ebill 2022.
Penderfyniad 25:	Rhaid talu uwch-gyflog APC o £8,478 i ddirprwy gadeirydd os penodir un.
Penderfyniad 26:	Gellir talu i gadeiryddion pwyllgorau neu uwch-swyddi eraill. Y tâl fydd £8,478.
Awdurdodau Tân ac Achub	
Penderfyniad 30:	Y cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin o ATA fydd £2,369, yn weithredol o 1 Ebrill 2022.
Penderfyniad 31:	Yr uwch-gyflog ar gyfer cadeirydd ATA fydd £11,162, yn weithredol o 1 Ebrill 2022.
Penderfyniad 32:	Rhaid talu uwch-gyflog ATA o £6,109 i ddirprwy gadeirydd os penodir un.
Penderfyniad 33:	Gellir talu i gadeiryddion pwyllgorau neu uwch-swyddi eraill. Y tâl fydd £6,109.
Cyngorau Tref a Chymuned	
Penderfyniad 48:	Gall pob cyngor benderfynu talu lwfans presenoldeb i aelodau. Ni ddylai unrhyw daliad fod yn fwy na £30.

	<p>Ni fydd gan aelod sydd mewn colled ariannol hawl i gael lwfans presenoldeb ar gyfer yr un digwyddiad.</p> <p>Bydd rhaid i Gyngorau sy'n bwriadu cyflwyno system o Lwfansau Presenoldeb amlinellu manylion y cynllun a'i gyhoeddi ar eu gwefan.</p>
Penderfyniad 51:	Y Grŵp perthnasol i gymhwyso'r Fframwaith Cydnabyddiaeth Tâl.

Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol

Ystafell N.03

Llawr Cyntaf

Adeiladau'r Goron

Parc Cathays

Caerdydd

CF10 3NQ

Ffôn: 0300 0253038

E-bost irpmailbox@llyw.cymru

Mae'r Adroddiad a gwybodaeth arall ynglŷn â gwaith y Panel ar gael ar ein gwefan:

[Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol](#)